CASTIGATIONES HERMOLAI BARBARI IN POMPONIVM MELAM.

AD ALEXANDRVM SEXTVM, Pontificem Maximum

PRÆFATIO.

Ccvm *Pomponij Melæ conterranei tui, Princeps maxime, Libellum aureum: cuius lectio, vt nosti, ad hunc diem vsque adeò mendosa ferebatur, vt nec agnoscere autorem suum posset, nec agnosci. Trecenta in eo, quæ manabant vlcera, vel cicatrice vel splenio conteximus, illud omnino paucißimis demtis assecuti, vt se maiestati tuæ non Barbara & Hispaniensi facie, sed Latina & Hispana repræsentare poßit. Hoc ipsum in Seneca & Quintiliano & Columella præstitimus quidem locis aliquot per transitum, & inter cæteros. Verùm de iis quoque plura mihi differendum foret secretius, opere dicato, ne inter hanc quasi turbam emendationum, luculentißima tuorum, vt ita dicam, municipum atque ciuium monimenta, negligentius haberi viderentur. Sed auocant nos maiora quædam studia, vrgemusque nostrum illud vetus, omnes Aristotelis libros in Latinum vertendi exponendíque propositum. Quod si ad exitum perduxero, nam bona eius pars iam pridem peracta est, non dubito futurum, quin de reliquo in literis labore gratia mihi fiat. Nam Dioscorides cum nostro Corollario propediem exiturus est.*

 EX

EX LIBRO PRIMO.

In ſumma Aſiæ deſcriptione.

RIADNE, deinde Aria, & Cedroſis. *Scribendum* Ariane, deinde Aria, & Gedroſis, *ex Strabone, Plinio, Stephano, cuius illa quoque verba ſunt. Quoties, inquit, per C ſcriptum eſt* Cedroſis, *mendoſus codex eſt.* Candari & Pariani. *Herodotus* Paricani. Dache. *Scribo* Dahæ, *Plinius, & Silius. Et paulo pòſt,* Antioche georgili. *Arbitror ſcribēdum, vel* Eniochæ Georgi, *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio: vel* Antacei, *ab amne dicti, vel* Achei, *iiſdem ferè autoribus: vel* Axiacæ georgi. *Pomponius ſecundo libro,* Colunt, *inquit,* Georgi, exercētq; agros. Axiacæ furari quid ſit ignorant. *& ij a fluuio nomen habent, Plinio, Ptolemæo, cæteris. Nec multo infra,* Cappadoces Græci, *Legendum non* Græci; *ſed* Gallogræci, *hoc eſt, Galatæ.*

EX PARTICVLARI AFRICÆ DESCRIPTIONE.

MVluca. *Scribendum* Mulucha. *nam Strabo vocat eum* Molochath. *Plinius tamen & Saluſtius* Mulucha. *Phocas grammaticus,* Neutro, *inquit,* genere barbara duo lecta ſunt apud Saluſtium nomina fluminum, hoc Mulucha, & hoc Turia, *quæ amnis eſt citerioris Hiſpaniæ. de quo plura in Plinio.* Tum vada fluuius. *Scribendum iunctim* Tamuada, *ſiue* Tamuda fluuius, *ex Plinio.* Fluminis Ampſacis. *Scribendum* fluminis Ampſagæ. Cyrtha procul à mari nunc Sucianorum, *Plinius & Appianus,* Sittianorum. Iola ad mare. *Scribendum* Iol ad mare, *Plinius, Ptolemæuſq;.* Cartinna. *Plinius* Carcenna. *Ptolemæus tamen & Antoninus,* Cartenna. *Item,* Arſinna. *Plinius & Ptolemæus & Antoninus,* Arſenaria. *Et infra,* Ab Hippone Diarito. *Scribendum,* Ab Hippone Diarrhyto. *Duplex enim* Hippo, *Regius & Diarrhytus, ex Plinio, Antonino, cæteris.* Abromachte phyte neapolis. *Scribendum,* Abrotonum, Taphræ, Neapolis, *ex Plinio, Strabone, cæteris.* Oza oppidum *Scribo,* Oea oppidum, *ex Plinij quinto libro. Et paulo pòſt,* Phiconta. *Scribendum* Phycunta, *ex Plinio, Strabone, Ptolemæo.* Fons quem ſolis appellant. *De hoc in Plinio pluſcula notauimus lib. 5. quoniam duos fontes pro vno Pomponius accepiſſe videbatur. meminit & libro vltimo Lucretius.*

EX PARTICVLARI ASIÆ *deſcriptione.*

ALtera ex parte Aſtabores, altera Aſtape. *Scribendum* Aſtaboras, & Aſtapus, *ex Plinio, Strabone, cæteris.* Talenſo alteram inſulam, Amplexus vſque ad Elephantilem. *Scribendum,* Tachempſo & Elephantidem, *ex Herodoto.*

Herodoto, Strabone, Plinio. Ad Deltam & Admelin. *Scribendum* Ad Delta & ad Metilin, *ex Plinio ac Stephano, qui ait, vrbem Metilin Alexandriæ non procul esse,* Bechin *modo nominatam, id est,* ... *vnde* Metillites nomos. Psammenitæ opus labyrinthus. *Scribo* Psammetichi, *non* Psammetiç. *ex Plinio, Strabone, Diodoro, Herodoto.* Pathameticum. *Strabo* Pathmiticum, *ex Ptolemæo.* Catapiscum. *Ptolemæus & Strabo* Taniticum, *Plutarchus* Tanæticum: *Plinius* Tanicum, *ab vrbe* Tani.

EX SYRIA.

BAbylonia & Iudæa & Colophone. *Scribendum puto non* Colophone, *sed* Sophene, *de qua multis locis in Plinio disserui.*

EX PHOENICE.

DVo sunt oppida, Bubos & Bactros. *Scribendum* Byblos & Botrys, *ex Strabone, Plinio, Ptolemæo.* Tum Smyrna castellum. *Lego* Simyra *non* Smyrna *ex Ephoro, Strabone, Ptolemæo.* Seleucia, Hyppatos, Berytos, Laodicea, Arosos. *Legendum fortasse non* Hyppatos, *sed* Paltos; *nec* Arosos. *sed* Arados, *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Est autem* Aradus *insula quidem, sed propinqua continenti, qua situm est oppidum* Antaradus. Mariandros. *Scribendum* Myriandros.

EX CILICIA.

AMynodes promontorium inter Pyramum Cydnumque fluuios. *Quid si non* Amynodes, *sed* Amanoides, *hoc est,* ἀμανοειδὲς, *quasi ad montis Amani similitudinem. Vt enim Amani, portæ sinu Issico vocantur, ita portæ Ciliciæ inter Pyramum atque Cydnum, autore Plinio.* Pyramus Isso prior Malosen præterfluit. *Scribendum non* Malosen, *sed* Mallon, *ex Plinio, Ptolemæo, Strabone, Callimacho.* Mallos, *inquit,* vrbs Ciliciæ, à Mallo conditore dicta. Cerandaris. *Ptolemæus* Celenderis, *hoc ipso tractu.*

EX PAMPHYLIA.

ASperidos quam Argiui condiderant. *Scribe* Aspendos, *ex Hellanico, Theopompo, Plinio, cæteris, ab* Aspendo *conditore.* Fluuius Carathes. *Scribe,* fluuius Cataractes. *Sequitur enim,* Quia se præcipitat. *Idem Strabo, idem Plinius. Et infra,* Propanisus. *Scribe* Paropamisus.

EX CARIA.

PEdalion & Citria. *Plinius* Cyria, *non* Citria. *Ptolemæus* Caria, *Stephanus* Crya, *quod & vero propius, vt in Plinio disputatum est. Item,* Secundũ Galbiam amnem Caunus: *Ptolemæus,* Secundum Calbin, *inquit,* amnem Caunus oppidum. *Plinius & Indum amnem quẽdam propinquum facit* Cauno,

vbi nos ex Alexandro Ninum *scribi posse diximus. Quia tamen Liuij 33. libro verba sunt hæc*, Deditis, *inquit*, Tabis vrbe, tertia die ad Chaum fluuium ventum est, inde Erizan primo impetu captam, post ad Tabasion castellum imminens flumini Indo, cui fecerat nomen Indus, *inquit*, ab elephanto deiectus, *& reliqua. Suspendendum arbitror iudicium. De* Tabis, *in Caria & Lydia, & alibi Stephanus. A* Tabis *proprie* Tabeni: *à* Tabasis Tabaseni, *de quibus libro Plinij quinto plura. Item*, Schenus Ambithylám, Bubesius Cinothum. *Scribendum* Bubessus, *siue* Bubassus, *ex Plinio, qui tamen non* Cinothum, *nec* Hylam, *sed* Hydam & Acanatum, *siue* Acanthum *vocat eas, vt diximus*. Cydnus in cornu peninsulæ, interque eam & Tetraticum sinum in recessu posita Eutiana. *Lego* Gnidus, *non* Cydnus, *item* Ceramicum, *non* Tetraticum, *item* Euthanæ, *non* Eutiana, *ex Plinio, Strabone, Stephano*. Certamus *oppidum in Caria, oppidum &* Euthanæ, *hoc est*, εὐθῆναι, *à qua Euthenæi, quos & Euthenæenses & Euthenitas quoque nominant, indigenæ.* Vrbes Myridos, Aruanda, Neapolis, sinus Iasus & Basilicus, in Iaso est Barcilos. *Scribendum*, Vrbes, Mindus, Aryanda siue Carianda, Neapolis, sinus Iasius & Basilicus, in Iasio est Bargylos, *ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. De* Bargylis *& Cicero in Epistolis.*

EX IONIA.

ORaculum Apollinis dictum olim Bramatiæ, nunc Didymi. *Scribendum non* Bramatiæ, *sed* Branchidæ. *Plinius*, Oraculum, *inquit*, Branchidarum, nunc Didymæi Apollinis. *Sed & 34. lib.* Canachus, *inquit*, fecit Apollinem nudum, qui Philesius cognominatur in Didymæo. *Branchidarum originem Strabo, & alij frequentes afferunt.* A fugitiuis, vt aiunt condita, nomen famæ annuit, Phygeta. *Scribendum* Phygela; *Strabo, Pliniusq́; : à qua* Phygelites, *vini genus, Dioscoridi, Galeno, cæteris.* Lybedos. *Scribe* Lebedos, *iisdem autoribus. Item*, Victores Thebanorum Ephygonas. *Lego* Epigonos, *id est, posteros. Eusebius in Chronicis*, Interfectorum, *inquit*, posteri, qui vocabantur Epigoni, aduersus Thebas bellum mouerunt.

EX ÆOLIDE, AC TROADE, AC BITHYNIA.

ZImon nominauit. *Scribo* Cymē, *ex Plinio, Strabone, cæteris, à Cyme Amazonum duce.* In promontorio est Cyrma oppidum. *Lego* Canna oppidum, *iisdem autoribus. Item*, Cressam. *Scribo* Eressam, *vnde Plinio* Eressij *hac ipsa parte.* Cargara & Assona Ætholorū. *Scribo* Asson, *non* Assona. *De* Asso *Plinius, Strabo, Ptolomæus, omnes.* Plagea & Cylace. *Vetus lectio, & Plinius & Herodotus*, Placia & Scylace, *quam Valerius Flaccus* Scylacæum. Flumen Rhyndacen. *Scribe* Rhyndacum, *iisdem autoribus. De iis anguibus ad Rhyndacum tum alij, tum Plinius.* Dasilos, & quam Colophonij collocauere Myrrela. *Scribendum* Myrlea: *item* Dascylos, *non* Dasilos. *Plinius, Strabo, cæteri.*

Chion

Chion amplectitur. *Scribendum sine h*, Cion, *iisdem testibus*. Templi numen Iupiter, conditore Iaso. *Scribendum arbitror* Iasone. *Nota coniectura huius ratio ex illa peregrinatione Minyarum*.

EX PAPHLAGONIA, ET CHALYBVM TERRIS.

THiios oppidum Milesiorum. *Scribendum sine h* Tios, *ex Strabone, Plinio, Ptolomeo, Stephano, vt alibi notauimus*. Cromnos, & à Cythisoro Phryxi filio posita Cythoros. *Plinius, Strabo, Valerius Flaccus, & cæteri, non* Cromnos, *sed* Cromna, *vnde sua Venetis origo. Erat & in Peloponneso* Cromna, *vt ait Pausanias. à* Cromno *Lycaonis filio nomen habens. quam, vt inquit Stephanus, & virili & feminino genere, item plurali & singulari quoque numero pronunciabant, Idem autor*, Cythorum *vrbem à* Cythoro *Phryxi filio nuncupatam, non à* Cythisoro *tradit. Et infra statim*, Cynobus & Colliris: *Scribendum* Cimolis accolitur, *ex Plinio, Strabone, Ptolomæo*. Mossyni turres ligneas subeūt. *Valerius Flaccus, & Apollonius poëta, nō* Mossyni, *sed* Mossynœci, *hoc est turricolæ: idem Strabo, idem cæteri*. Vrbes Cerasunta & Trapezos. *Scribi potest*, Vrbes Cerasus & Trapezus, *ex Plinio, Strabone, cæteris. aut*, Vrbes Cerasuntia & Trapezus: *aut certe*, Vrbes Cerasuntum & Trapezus. *Vt enim* Sipus & Hydrus, *etiam* Sipuntum & Hidruntum, *ita* Cerasus *etiam* Cerasuntum *voces. De* Sipunto *Plinius, & infra Pomponius*.

EX COLCHIDE, VSQVE IN FINEM PRIMI LIBRI.

COrasici. *Scribendum* Coraxici, *à monte dicti, cui nomen* Corax *est, autore Ptolomæo. siue à populis* Coraxis, *paulo mox dicendis*. Menanclea. *Scribo* Melanchlæni, *ab atris quibus vtuntur, appellati vestibus: ex Strabone, Plinio, & infrà Pomponio*. Cleptitophagi. *Scribendum* Phthirophagi: *ex Plinio, Strabone, cæteris. ita dicti, quod in sorde & squallore degant*. Coracandam penè insulam reddit. *Strabo & Ptolomæus*, Corocondama. Quatuor vrbes ibi sunt. Hermonos, Saccephoe, Spana, Corea, & in ipso ore Cimmerium. *Quatuor pollicetur vrbes, & quinque numerantur. Proinde castiganda lectio est ad hunc modū*: Quatuor vrbes ibi sunt, Hermonassa Cepœ, Phanagoria, & in ipso ore Cimmerium: *ex Plinio, Strabone, Ptolomæo*. Proximi Xamathæ. *Scribendum* Iaxamathæ. Ginecocratum Onoe. *Scribendum* Gynæcocratumenæ, *hoc est à fœminis possessi victiq;. De his & lib. 6. diximus in Plinio*.

EX LIBRO SECVNDO.

IN EVROPÆ SCYTHIA.

CEndones vsque ad Meotida. *Scribendum puto*, Essedones. *Plinius libro quarto*: A Buce, *inquit*, super Mæotin Sauromatæ & Essedones. Butes amnis. *Scribendum* Buces, *siue* Buges: *quia Græce* Byges *appellatur & stagnū & fluuius*. Maxobitæ. *Scribendum*, Hamaxobitæ, *siue* Hamaxobij, *quia pro se-*

dibus, inquit, plaustra habent, quæ Græci [illegible] *vocant. Plinius, Strabo, Ptolemæus.* In paludem vergentia Satarchæ tenent. *Scribi potest* Satarchæ, *vt paulo pòst,* Littora, *inquit,* quæ Satarchæ & Taurici tenent. *De his lib. 4. Plinij latißimè.* Parthenion alterum oppidum adiacet Cerone. *Scribendum non* Cerone, *sed* Cherronesos, *ex Ptolemæo, Strabone, Plinio; qui sic ait:* Ab Heraclea, *inquit,* Cherroneso Parthenium promontorium. *Erit ergo sensus Pomponij, duo ibi esse promontoria, alterum,* Criumetopon, *alterum* Parthenion, *cui oppidum adiacet* Cherronesus. Quod inter paludem & sinum est Chateræ nominatur. *Scribendum non* Chateræ, *sed* Taphræ, *Plinius. Strabo, Ptolemæus, Florus, etiam si* Capræ *in eo scriptum est.* Carcyne, quam duo flumina Gerros & Hyppacares attingũt. *Scribendum* Carcine, *per i. Item,* Hypacyris, *non* Hyppacares. *Herodotus:* Sextum, *inquit,* flumen est Hypacyris è lacu profluens, qui per Nomadas iuxta Carcinen in mare voluitur. *Ptolemæus videtur* Pagyrin *vrbem, &* Pagyritas *populos haud longe a* Carcina *posuisse, quasi non modò* Hypacyris, *sed etiam* Pagyris *hic fluuius dici posit. Plinius libro 4.* Sinus, *inquit,* Carcinites appellatur, flumen Pacyris: *Vbi nos, quia* Placyris *legebatur, correximus* Hypacyris, *ex Herodoto, quod magis probamus: vel* Pagyris, *ex Ptolemæo.* Gerros inter Basitidas. *Lego* Basilidas, *ex Plinio, Strabone, cæteris, ac ipso infra Pomponio.* Basilidis, *inquit,* ab Hercule & Echidna generis principia sunt, mores regij. Asiaces flumius, & Asiacæ populi. *Scribendum per x.* Axiaces *&* Axiacæ. *Est autem fluuius inter amnes Tyran. & Borysthenem, Ptolemæus autor.* Binisque poculis, qui plurimos se cædere perpotatis interlocantis. *Scribendum fortasse* interlocantur, *non* interlocantis *hoc est interius vel medij, honoris & dignationis causa ponuntur, vt illud Ouidianum in Fastis,*

Et medius iuuenum, non indignantibus ipsis, Ibat: & interior, si comes vnus erat. *Vt sequatur:* Is *inquit,* honos præcipuus est. *Syllaba enim,* Is, *cũ verbo illo iuncta, conturbat intellectum. Est autem Pomponiana multis locis acclamatio hæc, vt in eo de Hyperboreis:* Semet, *inquit,* ipsi in pelagus ex certa rupe præcipiti dant: id eis eximium est.

EX THRACIA.

HÆmona & Rhodopen. *Scribo* Hæmon & Rhodopen. Malesis deducta Galatis. *Scribendum,* A Milesiis deducta Galatis, *ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. Quod autem quarto Plinij libro diximus, Megarensium coloniam ab Ouidio significari potuisse* Calatin, *illo versu,*

Et quos Alcathoæ memorant à mœnibus ortos,

reuocamus in dubium, quando Pomponius Milesiorum coloniam fuisse Calatin *hac parte scribat.* Pistris promontorium. *Scribendum* Tiristris, *ex Ptolemæo.* Obdessos. *& paulo pòst,* Apollophania. *Scribendum* Odessos, *&* Apollonia. Thumniam, *Scribendum* Thynniam, *ex Plinio, Ptolemæo, cæteris. Et paulo pòst,* Helimidesson & Philas. *Ptolemæus* Halmydesson & Phileam. *Potest &* Salmydessos,

mydessos, *vt diximus ex Strabone. Stephanus, Phileas, inquit*, χωρίον Βυζαντίων, *vnde* φιλεάτης. *aliqui* Philiam, *inquit, scribunt, nonnulli* Phineam Selymbria, Perincho., Bitynnis, amnesque qui interfluunt, Erginus & Tiras. *Scribendum*, Selymbria, Perinthus, Bathynis, amnesque qui interfluunt, Erginus & Atyras: *vtrumque si Ptolemæum sequimur, dicentem*: Bathyniæ, *inquit*, amnis ostia, Atyræ amnis ostia, oppidum Selymbria, & Perinthus: *quem ordinem fere seruat & Plinius. Amnem verò* Erginum, *cuius mentionem facit Plinius, hunc intelligam nec ne, qui à Ptolemæo* Arzos *appellatur, oppido cognominis, & vicinus* Atyræ, *non statuo. Nam & Bathynias, Plinio, Ptolemæoq. fluuius est, oppidum Pomponio* Bathynis *appellatum. De Perintho autē in Plinio dictum nobis est, videri significasse hunc Ouidium illo versu*, Inde leui vento Serinthia littora nacta. *Sed dubium facit ea res, quod sibi nauigatio non constat. Si Perinthum accipias, syllaba quoque ipsa ægrè id patitur. Proinde fieri potest, vt* Zerynthia *scribendum fuerit, hoc est*, Thracica. *Lycophron* Zerynthum *in ea regione collocat, sacrā Hecatæ. Nicander quoque in Theriacis* Zerynthiū *vocauit antrum, prope* Zonem, *vt dicemus. Erat & in Samothrace insula* Zerynthium, *vnde nomē regioni (vt fit) toti ex parte.* Bisalte Samiorum, & ingens aliquando Gypsella, post lacus quem Græci Mactonthios. *Errat is quatuor. Scribendum*, Bisanthe Samiorū, & ingens aliquando Cypsella, pòst locus, quem Graij Macrontichos, *id est longum murum, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo, Stephano.* Angustias Ischnon. *Scribendum* Isthmon, *iisdē autoribus.* Portus Sceolos. *Scribendum* Cœlos. *Plinius.* Petenti, *inquit*, Melanē sinum, portus Cœlos. Cynosenia, *Scribendum*. Cynos sema, *id est, Hecubæ tumulus, Strabo, Plinius, cæteri.* Prænectisque in Allusiacum sinus intrandus. *Scribo*, Prętectisque Mastusiam, tum sinus intrandus, *hoc est is, qui Melas dicitur ad & sequentia, & Ptolemæus docebunt: sed & Plinius, atque Strabo. De* Mastusia *Pomponius quoque non multo suprà.* Alopoconensum. *Scribe* Alopeconnesum *Ideo vocata, quòd qui condidere, vt ait Stephanus, responsum acceperant, vbi vulpem vidissent catulos. ibi sedem capesserent, quod & factum est.* Hæc, *inquit*, vrbs ad Hellesponti Cherronesum posita, etiam Caleros producta media vocabatur, de regis nomine. Promontorium Seriphium. *Scribi potest* Serium, *vt in Plinio monstrauimus, aut* Zerynthium, *ex Lycophrone ac Nicandro, qui proximum Zonæ antrum Hecatæ dicatum ita nominauit.* Philippia. *Scribendum* Philippi, *vt faciat Philipporum, ex Plinio, Ptolemæo, cæteris, à Philippo rege Macedonum, qui eis contra infensos Thraces opem tulerat.* Crenides *ante nominata, vnde* Adrastus *Aristotelis discipulus. Erant & in Thessalia* Philippi, *quondam Thebæ dicti, ait Stephanus. Sed & in* Thesprotia Philippi *nominantur, qui &* Gomphi *sunt. A Philippis* Philippenses, *siue (vt Polybius)* Philippeni *deriuantur.*

EX

EX EADEM THRACIA, ITEM MACEDONIA.

TVrris Calamea. *Fortasse* Calarnæa. *Fuit enim (vt ait Stephanus) oppidum Macedoniæ* Calarna. Acanthos & Echima. *De Achanto constat ex Plinio, Ptolomæo, cæteris.* Echima *vbi sit, non constat. Proinde nõ* Echima, *sed* Oesyma *fortasse legeris, vt in Thracia exposui ex Homero, & aliis frequentibus.* Mendetione quæ referendæ. *Scribendum*, Mendæ, Scioneque referendæ. *Menden Erethy condidere, Scionen Achiui: autor Stephanus, & hic Pomponius.* Toronem & Miscellam. *Diximus in Plinio,* Physcellam *scribendum videri posse, Ptolomæū & alios sequuti.* Canastro promontorio Sena proxima est. *Scribendum non* Sena, *sed* Scione. *Plinius,* post Scionē, *inquit,* promontorium Canastreum. Migiberuacusa in medio qua terra datgremium. *Scribo,* Mecyberneus autem, *id est sinus,* in medio, *& cætera.* Axius per Macedonas, etiam per Thessalos penitus excurrit. *Scribo non* penitus, *sed* Peneus, *ex Strabone, Ptolomæo, cæteris.* Cinda, Aloros. *Lego* Cydna, *ex Theagene, qui & Pydnam vocari eam tradit, autore Stephano, atque ita ferè dicitur Plinio, cæterisq́;, vt in Historia naturali voluminis secundi calce monuimus. Posset quis hoc loco &* Cinna *legere. Stephanus,* Cinna, *inquit,* Heracleæ Macedonum propinqua est, ab Amazone vocata, siue à Cinno Cæi fratre. *Sed prior lectio commodior.* Icaris apeno isepida. *Scribendum arbitror,* Derris à Peneo, Sepias. *De ipsa* Derri *Plinius, Ptolomæus, Stephanus, prope* Cydnam, *siue quod idem est*, Pydnam. *De* Sepiade *post* Peneum *amnem sita, iidem autores.* Calcatum grato Herculi solum. *Scribe,* Graio, *non* grato: *multi enim Hercules fuere: Cicero, Diodorus, Plinius.* Liberta carminumque fontes. *Legendum* Libethra: *vnde* Libethrides Camœnæ.

EX GRÆCIA, MACEDONIAQVE AC THESSALIA, BOEOTIA, *Phocide, & Attica.*

QVatuor m.p. pateat. *Et hic & infra non* quatuor, *sed* quinque m.p. *autores alij angustias eas in Peloponneso faciunt.* Anthronia. *Scribendum* Antronia, *sine h. Vrbs autem hæc &* Antron *vocatur. Zenodotus verò* Anchialum Antronem *appellauit. Vtcunque, propter specus frequētes* Antronia *est dicta. Vnde prouerbium quoque natum,* Asinus Antronius, *autore Stephano.* Cinos & Calicros. *Scribendum,* Cynos & Calliaros, *ex Homero, Strabone, Plinio.* Persophistenia. *Legendum,* Psophis & Tenia. *De* Psophide, *vnde Aglaus ille Psophidius, autores omnes. De* Tenia *Cicero in Epistolis ad Atticum.* Balon, & Prheleon, & Ethinon. *Scribendum,* Boion & Pteleon & Chinon, *vt libro Plinij quarto euidentissime ostendimus.* Oroes carphanemides. *Scribendum arbitror,* Opoes

Opoes, Scarphia, Enemides: *ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo. Est autẽ* Opoes, id est, ὀπόεις, *eadem quae &* Opus Opuntis *κατὰ κρᾶσιν dicitur. Erat & in Achaia* Opoes *altera, & in Elide itẽ altera, Stephanus.* Rhamnis.) *Scribe* Rhamnus. Phoricos Brauronia.) *Scribẽdum* Thoricos, Braurõ, Ion: *ex Strabone, Plinio, qui de* Thorico *in metallicis habet mentionem. Erat verò* Thoricus *Acamantidis curiae plebecula. Hecataeus vrbem eam fuisse tradit in Attica, à qua* Thoricij Thoricensesque *dicantur. Nam* Thoracenses *alia plebs erat, ex Antiochide curia, quam* Thoras *vocabant.*

EX PELOPONNESO, LOCRIDEQVE.

OPpidum Chencerea.) *Scribendum* Cenchreę, *autor Strabo, Plinius, caeteri.* Taraxos.) *Scribendum* Araxos, *ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, & infra Pomponio. Item non* Achritas, *nec* Icthis, *sed* Acrytas & Ichthys, *de quo Thucydides, & caeteri. Item paulo pòst,* Sardonicus & Schenitas.) *nec multo post,* Thelonates.) *Scribendum,* Sarronicus, *&* Schoenitas, *&* Chelonatas. *De* Schoenita *fuit, quando* Caenitam *legi posse credidi, vt illo loco Plinij:* Portus, *inquit,* Caenitas *&* Sarronicus. *Quoniam* Caenae *vrbs Ptolemaeo Pausaniaeque ad Taenarum montem erat. Quia verò non inter Scyllaeum & Isthmum sunt* Taenae, *sed mediis Argolico & Laconico finibus ad* Taenarum, *& omnino procul à* Sarranico; *vertimus ferè sententiam, &* Schoenitem *potius quàm* Caenitem *& hic & in Plinio defendimus. Est autem* Scyllaeum, *vbi* Hermione, *autor Strabo. Habetur verò & portus* Schoenus, *sed in Attica, vt constat iisdem autoribus Ptolemaeo ac Stephanô.* Oliros & Scion.) *Scribe* Olyros, *siue* Oluros, *&* Sicyon, *omnibus, qui vnquam de hoc scripserunt testantibus.* In aduersis Pagecreusis.) *Distinguendum vt duo sint,* Pagae, *&* Creusis. *Plinius,* Megara, *inquit,* è regione Pagarum. *De* Creusi, *autor idem, & caeteri gregatim omnes, iuxta* Pagas. Cyra.) *Scribendum* Cyrrha. *Nam de* Anticyra *non conuenit, aliis* Anticyram, *aliis* Anticyrrham *scribentibus, vt alibi notauimus.*

EX ITALIA.

CAuni & Veneti colunt. *Scribendum,* Carni & Vèneti colunt. *Item,* Pincentes, Ferẽtani.) *Scribendum,* Frentani. *Nam* Ferentani *à Ferento, Sabinorum siue Samnitum oppido. Sunt &* Ferentini, Ferentinatesque: *illi Hetruriae populi;* Ferentinates *verò Latij, vt in Plinio declaratum est.* Clierna Cypra.) *Scribendum,* Cliterna, Cupra: *ex Plinio, caeterisque.* Simponium velut Graij dixere Sipyllum.) *Scribo,* Sipuntum, velut Graij dixere Sipyus. *Strabo,* Sipuntum, *inquit,* siue *quod idem est,* Sipus, à Diomede conditum. *Videtur nominatum, inquit, antè à Graecis* Sipyus, *à sepiarum prouentu. Dicetur ergo &* Sipuntum, *vt Plinius, &* Sipus Sipuntis, *vt ferè modo Graeci, &* Sypius Sipiũtis, *vt antiqui.* Post Barium, & Gnatia.) *Scribo,* post Barium Egnatia, *Ptolemaeus, Strabo, Plinius.* Lupehydrus.) *Strabo* Lupiae. *in quibusdam Plinianis*

codicibus, & Ptolemaeo, Luſpia *etiam* Hydruntum *dicitur, quemadmodum & Si*pus Sipuntum; *&* Ceraſus Ceraſuntum, *vt diximus in Colchide.* Carcinus, Scyllaceum Miſtræ.) *Scribendum arbitror aut* Cocinthus, *non* Carcinus, *ex Polybio, Antonino, Plinio, vt in Locris Italiæ disserui: aut* Cæcinum, *à* Cæcino *Locrorum amne, de quo Pauſanias, & Thucydides. Philiſtus quoque* Cæcinum *Italiæ reddit oppidum, non longe à Siciliæ traiectu.* Miſtros *verò Plinius* Miſtiam *ſcribit, vt in alterutro ſit erratum. Stephanus* Myſtiam *vrbem Samnitum commemorat.* Lucani *verò à Samnitibus ortii udicantur, autore Plinio.* Conſentiam, Paulomam.) *Scribo.* Caulonem, *ſiue* Cauloniam, *ex Plinio, Strabone, cæteris.* Colonia regia Rhegium.) *Scribo* Columna, *non* colonia. *Græci enim vocant locum eum* Stylidia, *id ex Strabone Antoninoq́; probauimus in Plinio.* Taurinũ & Metaurum.) *Legebatur in Plinio* Terentum *hoc loco, non* Taurinum: *nos Ptolemæum & alios autores ſequuti,* Taurianum *ſcribimus.* Latus alterum Matiana, Ionum, Iubon, & Emiea.) *Erratum quadruplex, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. quos ſecutus, ita lego,* Latus alterum Terina, Hippo, nunc Vibõ, Temeſa. *De* Terina, *hoc ſitu, vnde* Terineus ſinus, *Strabo Pliniuſq́; à fluuio cognomine, vt inquit Stephanus,* magna *quondam* Græcia (*vt Apollonides ait*) *vocata, Lycophroni eſt inſula hoc nomine, vni Syrenum Ligeæ dicta ſacra.* De Hippone *iidem autores. Plinius.* Hippo, quod nunc Vibonem, Valentiam appellamus; *eiectis (vt Strabo inquit) Brutiis, mutato à Romanis vocabulo.* De Temeſa, *quam Græci* Tempſam *vocant, metallis inclyta, clarius eſt quàm vt aſtipulatorum egeat fide.* Clampetia, Blonda, Buxentium.) *Plinius, & cæteri,* Buxentum, *non* Buxentium: *quod Græci vocant* Pyxunta. *item non* Blonda, *ſed* Blanda, *in quo tamen æſtimationi locus eſto.* Silerus amnis.) *Alij ſcriptores modò* Silarus, *modò* Silaris. Grabus cecoſa.) *Scribendũ* Grauiſcæ Coha, *ex Plinio, Ptolemæo, cæteris.* Paulon & Varum flumina.) *Plinius* Padon, *non* Paulon, *vt ſit* Padon Padonis, *aut certè* Paulon Paulonis, *omnino alius à* Pado: *quandoquidem Pomponius hoc loco Varum amnem* Padoñe, *aut ſi quis ita malit,* Paulone *dicit eſſe notiorent.*

EX NARBONENSI.

VAſco Vocontiorũ.) *Scribe* Vaſio, *nõ* Vaſco, *vnde* Vaſionẽſes, *ex Sidonio Apollinari multis locis, præter ea, quæ in Pliniana eiuſdẽ partis caſtigatione diximus.* Auenio Canarũ.) *Scribo* Cauarũ, *ex Plinio, & infra Pomponio.* Sectanorum Arelate.) *Scribo* Sextanorum Arelate. Blitera.) *Strabo quoque* Blitera, *ſed Plinius, Stephanus & Antoninus,* Beterra. *Item,* Sedanteſtaronis.) *Diſtinguẽdum,* Sed ante ſtat omnis, *hoc eſt, Martius Narbo. Plinius,* Narbo, *inquit,* Martius Decumanorum colonia. *Quod autem ſequitur,* Atacinorum, *ab Atace fluuio id nomen: quod & Pomponio & Porphyrioni dictum eſt: vt quidã* Atacinos *Romæ hinc nominatos arbitrentur, vt alibi notabimus.* Oppidum detiacum.) *Lego* Deceatum, *ex Polybio, Strabone, Plinio.* Antipolis, deinde forum

rum Iulij, Octauanorum colonia, tunc post Antiopolim & Olbiam.) *Lego*, Antipolis, deinde forum Iulij, Octauianorum colonia, tum Athenopolis & Olbia, *ex Plinio ferè ad verbum. De* Antipoli *verò, &* Foro Iulij, *&* Olbia, *Ptolemaus quoque. De* Æthenopoli *& cæteris Plinius.* Laurion & Citaris tenet, & Lacidou.) *Scribo*, Glanon & Cithariſtes & Halycido. *De* Glano, *& promōtorio* Cithariſta *Antoninus, Plinius. De* Halycidibus *Strabo. id autem verbum ſalinas ſignificat. Ad campum, inquit, lapideum vocatum ἐν μέσῳ ὕδατα, καὶ ἁλυκίδες συνίσανται, καὶ ἅλες. fortaſſeq́; locum eum, aut ſimili natura præditum ſignificat, quem Antoninus* Salſulas *appellat, 64. milibus paſſ. a Pyrenæis.* Lapideum vt vocant, in quo Herculem contra Albiana.) *Scribendum* Albiona. Meſua collis incinctus mari.) *Nihil muto, ſed Ptolemæus* Segium *montem, ſiue* Setium *vocaſſe hunc videtur. Strabo* Sigium: *contra inſulam* Blaſconem, *Ptolemæus*, Agatham *enim obiectam facit, non Blaſconem paulo remotiorem. Hic autē mons* Pullerius *appellatur hodie, vt ferè credi video.* Arauſus iuxta Acatā.) *Strabo* Arauraris, *ſiue* Rauraris, iuxta Agathan. *Ptolemæus autē*, Araurius iuxta Agathopolin. *Differt autē omnino* Arauraris *ab* Arari, *eadem prouincia, vt conſtat.* Ora Sordonum.) *Plinius*, Sardonum. Vicus Eliberre.) *Græci ferè ſcribunt* Iliberris, *vt Ptolemæus: nam & Strabo* Ilibirris, ποταμὸς οἰλιζίρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον. *Nos* Eliberri, *&* Illiberri, *quidam* Illiberis *&* Illiberi, *ſed prior ſcriptura melior. Fuit & in Bætica oppidum hoc nomine, quod nunc opulentiſſimum eſt, &* Granatam *vocari. quemadmodum & regionem ipſam, putant, cum aliis argumentis, tum illo maximè, quòd eius vrbis porta vna in hodiernum quoque diem Eliberris appellatur* la puerta de Eluira: *Id maximè cōpertum hoc anno eſt, cùm ea ciuitas in poteſtatem Hiſpaniæ principum conceſſit, Mauritanis, qui* DCCC. *ferè annos occupauerant, obſidione longa in deditionem compulſis.*

EX HISPANIA.

A Ceruaria proxima eſt rupes.) *Diſtinguendum, à* Ceruaria, *hoc eſt, poſt Ceruariā, de qua paulo antè dictū fuerat in Narbonenſi.* Ceruaria, *inquit*, locus, finis Galliæ. Blandeluro.) *Scribendū* Blanda Illuro, *ſiue* Blāda Eluro. *De hoc & 3. Plinij volumine.* Rubrica tum in Barchinonis littore.) *Scribo* Rubricatū, *ita enim vocatur amnis Plinio, Ptolemæoq́;. vnde* Rubricata *oppidū.* Tholobin.) *Ptolemæus* Telobin. Taraxo.) *Scribe* Tacaco, *vnde nomē prouinciæ. Hanc, inquit, vrbem duo attingunt amnes, Tulcis exiguus deſuper, & Iberus ingens deorſum.* Suppronenſis dicitur.) *Scribe* Sucronenſis, *à* Sucrone *fluuio, ex Strabone, Plinio, Ptolemæo, & infra ſtatim Pomponio.* Duriam.) *Notauimus in Plinio,* Turia *legi poſſe, ex Saluſtio, Phocaq́; & aliis Grammaticis: eò relegamus noſcentem hæc.* Extra aderas velox Menobra.) *Scribendum*, Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba. *Eſt autem ſenſus; Extra ſinum Virgitanum haberi hæc oppida: ex Plinio, Strabone, Ptolemæo, Antonino. Fuit quando verbum* Extra *caſtigandū*

putauerim pro Hexi. *Est autem* Hexi, *quod & Sex & Sexi dicitur, vnde salsamẽta* Sexitana *Plinio, Straboni, Athenæo, sed melius est, vt inter* Menobam & Abderam *collocemus, ex Ptolemæo. Plinius tamẽ duo Sexi facit, inter quæ sit* Abdera. Malach, Cisal, Dubal, Acipiro.) *Scribendum*; Malaca, Salduba, Lacippo, *iisdem ferè autoribus.* Tartheia.) *Scribendum* Carteia. Tartessos, *non* Tarthesos, *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Nam* Tarteros *ipsæ Gades aliquãdo vocabantur, Plinius & Strabo.* Vnde nos sumus Cingenterarum Mellana. *Scribẽdum* Mellaria. *Verbum autem* Cingenterarum *arbitror corruptum, pro eo, vel simili, quod est,* Cingente freto, *vel* attingens fretum. *Plinius,* Oppida, *inquit,* Bello, Mellaria, fretum ex Atlantico mari Carteia. *Strabo,* Egredientibus, *inquit,* fretum post Calpem Mellaria est.

EX INSVLIS PONTI ET ASIÆ MINORIS.

LAuce Borysthenis ostio.) *Scribendum* Leuce, *autores omnes.* Non longe Acollisaria.) *Scribendum*: non longe accolitur Aria, *nomen id habet à Marte, cui sacrata est, inquit.* ˚*Hæc &* Areos Nesos, *id est Martia insula vocatur Stephano. Plinius lib. 6.* Contra Pharnaceam, *inquit,* Chalceritis, quam Græci Ariam dixerunt, Martique sacram, & in ea volucres pugnasse, *quod quidem & Apollonius poëta secundo libro cecinit,* ἀρητιάδα *vocans eam insulam.* Cymas Mariandynorum finibus.) *Scribendum non* Cymas, *sed* Thynnias, *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio libri 5. fine.* Antisa, Pyra, Cresos, Cyraua.) *Scribo* Antissa, Pyrrha, Eressos: *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. De* Cyraua, *etsi constat mendosam esse dictionem, quemadmodum tamen restituenda sit, non planè constat. Plinius in* Lesbo *nouem tradit vrbes, quarum nulla huic nomini respondet. Illud mirari subit, quare Plinius libro quinto, haustã à mari* Pyrrham *in Lesbo scribat, & paulo tamen pòst superesse dicat* Pyrrham & Eressum, & Methymnam & Mitylenen. *Proinde fieri potest, vt non* Pyrrha, *sed aliud eius loco nomen legendum sit, vbi restare dicitur. alioqui cum nouem tradat eius oppida fuisse, octo tantum viderentur esse numerata. Potest & illud dici, numerum eum non 9. sed 8. scribi oportere. Ideo autẽ restare* Pyrrhã, *quãuis eam mare sorbuerit, quia, vt Strabo inquit; & portus & suburbanũ eius colebatur,* ἤδη πύῤῥα κατέσπασται, τὸ δὲ προάστειον οἰκεῖται), καὶ λιμένα ἔχει. *His adiicio, quæ Plinius secũdo libro dicit.* Pyrrhã, *inquit,* & Antissam circa Mæotin Pontus abstulit, *vt fortè non circa* Mæotin, *sed circa* Æolin *scribatur. Sed & in Lesbo, & in aduersa ei,* Æolides, *tum* Pyrrha, *tum* Antissa *memorantur fuisse. Nam & vna Cycladum* Antissa *dicebatur, Philon autor.*

EX INSVLIS PHOENICES, ET AFRICÆ.

PAralos) *Lego* Arados, *de qua & superius dictum est.* Tarrichiæ & Egatheæ.) *Scribendum,* Tarichiæ & Ægathes. *Silius de Annibale,*

Auet Ægathis abolere parentum

Dedecus

Dedecus, & Siculo submergere fœdera ponto.

Et alibi.

Fusáque per æquora classe,

Ægathea cernam,

vt sint Ægathes, Ægarium. *Mentionem habent & alij. Inuenio, qui hodie vocari dicant à nautis* Gorha, *quarum altera circuitu sit stadiorum 24. vbi Carthaginenses, duce Himilcone, primo bello Punico, à Q. Lutatio Catulo superati sunt, easq́; à Virgilio intelligi malunt, quàm* Philenorum aras : *vt aræ propter fœdus cum Pœnis ictum dicantur :* Saxa *verò, quoniam scopuli verius quàm insulæ, vt ait libro 5. Plinius.*

EX INSVLIS EVROPÆ, ITEM CYCLADIBVS, ET SPORADIBVS

Vsque in finem secundi libri.

Polyagos. *Scribe* Polyægos, *ex Plinio, cæterisq́;, à caprarum copia videlicet.* Pagasæus sinus Schyathon prospicit, Scinisson amplectitur.) *Inuenio quidem* Schinussam *insulam in Phocide, vt Stephanus, à lentisco nominatam. Meminit & Plinius post* Naxum *insulam, inter Sporadas. Quia tamen Strabo, idemq́; Plinius, ante sinum Pagasicum & alias plerasq́; haberi tradunt, & Cicynetum præcipuè, atque Sciathum, fieri potest, vt Pomponius quoque hoc loco eam scripserit, cum Artemidorus, quem maxime secutus videtur, ita dicat, In Pagasæo sinu* Cicynetos *insula, hoc est,* Κικύνητος. Styra, Erethria, Pyranessos.) *Scribendum puto,* Hestiæa, Erethria, Pyrrha, Nesos. *De primis duabus poëta eminentissimus* πολυστάφυλον τ' ἱστίαιαν, *ab* Hostiæa, *quæ ad Olympum est, deducto nomine. Idem poëta* χάλκιδα τ' ἐρέτριάν τε. *Hæc autem* Ererria, *cuius mentio apud omnes est, etiam* Melancis *appellabatur, à* Melaneo *Euryti patre, sicut ab Eretrio Titane, Phaëthontis filio Eretria. De* Neso & Pyrrha *Plinius, cæterique, in* Eubœa. *Fuit in aduerso tamen Eubœæ locus* Astyra, *vt ait Charax, iuxta* Potnias, *nisi quis in Eubœam quoque id nomen translatum, vt alia pleraque, censeat, atque ita malit* Astyra, *quàm* Hestiæa *scribere.* Tegea, Nissa, contra Acritam.) *Scribendum* Theganusa contra Acritam, *ex Plinio, Ptolemæo. Est autem* Acritas, *Peloponnesi promontorium. Plinius tamen eam paulo vltra promontorium illud collocat, & vtique in Laconico.* Ionio prostirria.) *Legendum fortasse,* In Ionio Prore, Hyria. *De* Prore *in Ionio sinu ante Peloponnesum, & Ptolemæus & Plinius. De* Hyria *cogitãdum relinquimus, illud obiter testantes, vagum id multis vrbibus esse vocabulum :* Zacynthon *quoque insulam hoc ipso tractu quandoque* Hyriam *fuisse nominatam.* Nelos.) *Scribendum* Melos. *Et infra,* Iporis.) *Scribendum* Hippuris, *ex Plinio, cæterisq́;. Item,* Pinaria.) *Plinius* Cinara. *nondum muto, quoniam &* Pinara *Lyciæ vrbs fuit.* Cicinos, *& infra,* Mycon.) *Scribendum* Sicynus, *ex Strabone, Plinio, Stephano, vetustis codicibus. item non* Mycon, *sed* Myconos, *iisdem autoribus.* In Creta Clopixos & Camoracusa.) *Scribe,* Holopyxos & Manæthusa, *ex Plinio : quanquam scriptum est* Manathusa.

Vereor ne Marathusa *legendum sit, à feniculo, nam & insulæ hoc nomine habentur aliquot. Quid si* Amaracusa, *quasi ab Amaraco?* Numachos, Zephyre, Grise, Caudos.) *Plinius*, Maulocos, Zephyre, Chryse, Gaudos. *De Gaudo etiam Callimachus atque Strabo.* Asporos, Dicedalos, Absyrtis. *Plinius*, Absoros, Celaduse, Absyrtis. *Item paulo pòst*, *non* Ticana, *sed* Trucones, *nec* Phlecirides, *sed* Electrides, *nec* Lingarium, *sed* Tragurium. *De quibus multa libro eius 3. persequuti sumus.* In Siculo freto est Aeæe, quã Calypso habitasse dicitur.) *Plinius*, Altera, *inquit*, Calypsus, quam Ogygiam appellasse Homerus existimatur, *in quam videlicet, vt ait Stephanus, Vlysses naufragus euasit.* Caulos, *& paulo pòst* Halaza.) *Plinius & alij*, Gaulos & Galata. In minoribus Samo & Mago, in maioribus Parma & Polentia.) *Ptolemæus, & ferè Plinius*, *non* Samo, *sed* Iamno, *siue* Iamna. *itèm non* Parma, *sed* Palma. *Et paulo pòst*, Supponensi.) *Legendum* Sucronẽsi, *vt prædiximus*.

EX LIBRO TERTIO

De exterioribus Hispaniæ.

PArua oppida Olitingi, Onolapa.) *De primo nihil comperi, alterum* Ossonoba *scribendum, non* Onolapa, *siue, vt Ptolemæus*, Onoba *cognomento* Listuria, *quam Plinius initio ferè libri tertij* Ossonobam Asturiæ *vocauit*. Myrtilibalio Ossonoba.) *Scribendum* Myrtilis, Balsa, Ossonoba. *ex Plinio, Ptolemæo, Antonino, cæteris.* Latobriga.) *Scribendum* Lacobriga, *vsitatum id Hispanis vrbibus vocabulum.* Turauli veteres.) *Scribendum*, Turduli veteres; *sequitur enim*, Turdulorumque oppida. Groni.) *Plinius quoque* Groni, *siue* Gronij: *vt diximus, itemq́; Silius quibusdam exemplaribus, sed frequentius tamen* Grauij, *à* Grais *dicti*,

Quique super Grauios lucentes voluit harenas,
Infernæ populis referens obliuia Lethes: *Item*,
Et quos nunc Grauios violato nomine Graium,
Oenææ misere domus, Ætolaque Tyde.

Sed & Ptolemæus Gruios, *quasi* Grauios *appellat*. Fluuntque per eos Auocelandus, Nebis.) *Ptolemæo amnes iis locis sunt*, Auus & Nibis, *siue vt Strabo*, Nebis, *etiamsi est inuersa dictio apud eum* Bænis, *pro* Nebis. *Nihil verò mirum sit*, Auonem *Pomponio vocari, quem Ptolemæus* Auum *nominat. Nam &* Nœlonem *Plinius appellat in Artabris fluentem, à quo* Nœla *ciuitas, alia quàm* Nœga, *inter Astures, vt dicemus, Ptolemæus non* Nœlonem, *sed* Nœlum *in Cantabris tamen. & Asturia, non Artabris, quo* Nœlę *populi dicantur Plinio*. Lacienses, *inquit*, & Pesici, & Nœlæ, *quanquam scriptum est* Zœlæ, *tertio volumine. ab fluuio* Auone, Auarum *gens*. *De* Celando *nihil comperi.* Peralia, Ducamaris exit in Libyca.) *Scribẽdum*, Per alia duo Mearus exit in Libunca. *Ptolemæus quoque* Mearum, *&* Nauium *iuxta vrbem* Libuncam *statuit*. In Asturum littore Nœta est oppidũ.) *Plinius & Strabo non* Nœta, *sed* Nœga, *id est* Νοῖγα. *In Ptolemæo quoque fluuius* Nœgauicesia *vocatur, in Cantabrorum littore, ceu*

dato vrbi nomine vel accepto. Pereundi & Salenos.) *Fortasse.* Per eundem & Salenos, *hoc est, per eundem tractum Cantabrorum Vardulorumq́; ac Salenos, amnem Saurium descendere.* Saleni *ab amne* Salia *vocantur, de quo paulo antè Pomponius. Ab eodem fluuio* Saleniana *locus, Antonino dicitur, ab aquis Origenis decem octo M. p. remota. De* Origenis *statim differam. Ptolemaus quoque* Selinos *populos agnoscit, quorum vrbs* Nardinium, *de iis ipsis, vt arbitror, intelligens.* Per Autinos & Orgenomes quosdam Nasa descendit.) *Scribi potest,* per Autrigones & Origeuiones quosdam Nesua descendit. *De* Origeuionibus, *siue vt Plinius,* Origenis, *vt mox dixi; Antoninus, qui* Originas aquas *nominat. Ptolemaus quoque* Origeuos *dicens eos, &* Origauiolcam *vrbem eorum. Quod autem in Plinio dictum nobis est,* Aurigeuos *in Pomponio videri esse* Origenos, *melius est vt* Autrigones, *quemadmodũ hoc loco diximus, legatur. Etenim Ptolemaus inter* Autrigones *&* Origauiolcam *oppidum, flumen* Nesuam *ait delabi, quanquam* Nerua *in ipso frequentius, quàm* Nesua *scriptum est. Sed quæ hic sequuntur, de amne* Deua, *dubium non relinquunt, hunc ipsum Pomponio intelligi, qui* Nerua *siue* Nesua *dicatur.* Autrigonas *& Plinius lib. 3. commemorat.* In Autrigonum, *inquit,* nouem ciuitatibus Tritium & Verouesca memorantur. *De* Tritio *mox agetur.* Ex Deuales Triton Obelunte cingit.) *Legendum videtur,* Et Deua duplex Tritium Tobolicum attingit. *Ptolemaus quoque* Deuam, *siue* Diuam *amnem collocat iuxta* Tritium, *cognomine* Tobilicum, *siue* Tcboricũ, *in Vardulis Cantabriæ. Habetur & eodem nomine alterum* Tritium, *nec procul admodum, inter* Beronas, *cognomine* Metallum, *Antoninus. Et Plinius;* Autrigonum, *inquit,* Tritium & Verouesca. Et Detum Aturiasonans Sauso & Magrada.) *Cùm non longe à* Tritio Toborico *sit oppidum* Iturissa, *æstimandum erit, nunquid verbum* Aturiasonans, *quod sine dubio deprauatum est, ad* Iturissam *detrahere conueniat, ad hunc modum.* Deinde Iturissam & Easonem Magrada, *vt verbum* Attingit *subaudias. Fluuius quidem aliquis nomine* Magrada *nondum mihi lectus est. sed cur mutem, non habeo.* Easonem *verò & promontorium & oppidum, non procul* Iturissa: *Ptolemaus collocat in littore Oceani,* Aolarsonem *à Plinio fortasse rectius vocatum, ad Pyrenæos, finem Hispaniæ celebrem. Scio &* Aturiam *fluminis esse vocabulum Ptolemaeo, sed in Gallia Pyrenæis proximi, vbi sunt* Tarbelli *Aquitaniæ populi, à quo ciuitas* Aturiensium *vocatur.*

EX GALLIA COMATA, HOC EST, *Aquitanis, Celtis, Belgis.*

IN Aucis Eliumbertum) *Scio in* Auscia Elusates, *&* Elusaticum *eorum oppidum fuisse, quod & lib. Plinij quarto diximus, ex Cæsare, Ammiano, Antoninoq́; vt scribendum sit,* in Auscis. *Loco autem verbi* Eliumberrum, *vt non ponendum, ita certè concipiendum animo* Elusaticum, *quod illi fortasse nominabant* Elusaberrim, *quasi* Elusatum *vrbem. nam* Berris *hoc significat Barbaris Hispaniæ Galliaq́; confinibus, vnde* Iliberris *in Bætica, & in Narbonensi altera. Et* Laberris *in Asturia,*

ria,quemadmodum & Obriga, vnde Lacobriga, Marobriga, Deobriga, *mille talia*, Burgum *Germani*, Dunum *Thraces*. Portu, quem Gesoriciacum vocant.) *Plinius & Ptolemaus* Gesoriacum.

EX GERMANIA ET SARMATIA.

IN Rhenum Mœuis & Lupia.) *Tacitus in situ Germaniæ non* Mœuin, *sed* Mœnin *vocat*. Inter Herciniam, *inquit*, syluam, Rhenumque & Mœnin amnes, habitant Heluetij. *Plinius quoque libro nono per* n *scribit eum, non per* u, *quanquam* Mœnus *ab ipso, non* Mœnis *videtur appellatus*. In Mœno, *inquit*, Germaniæ amne silurus grassatur, *nisi quis non* in Mœno, *sed in* Mœni, *aut* Mœui *apud eum legat, de quo plura eo loco*. In Oceanum Amisius vrbis & Albis.) *Scribendum non* Vrbis, *sed* Visurgis. Imbri & Teutoni.) *Scribendum* Cimbri, *ex Tacito, cæterisq́;. Horum* Cimbrica Chersonesus, *quæ modo appellatur* Dacia. Teutoni *verò sunt, quos alij* Teutones, *Ptolemæus* Teutonarios *in eo tractu nominat. Plinius lib.4*. Cimbri, *inquit*, & Teutoni. Vltimi Germaniæ Hermones.) *Plinius & Tacitus*, Hermiones, *Ptolemæus* Elmeones, *ad amnem Vistulam, qui Germaniæ finis est, & Sarmatiæ principium, vt mox patebit*. Insula amne discreta. *Scribendum non* Insula, *sed* Visula, *seu quod idem est*, Vistula.

EX SCYTHIA.

SCythici populi omnes, Belgæ appellati.) *Scribendum* Sage, *non* Belgæ. *Herodotus, & Plinius libro sexto*, Persæ, *inquit*, Sagas vocant omnes Scythas. *Etiamsi* Sacas *Græci malunt scribere, quàm* Sagas. *Pomponius quoque infra*, Scythæ, *inquit*, sunt Androphagæ, & Sagæ distincti regione. Vbi sol non quotidie vt nobis, sed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit, & ideo sex mensibus dies, & totidem aliis nox.) *Plinius contra sentit lib.4*. Semestri luce, *inquit*, & vna die solis auersi non vt imperiti dixere, ab æquinoctio verno in autumnum semel in anno, solstitio oriuntur iis soles, brumaque semel occidunt. Albani & Molchi.) *Scribendum non* Molchi, *sed* Moschi. Amerdi & Pestici.) *Scribendum* Amardi & Pæsici *seu* Pæsicæ, *vt Ptolemæus, & infra Pomponius. Sunt qui* Amordos *eos scribũt, sed Strabo & Stephanus* Amardos, *ea gens est Hircana, vnde Ptolemæo quoque* Amardus *amnis in Caspium delatus*. Cambyses ex radicibus Corsici montis.) *Legendum arbitror* Coraxici, *non* Corsici. *Sunt autem montes* Coraxici, *quos vt ait Plinius lib. 6. quidam* Heniocos *dixere. Ptolemæus tamen vocat montem* Caspium, *vnde* Cambyses *oritur. Nihil mirum quod eos montes, qui* Tauri *partes aut laciniæ sunt, alij aliter, vt in Plinio quoque diximus, appellauere. Subit nunc locus in Plinij sexto deprauatus, cap.9. vbi de* Araxe *ait*, Auctusque amne Musi & ipse, vt plures existimauere, à Cyro defertur in Caspium mare. *Scribendum enim videtur, non* Musi, *sed* Cambusi, *hoc est*, Cambyse. *Nam &*

Borusthenem, *pro* Borysthene, *veteres dicebant, & alia eque huiusmodi per u libentius, quàm per y. Pomponius:* In idem littus, *inquit*, elabitur Cyrus & Cambyses, ex radicibus Coraxici mōtis vicini editi, & in diversa abeunt, perq; Hiberas & Hyrcanos, diu & multum distantibus alueis defluunt. Post non longè à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum vno ore perueniunt: *etiam si Ptolemæus ostia eorum se iungit.* Laxartes & Oxos.) *Scribēdum* Iaxartes *per* i. *non per* l, *ex Plinio, Strabone, Ptolemæo, Qu. Curtio, Marcellinoq;. Et paulo pòst*, Surdianorum regionibus.) *Scribe* Sogdianorum. Iuxta Dacas primum inflectitur.) *Scribe* Dahas, *non* Dacas. Inter Amardos & Pesicalos aperitur.) *Legendum*, Inter Amardos & Præsicas os aperit, *iisdem autoribus.* Indos quosdam à rege Boiorum dono sibi datos.) *Plinius, A rege* Sueuorum, *non* Boiorum. *In quibusdam tamen Pomponianis codicibus, nec* Boiorum *nec* Sueuorum, *sed ineptissimè* Lydorum. *Pliniana lectio similior vero est, quòd* Suevi *longè lateq; imperitabant, maioremq;, vt ait Tacitus, Germania partem obtinebant. Erant &* Boij *Heluetiis attigui, vnde* Boemi, *siue vt idem Tacitus appellat*, Boiemi.

EX INSVLIS OCEANI.

SEptem minimè inter plures etiam messes.) *Legēdum*, Septem minimū, interim plures etiam messes. Angustis inter se ductæ spaciis.) *Scribendum*, diductæ. *Plinius*, Modicis, *inquit*, inter se diductæ spaciis, *vbi de* Orcadum Ebudumque *numero ... quædam notauimus: vti hoc loco non* Emodes, *sed* Ebudes *fortasse legi posset, nisi quòd contra Germaniam eas cōstituit.* Ebudes *verò contra Galliam potius habentur, vel ira Hiberniam ac Britanniam, si Ptolemæo credimus. In Plinio quoque septem scribuntur* Nemodes, *siue, vt nunc legitur*, Acmodæ. Cenæas, qui ouis auium palustrium & auenis tantum alantur.) *Plinius non* Cenæas *sed* Oonas. Feruntur, *inquit*, & Oonæ insulæ, in quibus ouis auium & auenis incolæ viuant. *Idem erratum & in Solino apud quem* Oceanos *scriptum est. Dicuntur autem* Oonæ, *id est*, ὠόναι *Gracis* ἀπὸ τῶν ὠῶν, *hoc est, ab ouis.* Tile Belgarum littori.) *Scribendum* Thule, *ita enim Græci appellant, & apud nos Claudianus, vt sicubi aliter scriptum est, nō ratione aut doctorum vsu id, sed vel incuria scribentium, vel imperitia Grammaticorum obtinuisse videatur. Diximus & aliis locis, quæ per ου diphthongum Graij enunciant, seruari hoc & à nobis. Quæ verò illi per* y, *hæc per* u, *parte plurima veteribus efferri cōsueuisse.* Talge in Caspio mari.) *Ptolemæus* Talca.

EX INDIA.

GAnges in Hemo Mediæ monte conceptus.) *Scribendum vel in* Hæmodo Indiæ monte, *vel vt Ptolemæus*, in Imao Indiæ monte conceptus. *Etenim* Imaus & Hæmodus, *montes hi sunt omnibus.* Indus ex monte Caroparnaso.) *Scribendum* Indus ex monte Paropamiso, *ex Strabone, Ptolemæo*,

lemaeo, caeteris. Et infra paulo, Copem Agasinom Hydaspen.) *Scribendum non* Copem, *sed* Cophen, *aut* Cophenen, *sed & * Acesinem *quoque, nõ* Agasinom, *iisdem autoribus. Item de Taprobane*: Pars orbis alterius Hyprachus dicitur.) *Scribe* Hipparcho, *id est, ab Hipparcho.* Sethis per Carmanios, supra Sandis & Coros effluunt.) *Plinius oppidum Carmaniae* Zethin, *& (vt vetusti codices habent)* Cethin *vocat. Ptolemaeus flumina haec*, Andanin & Corium *appellat, vt ad hunc modum scribi possit*: Cethis per Carmanos, supra Andanis & Corios effluunt. *Item de Arabia*, Carmaniis contrariam partem magnae.) *Scribendum*, Carmanis cõtrariam partem Macae: *Plinius, Ptolemaeus, caeteri. Sunt &* Macae *in Libya.* Alterum signum vndique Arabes incingunt.) *Scribe* Sinum, *non* signũ. *Itẽ de Arabico sinu*, Cara, Arabia, Gandamus.) *Stephanus* Carrae *Carrarum*: Ad mare, *inquit*, rubrum sunt Carrae, cognomines iis, quae sunt in Mesopotamia, Crassi nobiles interitu. *De* Arabia *emporio Ptolemaeus. Tertiũ loci nomen haud comperi.* Hieropoliticium.) *Scribo* Heroopoliticum. *Ita enim vocatur sinus ab vrbe, quam* Heroum opidum *Plinius, Graeci* Heroopolin *vocãt omnes.* Collaca Philopteris & Phiomalis.) *Scribendum* Colaca, *vt sit* Colax *Colacis promontorij eius nomen. Item* Philoteris, *& Ptolemais, ex Plinio, Ptolemaeo, Stephano: vt in Plinio monstrauimus.* Diorige.) *Scribendum est* Dioryge. *Vox ea & Graeca est, & familiaris Straboni, fossas & alueos manufactos significans.* Cornutae Tragapomenes equinis auribus.) *Scribendum aut hic* Tragopanades, *ex Plinij libro 10. vbi hanc ipsam describit auem, aut lectio Pliniana corrigenda*, Tragopomenes. *Verbum autem*, Equinis auribus, *iungendum cũm sequenti, hoc modo*, Et equinis auribus Pegasi. *Plinius*, Pegasi equino, *inquit*, capite volucres. Cum Iachanum regem Alexandriae.) *Scribo* Lathyrum *siue* Lathyrum, *ex Plinio, Strabone, caeteris, qui de hoc ipso* Eudoxo *& rege tradunt haec.* Vt Graeci vocant Theon.) *Addi potest*, Ochema, *vt legas*, Theon Ochema, *hoc est deorum vehiculum, ex Plinio, Strabone, caeteris, id est,* θεῶν ὄχημα. Dorcades domus, vt aiunt, aliquando Gorgonum.) *Plinius libro 6.* Gorgones, *inquit*, insulae narrantur, Gorgonũ quondam domus. Synaptodes inflexi lentis cruribus.) *Scribendum* Himantopodes, *ex Plinio, Solino, caeteris, qui eos à loro vocant* Loripedes, *id enim* ἱμὰς *significat. ob id adiecit Pomponius*, lentis cruribus, *quasi loreis diceret: nam & genus auium ex eodem argento ita nominatur Plinio.* Lixio flumini Iuno proxima.) *Scribendum*, Lixo flumini Iunno proxima, *id est,* λύγξ. *vt libro quinto Plinij docui.*

FINIS.

REVERENDISSIMO PATRI, AC ILLVSTRI PRÆSVLI, DOMINO IOANNI QVINONI, SALMANTICENSIS ACADEMIÆ PRÆFECTO, FREDENANDVS PINTIANVS, Rhetoricæ, & vtriusque linguæ in eadem Academia professor, perpetuam felicitatem.

EGISTI *illud minuti auctoris, Præsul amplissime*, Exiguum munus cùm dat tibi pauper amicus, *&c. Opusculum enim paucis his diebus, horis succisiuis, tumultuaria opera, benè malè contextum, ad munificentiam tuam affero. Cùm enim proximis Vacunalibus exposuissem Pomponium Melam Geographum studiosis quibusdam adulescentibus, qui id à me cùm à publicis scholis feriarentur, enixè petiere, non satis habens quod efflagitauerant præstitisse, Obseruationes quoque in eum, & si aliis curis studiisq; occupatus, composui. Simul vt pleniore obsequio demererer amantes mei, simul vt homo Hispanus (quod in castigando Seneca aliquot ante annis feceram) Hispano rursus auctori moribundo ac prope conclamato, opis ipse etiam pro virili parte aliquid afferrem. Scripsit ante me in eum Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis eximiæ vir eruditionis, Castigationes Alexandro Sexto Pōtifici Maximo dicatas. Annotauit pauca quædam Mariangelus, vir & ipse egregiæ litteraturæ. Nec defuerunt alij, conantes laudabili sanè omnes proposito mederi auctori clarissimo, quem intelligebant nisi tempestiue succurrerēt, non multo pòst periturum. Tot enim vlceribus scatebat, tot erat vomicis, cacoëthibus carcinomatis, vt cū Catullo sic loquar, externatus, vix vt multi chirurgi,*

& quidem artis peritissimi, ne dum vnus aut alter curando ei sufficere posse viderentur. Plurima in eo verba desiderabantur, nec singula modo verba, sed versus interdum aliquot. Quædam redūdabant, falso ei attributa; alia præpostero ordine, alia mendosissimè scripta legebantur. Multis imperitorum Grammaticorum, sacrificulorumq; glossematis, ineptis item impudentium castigatorum appendicibus refertus erat. Quæ omnia qua potui diligentia, partim solus post tot censuras, vt reor, sanaui; partim in meliorem conditionem redegi, ad accuratiorem magisq; exactam disquisitionem reuocata. Ita tamen in omnibus iudicium interposui meum, vt liberum vnicuique relictum vellem suum. Huius igitur quicquid est libelli nuncupatio, multis quidem de causis, sed duabus potissimum amplitudini tuæ debebatur Præsul eximie: Tum vt lecto in ipsis initiis tuo nomine, fauorabilior esset apud Salmanticēses tuos, qui te vt communem patrem amāt, vt iustum ac beneficum Principem, summisq; fortunæ, honoris, ingenij, virtutis, ornamentis præditum colunt & obseruant. Tum etiam quòd libellus ipse à te viro Græca ac Latina eruditione prædito, facundia planè Romana, acri sublimiq; ingenio comprobatus, emittetur ductu auspiciisq; tuis, improbatus remeabit ad dominum, vt clausus (quod summus poëta ait) tenebris & carcere cæco det pœnas temeritatis suæ. Vale.

Salmanticæ, Anno M. D. XLIII.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

LOCA ad oram asterisco * cum numeris notata, infrà ab auctore augentur, retractantúrue: quod est hominis vere humani, non errores suos mordicus tuentis. Nam vt Mimus ait Publij Syri, *Discipulus est posterior dies prioris.* Et Solon vnus in septem Græciæ sapientibus: Αεὶ γηράσκω πολλὰ διδασκόμενος. Hoc volui, nescius ne esses. Vale, & Schotti in augenda re litteraria, libros è situ eruēdo vindicandoque studium: nostramque in excudendo fidem diligētiamque vt studia tua, quà possim, libris optimis incredibili sumtu edendis promouęam, libens amplectere. Antuerpiæ.

FREDE-

FREDENANDI NONI PINTIANI IN POMP. MELAM CASTIGATIONES.

IN LIBRVM PRIMVM.

PROOEMIO.

QVEM persequi longa est magis) *Scribo*, quod persequi longa *1 est magis, *&c. Nam & paulo post sequitur*, quod si non ope ingenij orantis. Nunc autem vt quæque erunt clarissima.) *Dele verbum* autem *ne intra pauca verba repetatur inutiliter.* Additis his quæ in natura regionum incolarumque.) *Delenda quoque videtur præpositio, vt verba sint pauciora, sensus elegantior.* *2

EX MVNDI DIVISIONE.

QVIA sic iacet) *Hæc verba Pomponij non puto, nec si putarem, ita legendum censere, sed* qua sic iacet, *hoc est, qua porrigitur ab Ortu in Occasum.* Atque intrat.) *Scribe* Vtque intrat, *cum maiore littera & cum distinctione, vt sit initium alterius sensus,* Vtque intrat tum longè lateque, *coniunctim. Sic paulo post,* Quo quum est acceptum, ingens iterum & magno se extendit ambitu. *Et in summa Africæ descriptione,* Vtque inde procedit, ita media præcipuè. *Et in Italia,* Atque vt procedit, mediam se perpetuo Apennini iugo attollens, *reliqua,* Ingens iterum & magnum & paludi.) *Aldi exemplaria*, Ingens iterum & magno se extendit ambitu, & paludi, *&c. Sed hæc lectio quòd ab antiqua procul abeat non placet. Propius verò est, vt legatur,* Ingens iterum, & magnæ paludi, cæterùm exiguo ore, coniungitur. *reliqua falsò addita videntur.*

EX SVMMA ASIÆ DESCRIPTIONE.

ORA eius cum alueo Nili amnis ripis descendit in pelagus.) *Scribendũ reor* ripa, *non* ripis, *vt sit sensus, Asiam ipsam descendere vnà cum alueo Nili amnis, ripam factam, vt paulo pòst.* fit ripa qua Tanais est. Spectant enim etiam Meridiem Indi.) *Lego,* Spectant enim & Meridiem Indi. *vt infrà:* Spectant & Septemtrionẽ Scythæ. Deinde Aria & Gedrosis.) *Strabo, Ptolemaus, Stephanus, Plinius,* Gedrosia *enunciant non* Gedrosis. *vnde gentile nomen* Gedrosij *Stephano. Vt corrigendus sit Plinij codex in quo* Gedrosi *ferè semper pro* Gedrosij *scriptum est. Reprehenditurq́, Dionysius Byzantius à Stephano, quòd* Gedrosos *appellet non* Gedrosios. *Strabo aliquando* Gedrosenos *vocat, sed dubito an sit vitio exemplaris. Arrhianus historicus* Gedrosios *semper. Dicuntur etiam per c. & duplex ss.* Cedrossi *Stephano.* Illic Caspiani Scythis proximi.) *Et si non me fugit à* Caspia *deduci posse* Caspiani, *vt à* Cardia, Cardiani, *auctore Ste-*

phano; malo tamen hic legere Caspij *quàm* Caspiani. *ex Strabone, Ptolemæo, Stephano, Plinio. Item ipso Pomponio infra in tertio*, Intus, *inquit*, sunt ad Caspium sinum Caspij. *Nec fuerit alienum, admonere duplices esse* Caspios *Straboni in Selectis: quosdam magis occidentales Cadusiis, prope mare ab ipsis cognominatum Caspium & Cambysen fluuium; alios verò Parthis vicinos quorum sint Caspiæ portæ.* Candari & Paricani.) *Scribo* Gandaræ. Paricani *ex Stephano & Plinio.* Gandaros *Plinius nominat. Stephanus* Gandros. *Hecatæus eodem auctore* Gandaras. *Sunt &* Gandaræ *Ptolemæo Indiæ populi.* Coamani, Rophanes.) *Legendum fortè non* Rophanes, *sed* Ochani, *ex Plinio sexto, capite 16. vbi* Ochanos *referre cum Pharmacotrophu, Bomareis, Coamanis, & aliis quorum hic mentio.* Super Scythas Scytharumque deserta, ac super Caspium sinum.) *Scribendū cum minore littera,* super Scythas Scytharumque deserta, *& coniunctim cum superioribus. Quæ autem statim sequuntur, abiuncta præcedentibus & cum maiore littera vt incohent nouum sensum sic legito:* At super Caspium sinum, *& reliqua: vt singula referas ad singula. Ad Scythas Scytharumq; deserta. Gandaras, Paricanos & reliquos quos subtexit. Ad Caspium sinum Comaros, Massagetas, Cadusios & alios. Ad Amazonas autem & Hyperboreos, Scythas, Cimmerios, Heniochos, &c. Libuit etiam addere vsum duarum in Pomponio vocum,* Super, & vltra. *quem video ignorari à plerisq; etiam eorum qui se pro doctis gerūt. Nam cùm ab exterioribus gentibus locísue Oceano finitimis, procedit ad interiora, super exteriores gentes positas esse ait interiores. Cùm verò è contrario ab interioribus ad exteriora, vltra interiores ait esse exteriores. Non tamen hoc ita perpetuum est, vt non aliquando secus cadat. Nihil enim sine exceptione; sed ferè hoc obseruat Pomponius. Exemplum & hic habes & in his quæ sequuntur passim occurrent.* Corsitæ, Phoristæ, Riphaces.) *Expensis syllabatim dictionibus puto legendum,* Cercetæ, Coraxi, Phthirophagi. *ex Geographis omnibus gregatim, & ipso præcipuè Pomponio in fine huius primi voluminis, & paulo antè :* Cimmerij, Scythæ, Heniochi, Georgi, *legendum est ordine inuerso,* Scythæ, Cimmerij, Heniochi, Georgi, *ex Plinio libro sexto, ca. 13.* Vltra eos, *inquit,* planè iam Scythæ, Cimmerij, Cisianthi, Georgi, *&c. & Strabo Cimmerios à Scythis sedibus suis pulsos tradit & Scythas à Græcis.* Mardi, Antibarani.) *Aldus,* Mario Antibarani. *Scribo* Macrones, Tibarani. *Ex Strabone, Stephano, Plinio, Herodoto, Xenophonte, Dionysio Periegete, Marciano, Marcellino, Apollonio Rhodio, Valerio Flacco & omnibus ferè Græcis ac Latinis non Geographis modò, sed histori is etiam ac poëtis, qui de Boreali Asiæ plaga prodiderunt. Semper enim* Macronas, Tibaranos, & Mosynæcos, *vt finitimos inter se coniungunt. Nec me fugiunt, quæ de Mardis Plinius & alij tradunt.* Macronas *Apollonius primo Argonauticon* Macrieas *appellat, sic dictos, vt eius enarratores exponunt, quòd sint coloni Euboensium. Euboea enim Macris alio nomine dicta est, quòd sit longa & toti prætenta Boetiæ, vt secundo volumine refert Pomponius. Hi postea Sanni dicti, si quid Strabo & Stephanus veri crepant. Nam Xenophon in fine quarti, & initio quinti de Cyri ascensu,* Macronas *alios à* Sannis *facit: quos* Drilas *ipse nominat, referente*

referente Arrhiano in Periplo Ponti Euxini. Sed & ipse Arrhianus Sanos distinguit
à Macronibus, quos tamen ipse non Macronas, sed Machelonas appellat. Plinius
quoque Xenophonti & Arrhiano subscribit libro sexto. At Tibarani etiam Tibare-
ni & quidem frequentius dicuntur. Orpheus in Argonauticis Stybarenos vocat.

Armenij Commageni.) scribendum cum duobus m m. Commageni ex Stra-
bone & Ptolemaeo. Myrrani Vegeti) Loco illius Murrani posset non absurdè
substitui Morimeni. Est enim Morimena praefectura Cappadociae Straboni xij.
quam vnà cũ Lycaonia memorat, de qua mox paulo Mela. [*Sed magis est vt Mar-
giani legatur. Nam eodem auctore Margiana toti Assyriae praetenditur.] Posset autẽ *1
pro Vegeti, Eneti legi, qui sunt Paphlagoniae populi, ab Homero & omnibus fere
Geographis nobilitati, à quibus Veneti Adriatici sinus fluxisse credũtur. Sed super om-
nia sedet duas has voces barbaras planè esse, & ex illarum numero, quae non paucae
huic operi irrepserunt, temeritate quorundam, qui nihil pensi habentes, ineptias suas
pro glossematis bonis auctoribus affigunt: Itemq; librariorum ignorantia qui eas sta-
tim auctoris lectioni inserunt. Cuius notae sunt, in Gallia Elusaberris; in Thracia,
Tritonice; in Scythia, Terrestria, Sexolitae; in Lesbo Cirana; in Oceano Septẽ-
trionali Satmali, & alia his comparia monstra, quae propriis locis aestimabuntur.

Rursus ex his quae Meridiem spectant eaedem gentes interiora littora te-
nent.) Quoniam haec verba negocium multis exhibent, libuit non nihil eis lucis affe-
renti admonere lectorem, pronomẽ illud, eaedem, antedictos populos referre, Indos,
Arianos, Arios, Gedrosios, Persas. Ordinem verò in recensendis Asiae gentibus
hunc obseruasse Melam. Disseruit de ora Asiae Orientali & eius habitatoribus: Dein-
de de Meridiana, & Septentrionali. Reliquum videbatur monstrare à quibus interio-
ra incolerentur. Incipiens igitur à Septentrione dixit habitari à multis variisq; genti-
bus Gandaris, Paricanis, &c. Postea versus ad Meridiem, exponensq; à quibus me-
diterranea tenerentur, ait easdem gentes incolere interiora, quas non multo antè di-
xerat tenere oram, hoc est Indos, Arianos, Arios, Persas, Arabas vsque ad sinum
Persicum: quem veluti vmbilicum facit in hoc gentium Asiae tractatu. Existimo itaq;
verbum illud littora adulterinum esse: aut si mauis legatur interiora littorum, sic-
uti paulo ante interiora terrarum dixerat. Locus sit aestimationi. Super hunc
sunt Parthi & Assyrij, super illum alterum Babylonij, & super Aethiopas
Aegyptij ripis Nili, &c.) Super sinum Arabicum esse Babylonios falsum propalam
est, vel vnica Strabonis auctoritate, vt caeteri in re comperta omittantur. Is in tertio
Geographumenõ: Deinceps, inquit, sunt mare versus quidem Persae, & Susij,
& Babylonij, descendẽtes ad mare Persicum. Quapropter ne cogamur Pom-
ponium in ius vocare, restituenda sunt in pristinum situm verba, tum luxato & prae-
postero ordine scripta, tum etiam corrupta. Lego igitur sic: Super hunc sunt Par- *2
thi, Assyrij & Babylonij: super illum alterum & super Aethiopas Aegyptij,
&c. ex omnibus Geographis & historicis: & ex ipso Pomponio qui de sinu Persico
loquens libro tertio: In parte, inquit, quae pelagi ostio aduersa est Babyloniorũ
fines Chaldaeorumque sunt, & duo clari amnes Tigris & Euphrates [Ap- *3
pellat

pellat autem Æthiopas Ægypti *qui ab aliis dicuntur* sub Ægypto.]

EX SVMMA EVROPÆ DESCRIPTIONE.

QVA flexum paludis ad Bosphorum redigit.] *Aldus* qua flexum paludis ad Ponticum redigit. *Lego* ad Ponti os redigit. *Appellat enim* Ponti os *Bosporum Cimmerium. Sic supra*, & paludi cæterum exiguo ore coniungitur. Qui Ponto, Propontidi, & Hellesponto latere adiacet.] *Lego* obiacet *non* adiacet *ex familiari loquendi modo Pomponij, vt ex sequentibus constabit*. Latere *autem, quia latera sunt illa Europæ quibus Asiæ obtenditur. De frontibus paulo post*. Nos Tuscum quod Graij Tyrrhenum perhibent.] *Demendum est verbum* quod. Hinc in Ægei partem continens, Thraciæ ac Macedoniæ adiungitur.] *Castigo*, Huic in Ægeum mare continens Thracia: Huic Macedonia adiungitur. *Nam Scythiæ coniungi Thraciam; Thraciæ autem Macedoniam, adeò notum, vt nullo egeat testimonio*. Denique etiam ad Septemtrionem.] *Scribendum*, Eademque etiam ad Septemtrionem.

EX SVMMA AFRICÆ DESCRIPTIONE.

ET qua ad fluuium attingit.] *Videtur præpositio superfluere, vt nō longè post*, peragratisque amnibus quæ mare attingunt, *& alibi*, Dictum est Atlanticum esse Oceanum qui terras ab occidente contingeret. Fastigiatque se mollitter.] *Legendum*, fastigat. *Neque enim* fastigiat *verbum Latinum est*. Post Augilas & Troglodytas.] *Ptolemæus* Augilas *modò per* i. *modò per* y. *enunciat. Plinius & Herodotus cum* i. *semper. Stephanus* Augilitas *nominat*. Troglodytas *Strabo sine* l. *semper*, Trogodytas. Ægipanes & Blemmyæ.] *Stephanus vnico* m. *& quinta apud Græcos inflexione* Blemyes, *cui subscribunt Dionysius Byzantius & Theocritus, primam corripientes. Strabo duplici* Blemmyes, *a quo stat Suidas*. Blemyæ *Marcianus Capella vno tantum & prima inflexione*. Intra si credere libet.] *Expende an sit commodior lectio*, Vltra si credere libet, *hoc est, Oceanum versus Æthiopicum*.

EX PARTICVLARI AFRICÆ DESCRIPTIONE.

PRIMÆ partes, illæ Europæ, hæ Africæ.] *Rectius vt sentio*, illa Europæ, hæc Africæ. Tingi oppidum] *Ptolemæo* Tingis *est, quam Cæsaream nominat. Straboni* Tiga; *Stephano* Tingios; *Plinio* Tingi. Parma elephantino tergore exectō.] *Legendum puto*, parma elephantini tergoris excedra. *Est* excedra *siue* excetra *duritiei ferro inuicta, telis impenetrabilis, quasi sine cæde, quòd cædi nequeat, vnde & per* æ *diphthongō magis ex etymologia scriberetur. Nisi mauis deductam à* Cedo, *quòd non cedat, etsi hoc genus etymologiæ parum Quintiliano placeat. Hydra itaque illa Lernæa, multiceps malum, excedra vocata est à Plauto in Persa; & à Cicerone secunda Tusculana. Plinius libro vndecimo capite xxxvij*. Elephantorum, *inquit*, tergora impenetrabiles setas habent. *Plinij vetustus Codex, qui in publica Salmanticensis academiæ bibliotheca asseruatur, non* setas *habet*,

sed

sed scasedras. *vt legendum videatur* excedras. *Hoc enim melius, quàm quod Hermolaus emendat* quasi setas, *insipida nimis castigatione. Hinc & Cetra genus scuti, ex corio praduro facti, quòd non cedat.* Hunc Abylam, illum Calpen vocant] *Sic quidem Strabo, & Plinius* Abylam: *at Ptolemaus & Dionysius Byzantius permutatis literis efferunt* Alybam. Addit fama nominis fabula.] *Scribe* nomini *non* nominis. Tamuada fluuius.] *Ptolemaus* Thaluda. *Plinius* Tamuada. Rusicada.] *Lego*, Rusadir, *ex Plinio quinto. Ptolemaus* Rhyssidiron *vocat. Nam* Rusicada *infrà dicetur in Africa propriè dicta, vbi & à Ptolemao locatur. Plinius in Numidia constituit.* Mulucha ille quem diximus amnis est ingẽtium olim regnorum terminus.] *Rectius Aldus*, Mulucha ille quem diximus amnis est, nunc gentium, olim regnorum terminus. *Nec enim procedit Mauritanias appellari à Mela* ingentia regna, *de quibus paulò antè dixerat.* Cæterùm regio ignobilis, vix quicquam illustre sortita.

EX NVMIDIA.

CIRTA procul à mari, nunc Sittianorum colonia.] *Ordo verborum vitiatus est & verba ipsa mendosa. Legẽdum videtur*, Cirta colonia procul à mari, cognomine Sittianorum. *Neque enim* Cirta *deducta fuit à Sittianis, sed ab illis cognomen accepit, dictaq́, est* Sittianorum. *Plinius quinto*: In mediterraneo colonia Cirta, Sittianorum cognomine. *Marcianus quoque* Cirtæ *coloniæ mentionem faciens, non addit Sittianorum. Vnde autem* Cirta *& alia Africa loca dicta fuerint* Sittianorum, *ostendit Appianus libro quarto bellorum ciuilium.* 1*

EX AFRICA PROPRIE VOCATA.

RVSICADE.] *Ptolemaus* Rusicada. *Plinius* Rusicade. Et Tabraca.] *Ptolemaus cum aspiratione in prima* Thabraca. Etiam nunc tam priorum excidio rerum.] *Lego*, nec tam priorũ excidio rerum: *vt particula illa* etiam *redundet.* Hadrumentum] *Ptolemaus, Stephanus, Strabo, Plinius, Cornelius Tacitus omnes sine aspiratione. Sed Ptolemaus* Adrumittos *enunciat, Stephanus tum* Adrumetos, *tum* Adrumeton. *Strabo* Adrume. *Cornelius Tacitus, & Plinius cum* n. *in penultima* Adrumentum.* Vltra est Oea oppidum.] *Ptolemaus* Eoam *profert trium syllabarum. Sed prior lectio verior.* Et Cinyphs.] *Scribendum sine vlla aspiratione* Cinyps, *etiamsi in obliquis eam habeat. Nam apud Graecos nomina finita in ps. in obliquis per p. efferuntur, prater quadam qua b. habẽt. Notatur hoc nomen* Cinyps *quod in obliquis per ph. flectitur. Ita Technicus, Theodorus Prodromos & Moschopulus, antiquissimi & probatissimi Grammatici. Herodotus quoque, Plinius, & Claudianus*, Cinyps *in recto, nec aliter proferunt.* Qui cõtra Cyrenaicos missi.] *Aldus* Cyrenicos: *scribo* Cyrenæos. *Nam à* Cyrene *gentile nomen* Cyrenæus *deducitur.* Cyrenaicus *possessionem significat, auctore Stephano. Etsi non hoc ad obrusam seruetur.* 1*

EX CYRENAICA.

In littore promontoria sunt Zephyrium, & Naustathmos portus Parętonius. Vrbes Hesperia, *&c.*] *Corrupta omnia, & inuersa, vel potius euersa. Legendum arbitror,* In littore promontoria sunt Zephyrium & Catæonion. Naustathmos portus. Vrbes Hesperia, *&c. Ante omnia* Parętonium *nullo modo tolerari potest. quia Cyrenaica, quæ hic describitur a Mela, finis est Catabathmos, vt statim ipse subiicit, & Plinius scribit quinto. Catabathmos porro totam claudit Africam, & aperit vel Aegyptum secundum ipsum, vel Mareotin Libyam conterminam Aegypto, cuius finis est Paretonium, vt tradit Plinius libro quinto. Ergo cùm antedictæ Cyrenaicæ ciuitates sint intra Catabathmon,* Parætonium *autem sit vltra Catabathmon octoginta millia passuum Plinio, & in Mareotide Libya, siue Marmarica, vt Ptolemæus appellat, non in Cyrenaica, cōsequitur nullo hic modo legi posse* Parętonium. *Probabilior lectio* Catæonion, *quod est promontorium citra Catabathmon, Cyrenaicæ Pomponio, Marmaricæ Ptolemæo.* Naustathmos *autem portus est Ptolemæo & Straboni: sed neutra terminatione* Naustathmon. *Præterea* Hesperiam *vrbem Ptolemæus; & Ammianus Marcellinus* Hesperidas *nominant; Plinius* Hesperidum, *Stephanus* Hesperidem, *quæ postea dicta sit* Berenice.*

*1 Quia id solum optimum est] *Conuenientior lectio,* optimum est. Quanquam in familias passim & sine lege dispersi, nihil in commune consultant, tamen quod singulis, *&c. Legendum diuersa distinctione, &* dispersis *non* dispersi. *hoc modo:* Quanquam in familias passim & sine lege dispersis nihil in commune, consultant tamen, *&c.* Atlantes solem execrantur & dum oritur & dum occidit.] *Scribo,* Atlantes solem execrantur dum oritur. *reliqua redundant, ex Herodoto, Diodoro & Stobæo, titulo de Legibus & Moribus. In quo etiam vitiose* Apharantes *pro* Atlantes *scriptum inuenias.* Apud Garamantes etiam armenta sunt, ea quæ obliqua ceruice pascuntur.] *Hoc* Troglodytis *congruit, de quibus statim ante disseruit, non* Garamantibus. *Nihilominus sunt &* Garamantibus *sua armenta, quæ tamen non obliqua ceruice pascuntur, sed retro ambulantia, ob eandem causam quam hic exponit Mela. Quorum vtrumque à Plinio traditur, illud libro xi. capite xxxvij. hoc libro octauo capite de Bubus. Certumq; habeo vtrunq; etiam a Mela memoriæ proditum esse, si eius opus integrum, non fragmentum ad tempora nostra descendisset. Multa enim verba plurimis in locis desiderantur, quod liquebit singula diligentius rimanti, & cum aliis auctoribus; Græcis præsertim, conferenti. Præterea quod subiungit, nulli Garamantum esse certam vxorem, & ex his qui tam confuso coitu nascuntur, quos pro suis alant, formæ similitudine agnosci, falsum est:* Ausensibus *enim hoc tribuit Herodotus, nō* Garamantibus. *Quam ob rem non sit mihi fraudi si interdum in rebus tanto vetustatis situ obrutis, audaculus fuero. Complusculos itaque hos versus cōmuto, resarcio, legoq; ad hunc modum:* Troglodytæ nullarum opum domini strident magis quàm loquuntur. Specus subeunt, aluntur que serpentibus. Armenta habent, quæ

quæ obliqua ceruice paſcuntur, nam pronis directa in humum cornua officiunt. Apud Garamantas etiam armenta ſunt quæ retro ambulantia paſcuntur. Apud Auſenſes nulli certa vxor, &c. *Herodotus in Melpomene de Auſenſibus:* Iidem, *inquit*, promiſcuè cum mulieribus non vnà habitantes, ſed pecudum more concumbunt. Vbi apud mulierem puer robuſtus factus eſt, apud quem virum habitare ſuſtinet (nam tertio quoque menſe viri conueniunt) eius filius cenſetur. *Sic Laurentius conuertit, haud ſane rectè. Debuit enim vertere non*, apud quem virum habitare ſuſtinet, *ſed cui viro ſimilis eſt, Græcè.u.eſt* cui venerit, *hoc eſt*, cui ſimilis extiterit. *De cætero, etſi de Troglodytis Mela dicat ſerpentibus ali, paſtoralem tamen eos vitam agere, dimicare pro paſcuis, & oues habere, mulctariq́; oue qui cum Regina concubuerit, Strabo prodit.* Quos pro ſuis colant.] *Caſtigo*, quos pro ſuis alant. *Parentum enim eſt alere filios, filiorum colere parentes.* Augilæ Manes tantum Deos putant, &c.] *Aut ego erro, aut noſter Mela hic etiã errat, & quidem ita manifeſtè, vt nulla eum aduocatione defendi poſſe putem. Error tamen eſt memoriæ, ideoq́; ignoſcendus. Porro ſi ſemel Melam erraſſe conſtiterit, eodem errore tenebitur Triumuiratus ille Plinij, Solini, Martiani. Duo enim poſteriores è Plinio hoc mutuati; Plinius è Pomponio, vt veriſsima ſit ſententia ill: tertij Naturalis hiſtoriæ*, haud alium eſſe fidei proniorem lapſum quàm vbi falſæ rei grauis auctor exiſtit. *Sed diſpiciamus prius an vera prodiderit Pomponius. Nam eius cauſa diligenter excuſſa, idem ius erit cæterorum. Subtexam autem Herodoti verba, à quo Pomponius fœneratus videtur. Ea ſunt ex Melpomene ad hũc maximè modum.* Auſchyſarum quod ad occidẽtem vergit contingunt Naſamones, grandis natio, qui ſub æſtatem relictis ad mare pecoribus conſcendunt ad locum Augila, decerptum palmulas. Nam palmæ illic & permultæ ſunt & ſpacioſæ & fructiferæ omnes: ex quibus vbi palmulas præmaturas decerpſerunt, ad ſolem ſiccantes, maturè faciunt, deinde lacte maceratas ſorbillant. *Ex his Herodoti verbis planũ fit, diuerſos eſſe* Naſamonas *ab* Augilis, *& aſcendere ſolitos Naſamonas ad vrbem in mediterraneo Augila, ad decerpendas tantum palmulas. De eiſdem rurſus Naſamonibus Herodotus:* Naſamonibus, *inquit*, mos eſt cùm quis primùm duxit vxorem, prima nocte vt ſponſa ſingulos conuiuas obeat veneris gratia, & vt quiſquis cum ea cõcubuit, donũ det illi, quod ſecum habet domo allatum. Iureiurando ac diuinatione tali vtuntur. Per eos viros qui iuſtiſſimi atque optimi apud illos fuiſſe dicuntur, iurant, illorum ſepulcra tangentes. Diuinant ad ſuorũ accedẽtes monumenta, & illic vbi preces peregerint indormiunt: vbi quodcunque per quietem inſomnium viderunt, eo vtuntur. *Hæc Herodotus: quæ omnia, vt patet, Mela compilauit: ſed quod Herodotus de* Naſamonibus *ſcripſit, Mela* Augilis *dedit, lapſu videlicet, vt dixi, memoria. Nam cùm legiſſet in Herodoto Naſamonas aſcendere ſolitos ad Augilas, quod Naſamonum erat, tranſtulit ad Augilas, Naſamonum conterminos. Ad hæc* Naſamonas *eſſe non* Augilas *qui Manes tantum Deos colant, Dionyſius Byzantius confirmat:*

firmat: qui Romanorum armis deletos tradit Nasamonas, quòd Ioui nullam reuerentiam cultumq; impertirent. Illud non praeterierim in exemplaribus Herodoti formis excusis Ægila *semper legi pro* Augila, *testante id etiam Stephano, qui notat eam dictionem neutralis esse generis, &* Augilitas, *vt dixi, populos nō* Augilas *nominat: Sed* Augilarum *& qui statim sequuntur,* Gamphasantum *vicinitas admonet, ne grauer alterum etiam errorem notare duorum in litteris clarorum hominum. Quorum alter est Stephanus celeber inter Graecos vrbium scriptor, qui mendosum Herodoti exemplar nactus pro* Gamphasantes, Garamantes *scripsit, aitq; Garamantas cunctorum hominum occursum effugere, nullumq; admittere commercium; quod falsum est.* Gamphasantum *enim hoc est non* Garamantum. *Alter est Laurentius Vallensis optimè de Romano sermone meritus, nunquámque sine honoris praefatione nominandus, qui in tralatione Herodoti in eundem incidit errorem,* Garamātas, *vt in corrupto inuenit exemplari, pro* Gamphasantas *reddens. Nam si* Garamantes, *vt ipse vertit, omnium hominum commercium aspectumq; refugiebant, nihil bellicae armaturae habentes, ac ne defendere quidem sese audentes, quomodo Plinius tradit* Garama *clarissimum esse oppidum* Garamantum, *omniaq; Romanis armis superata & à Cornelio Balbo triumphata; & cur Silius in tertio inter caeteras gentes exercitus Annibalis* Garamantas *commemorat. Quin & Herodotus nō multo post* Garamantas *gentem esse ait insigniter magnam: quod sine occursu & commercio hominum, qua ratione fieri potuerit, non video.*

EX PARTICVLARI ASIÆ DESCRIPTIONE.

Ex Ægypto.

Vsque ad Elephantidem vrbem Ægyptiam.] *Scribendum* Elephantinen *non* Elephantidem. *Neque enim in vniuersa AEgypto aut regio est aut vrbs, quae* Elephantis *appelletur.* Elephantines *autem vrbis & insulae AEgypti, omnes, & dij, & homines meminere. Vt erret vir doctus & multae lectionis Hermolaus, qui in Plinio, & aliis Latinis auctoribus mendis scatentibus* Elephantidem, *vt veram legitimamq; lectionem agnoscat.* Deinde semel iterumq; diuisus ad Delta &
*1 Metilin.] *Legendum quidem erat* Metēlin *penultima producta, non* Metilin: *si ea hic ciuitas redderetur, quam idem putat Hermolaus, à qua* Metelites nomos *seu* perfectura *Ptolemaeo, Stephano, Plinio. Sed cū ante Hermolaum* Melin *corruptè legeretur, ipse pro* Melin, Metilin *substituit, nulla neque auctoritate, neque vt ego puto, ratione. Res igitur diligentiore cura animaduersa, puto legendum,* à Delta & Memphi, *hoc est, post Delta & Mēphin. Nam Mela, vt ipse inter initia testatus est, clarissima quaeque loca consectatur.* Memphis *autem, teste Marcellino libro xxvij. magna fuit vrbs. & Strabo libro xvij. magnam populosamq; fuisse affirmat, & secundam post Alexandriam, regiamq; AEgyptiorum, astipulante etiam Plinio. Caeterùm tria haec loca à Mela hic memorata,* Cercasorus, Delta, & Memphis, *propinqua sibi mutuo fuere, Herodoto auctore in Euterpe. Plinius quoque* Memphin *vrbem prope Delta fuisse his verbis monstrat.* Arsinoitae inquit (duo hi sunt) & Mem-

Memphitæ vſque ad ſuum Delta perueniunt. Confirmat hoc ipſum Diodorus
ſecundo, Memphin aſſerens circa Delta conditam eſſe. Quin & Strabo Memphin à
Delta tribus ſchœnis abeſſe ſcribit. Schœnus autem, vt hoc quoque in tranſitu &
paucis notetur, xl. ſtadia agit Straboni in vndecimo. Herodoto lx. Plinio xxx. Diuiſio
autem Nili quoniam res videtur digna cognitu, nec longa eſt fabula, aut à propoſito
aliena, ſic ſe habet. A Catadupis vſque ad Cercaſorum, vno tantum alueo peruenit.
Deinceps tripartitus fit alueus, quorum qui tendit ad Auroram Peluſiacum; alter
qui ad Veſperam Canopicum oſtium dicitur. Tertius quo recta Nilus meat delatus
per ſuperiora, in acutum Delta proficiſcitur: Dehinc medium Delta ſcindēs, in mare
euadit, & Sebenniticum nominatur. A quo duo alia diuiduntur oſtia, quorum al-
terum Saiticum, alterum vocatur Mendeſium. Nam quæ Bolbitinum & Bu-
colicon nominantur, non ſunt natiua oſtia ſed defoſſa. Hæc ex Herodoto in Euterpe
fere ad verbum. Ex quibus patet ad Cercaſorum primam Nili diuiſionem fieri in ipſo
Deltæ acumine. Deinceps relicto à tergo Delta & clariſsima vrbe Memphi; quæ abeſt
à Delta, xx. M. paſſuum fit ſecunda, poſtremò tertia. Nam ſi ad Delta legatur, vt
vult Hermolaus, ſequeretur illud abſurdum, ad Delta fieri primam ſecundam & ter-
tiam Nili partitionem. Locus enim ille acutus apud Cercaſorum vnde prima par-
titione triplex fieri Nilus incipit, Delta propriè vocatur. Si igitur prima partitio ad
Delta fit, deinde ſemel iterumq́; vt Pomponius ait, ad Delta diuiditur, ergo omnes
tres partitiones fiunt ad Delta; quod rationi & communi ſenſui repugnat. Fitque
maior vel quòd nihil ex ſemet amittit, vel quòd plus quàm ſolet accipit,
vel quòd minus quàm debet emittit.] Hæc verba procul dubio non ſunt Melæ,
ſed lectoris volentis compendio amplecti ante dictas incrementi Nili cauſas: quæ in
margine libri ſcripta, librariorum inſcitia Pomponianæ lectioni inſeruit. Qua-
tuor ferè ſoli iugera ſua ſede occupat.] legendum videtur non. IIII. ſoli iu- 2*
gera, ſed xxxij. Nam quadrata erat Pyramis, & frontes ſingulæ octona iugera occu-
pabant, auctore Herodoto in ſecundo. Item non ſua ſede ſcribendum puto, ſed, qua
ſedet. Nam & Aldus, quæ ſedem occupat legit, vt in deſcriptione Bithyniæ: trans
amnem ſedet in ceruice peninſulæ Cyzicum. Et in Thracia: & in radice
magnæ peninſulæ ſedens Lyſimachia. & libro tertio in Hiſpania: & tres aræ
quas Seſtianas vocant in peninſula ſedent. Viginti millia paſſuum in
circuitu patens.] Erratum rurſus in numero, ſcribendumq́; quadringēta quin-
quaginta millia paſſuū. ex Diodoro libro primo, prodente patēre hunc lacū ſtadio-
rum tria milia ſexcenta, quæ faciunt cccc.l.M.paſſ. confirmante id quoque Herodoto
in Euterpe ad verbum. Domos mille.] Scribendum ter mille, ex eodem Hero-
doto. quarum dimidia pars erant ſubterraneæ, reliquæ illis ſuperpoſitæ. Suis litte-
ris peruerſæ vtuntur.] Dictio ſuis ſuperfluit, vt in eo quod ſequitur; & extra ſua
tecta capiunt: redundat enim ſua. Trecenos & triginta reges ante Amaſin 3*
& ſuprà.] Scribendum videtur, trecentos & quadraginta reges ante Anyſin
& Sethon, ex Herodoto: ſecūdo. Tredecim milium annorum ætates.] legēdum
fortaſſe, totidem hominum ætatibus: aut ſi placet numerum annorum retinere,

& ætates hominum in annos resoluere, lege xi. M.cccxl. annorum ætates, vtrumque ex Herodoto in secundo. Quater cursus suos vertisse sydera, ac solem bis iam occidisse, vnde nunc oritur.] Lego quater cursus suos vertisse solem, ac bis iam, &c. reliqua superfluunt ex Herodoto secundo. Præterea videntur hic deesse aliquot verba ad complementum sensus, ex eodem Herodoto euidentissimè. Ea sunt, & bis illinc ortum esse vbi nunc occidit. Alioquin non quater vertisse sol cursus suos, sed bis tantum intelligeretur. Bubastis, Elephantis, & Thebæ.] Legendum, Bubastis, Elephantine, Thebæ: vt supra ostensum est. Centum aulas habent.] Videtur scribendum, habentes non habent, vt constet sensus. Dena armatorum milia effundere.] Lego, ducenos armatos effundere, neque est necesse addere milites. De cætero hunc locum fuisse à me primo castigatum ex nono Iliados, cùm quartodecimo abhinc anno Pomponium Salmāticæ publicè enarrarem, testis est vniuersa Salmanticensis Academia, sicuti illum etiam in relatione Thraciæ, lib. 1 1. cap. 11. manentque dominos proci. pro quo ego substitui, Mœrēdo minus profici. Hi postea ab auditoribus meis inuulgati, & subinde in multorum aures transmissi, dominum, vt fieri assolet, mutauere. Pelusium Arabiæ ipsas oras secat.] Duæ dictiones priores superioribus adiungendæ. Deinde seorsum, & per maiorem litteram legendum: Ipsas oras secant, Canopicum, &c. Bolbiticum.] Ptolemæus, Stephanus, Plinius, Diodorus, Herodotus, Bolbitinū, non Bolbiticum. Strabo tantum alternat, modò Bolbitinum, modò Bolbiticum proferens. Illud æstimatione dignum, Herodotum cōtra reliquos fere omnes Bolbitinum inter falsa Nili ostia numerare. Sebenniticum.] Sic quidem Strabo, & Diodorus scribunt. At Ptolemæus, Stephanus, Herodotus cum y. in tertia à fine Sebennyticum. Mendesium.] in Plinio Mendesicum legitur, sed perperam. Nam Strabo, Ptolemæus, Stephanus, Herodotus, Diodorus, Thucydides, Mendesium omnes, nemo Mendesicum. Phatmiticum.] Strabo vltimo Phatnicum vitiose, vt reor, pro Phatniticū. Ptolemæus Patmeticum. sicut in Pomponio legebatur, antequā correctores manus in eum inicerent. Tanicum.] Legendum Taniticum, ex Strabone, Ptolemæo, Marcellino, Plinio scriptæ lectionis. in quo tamen perperam Hermolaus Tanico legit, reclamante etiam Analogia. Nam vt à Sais Saiticum testibus Stephano, & Herodoto, & à Naucratis Naucratiticum ex Plinij scripto exemplari, sic à Tanis vrbe, Taniticum. Porro hoc Taniticum ostium, Herodoto & aliis Saiticum est: Strabone quoque id tradente libro vltimo.

EX ARABIA.

1* Vtè summo vertice à quarta vigilia ortum solis ostentet.] Cùm sint duo montes Casij, alter Arabiæ, alter Syriæ, quod Pomponius tribuit Casio Arabiæ; Plinius, Marcellinus, cæteri, Casio Syriæ assignant. Quapropter verba hæc in Syriam transferri debēt & monti Casio adnecti. Inhumanū enim est malle errores tam supinos Pomponio, quàm librariorum ebriosæ oscitationi impingere. Cæterùm Herodotus secundo Casium, neutra terminatione non Casius nominat.

Ex

EX SYRIA.

Qua tangit Arabas cum Phœnice.] *Dispunge & scribe cum maiore*, qua
tangit Arabas. Tum Phœnice,&c. 1*
2*

EX PHOENICE.

Litteras & litterarum operas.] *Probabilior lectio*, litteras & syderum operas. *Plinius quinto*: Ipsa, *inquit*, gens Phœnicum in gloria magna litterarum inuentionis,& syderum, naualiumque ac bellicarum artium. Regnum prœliumque commenti.] *cui non pellucet tria illa verba* regnum prœliumque *enarrationem esse illorum quæ statim ante præcesserunt*, classe confligere, imperitare gentibus; *à librariis per ignorantiam versibus auctoris immista*. Nunc annexa terris defecit, quando ab impugnante quondam Alexandro iacta sunt opera.] *Scribo*, nunc annexa terris ab impugnante quondam Alexandro iacto opere. *reliqua redundant. Pari breuitate Plinius*: nunc, *inquit*, Alexandri oppugnantis operibus continens. *Persuasum quoque habeo verba illa protinus sequentia*, vici tenent vlteriora: *nõ esse Melæ, sed alicuius qui eam fortè oram lustrauerat. Cuiusmodi homines solent plerumque bonos auctores ineptis expositionibus additamentisque, inquinare, insolentia quadam & friuola in paruis iactantia. Ceu verò nesciamus pulcherrimè nobis Dionysium poëtam totum terrarum orbem depinxisse sine huiusmodi peregrinationibus, vt ipse de se fatetur: & non tradat Strabo, ad situm terrarum cognoscendum plus momenti afferre auditum, quam visum.* Ab ea ad promontorium Euprosopon.] *Legendum*, Ab ea ad promontorium Theuprosopon, *ex Ptolemæo & Strabone, quorum interpretes ineptè transiluerunt dei facies. Vidit hoc ante me Mariangelus, vir cum primis eruditus, & diligens.* Inde iam non obliqua pelago sed aduersa adiacens à terra.] *Scribo*, obiacens, *ex familiari consuetudine loquendi Melæ, vt dixi. Postrema quoque duo verba demenda* Paltos, Beritos.] *Scribendum cum y. in secunda* Berytos, *ex Strabone,* 1*
Stephano, Ptolemæo, Plinio. Lycos,& Hypatos,& Orontes.] *Castigo*, Lycos, 2*
& Labotas,& Orontes, *ex Strabone*.

EX CILICIA.

Myriandros & Cilices. At in recessu.] *Sincerior lectio*, Myriandros & Ci- 3*
licia. In recessu,&c. Tunc ingenti vrbe celebris Issos fuit.] *Lego*, Isso, *non* Issos. *vt infra*: Pyramus Isso prior.] *Scribendum*, Pyramus Isso propior. *vt non multo post*: sed Celendris Sarpedoni propior. *solet hoc subinde fieri à Pomponio, vt propinquitas distantiaque, locorum inter se constet lectori.* Olim à Rhodiis Argiuisque possessa.] *Videtur legendum* Achiuis *non* Argiuis *ex Strabone. xiiij.* Totus autẽ angustus.] *Scribo*, augustus *nõ* angustus. Interque ea Celendris & Natidos.] *Legendum* Celenderis *ex Strabone, Ptolemæo, Pausania. Item* Nagidos, *nõ* Natidos, *ex Stephano, & Strabone. Cuius interpres* Agidos *perperam transtulit, pro* Nagidos. *Cui tamen errori* [illegible] ri-

[illegible] m

tiosum exemplar, in quo scriptum erat, ἴσιν Ἄγιδος, pro, ἴσι Νάγιδος, *littera ν. quæ est prima nominis, adiuncta antecedenti verbo* ἴσι.

EX PAMPHILIA.

Oestros & Cataractes.] *Strabo & Ptolemæus* Cistros *non* Oestros. *quorũ auctoritati nulla debet officere Etymologiæ ratio: At Ptolemæus* Catarrhactes *cum duobus rr.*

EX LYCIA.

Syde portu.] *Scribendum videtur per i. in prima*, Side, *ex Stephano, Ptolemæo, Strabone, Plinio, & Pomponio paulò antè. Sed Pamphiliæ* Side *est, non Lyciæ. Quapropter puto hîc pro* Side, *substituendum* Lyde, *ex Ptolemæo, qui ita nominat maritimum Lyciæ oppidum. etsi in Latinis Ptolemæi codicibus* Chide *scriptum sit.* Idem autem & totus, vt dictus est, dicitur, etiam qua spectat orientem.] *Lego*, Idem autem & Taurus, vt dictum est, dicitur, *&c.* Flumen est Lymira & eodem nomine ciuitas.] *Scribendum controuersa orthographia, in prima cum i, & in secunda cum y. Limyra ex Ptolemæo, Strabone, Stephano. Qui error corrigendus etiam in Plinio. Nec enim satis intelligo, quid sibi voluerit Hermolaus, qui è contrario, quàm præcepi, scribat hanc dictionem in quinto Plini. castig. cũ y tenui in prin. & iota in secunda*, Lymira. Sic præter Patarã non illustria.] *Scribo*, Patara *non* Pataram. Patara Patarorum *enim inflectitur non* Patarae. *Similis errandi occasio multis Græcè imperitis in* Arbela, Gaugamela, Abdera, *& huiusmodi. Sed cui post Hermolaum non sit venia, qui* Pataram *&* Gaugamelam, *quasi fœminina sint, legit in sexto Plinij.* Xanthos flumen & Xanthos oppidum.) *Lego*, Xanthos flumẽ & oppidum: *cætera redundant; astipulante etiam Plinio.* Et quæ Lyciam finit vrbs Telmisos.] *Ptolemæus cum e. lõgo in penultima*, Telmessos, *Stephanus, & Strabo cum i: Omnes tamen cum duobus ss.* Telmissos *aut* Telmessos.

EX CARIA.

*1 Habitatur incertæ originis.] *Error in ordine verborum, & ipsa vt sentio deprauata verba. Quæ etsi variis modis possent castigari, placet tamen legatur*, Habitatores regionis incerti. Alij indigenas, sunt qui Pelasgos.] *Corrigendũ puto*, Illi indigenas, *&c. hoc est, ipsi Cares prædicant se Autochthonas siue indigenas. Herodotus primo:* His, *inquit*, non consentiunt Cares, sed se prædicant indigenas. Pedalium & Crya.] *Legendum fortè* Cryassos, *potius quã* Crya, *ex Stephano, cui ciuitas est Cariæ* Cryassos: *vt à promontorio, quod solet fieri, nomen acceperit ciuitas. Nam* Crya *Lyciæ est, non Cariæ, teste Stephano, & Ptolemæo: in quo vitiosè leges* Caria *qui locus est Laconiæ, pro* Crya. Thissamissa cognomẽ est.] *scribendum reor*, Tymnissus, *ex Stephano.* Inter eos oppidum Larumna.] *Lego* Hylarimna, *ex eodem Stephano. Mendum idem in Plinio.* Tum tres ex ordine sinus Thymnias, & Schenus.] *Legendum videtur sine aspiratione* Tymnias *ab oppido Cariæ* Tymno, *Stephano. Item* Schœnus *per œ. diphthongõ, ex vulgata Græciæ nomenclatura.* Thymniæ promontorium Aphrodisium est.] *Scribo*, Tymniæ promontorium aphrodisias est, *ex Plinio V. & Liuio VI. de bello Macedonico. & infrà:* Schenus ambit Hilam.] *Legendum puto*,

Schœnus

Schœnus ambit Liden, *ex Plinio. Sic enim in eo legebatur ante castigationes Hermolai, qui ex Mela correxit in Plinio* Hilam; *Ego è contrario lectionem Plinij defendo, & Melam è Plinio castigo, Herodoti auctoritatem secutus, cui Lide mons est Cariæ, à quo nomen, vt coniectare licet, accepit & oppidum. Quid si in Pomponio & Plinio neutro modo legendum, sed* Hydrela *in vtroq; ex Stephano & Liuio? quibus vrbs est Cariæ* Hydrela. Bubessus cynotum, Gnidus in cornu peninsulæ.] *Castigo*, Bubessus, Cyon. Tum Gnidus, *&c. ex Stephano, cui* Cyon *vrbs est Cariæ. Nec probo Hermolaum, qui in castigationibus Plinij*, Cynotum *in Pomponio agnoscit. Item videtur legẽdum* Bubassus *potius, quàm* Bubessus *ex Stephano, & Plinio, quibus* Bybassos *vrbs est Cariæ.* Vrbes Mindus & Bargylos.] *Scribendum* Myndos *cum y. &* Bargylia, *non* Bargylos, *ex Strabone, Ptolemæo, Stephano, & Plinio.*

EX IONIA.

Dictum olim Branchide nunc Didymi.] Didyma *legendum genere neutro. Sic enim locus, & oraculum dicitur Straboni, Stephano, Pausaniæ.* Vtcunq; Ioniàm vocant vrbem Hyppin.] *Scribendum per i. in prima* Hippin. *Cæterùm locus est ambustus, & verbis, vt suspicor, diminutus. Qui si non sanescet, certè meliorescet, si sic legatur.* & quondam insulam, nunc autẽ vrbem, Hippos. *ex Strabone, Stephano, Plinio.* Moxque vt maiore circuitu.] *Commodius, vt reor, legetur:* Moxque vt maior est circuitu. Ibi à fugitiuis condita Phygela.] *Sine aspiratione* Pygela. *Strabo, Stephanus, Xenophon, Liuius, Suidas Etymologos. Nec ignoro à Dioscoride appellari* vinum Phygeliten; *& à Plinio, & aliis, nominari oppidum* Phygela, *sed Suidas hanc litem dirimit.* Pygela, *inquit*, quam vulgo dicunt Phygela. *quasi diceret castrensi verbo imperitiorum hominum, & litteraturæ minus politæ.* Angustisque ceruicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninsulæ faciem.] *Lego*, angustisque ceruicibus, reliqua extendens in latum, abit in peninsulæ faciem. Hinc Teos, illinc Clazomena, & quia terga iungunt confinio adnexa maris, diuersis frontibus diuersa maria prospectant.] *Scribo*, Hinc Teos, illinc Clazomenæ. Qua terga agunt, confinibus adnexæ muris, diuersis frontibus, &c. In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyrnæo est Thermodon amnis.] *Locus est ex deprauatissimis huius operis, vt mirum non sit Hermolaum in eo allucinatum, Plin. Castig. libro v. & alios Hermolai auctoritatem secutos. Castigo:* In ipsa peninsula est Smyrna in sinu Hermeo Est Hermus amnis.] *Mouet me, quod procul à verisimili est, prætermissam à Mela in hoc tractu, aut* Smyrnam *vrbem celeberrimam, & à cunctis scriptoribus decantatam, Homeri patriam, Metropolin quõdam totius Asiæ, &, si Philostrato credimus in vita Apollonij; & Aristidi in Monodia in Smyrnam, pulcherrimam omnium ciuitatum quæ sub cælo sunt, habita præsertim paulò antè mentione sinus Smyrnæi: aut etiam* Hermum *amnem, à nullo Geographo silentio suppressum, in cuius locum subrogatus est à corruptoribus* Thermodon *Paphlagoniæ longo inde*

ſpatio diſſitus. *Porro* Hermeo *legere malui, quàm Smyrnæo; non quod me præteriret celebrari ſinum* Smyrnæum *à Strabone, Plinio, & paulò antè Pomponio, ſed quod puto in ſinu Smyrnæo cõtineri alium minorẽ ſinum,* Hermeũ *dictum, ab* Hermo *fluuio ab omnibus, vt dixi, memorato in eum emittente: à quo, & circumiacens campus dictus ſit* Hermeus, *Straboni, Stephano, Herodoto, Plinio. Nec hoc mirum, quum* Elaiticus *ſinus, pars ſit* Adramyttini *Straboni xiij. &* Criſæus *pars ſit Corinthiaci, etſi aliqui malint eundem eſſe* Criſæum, *&* Corinthiacum, *& in nonnullis aliis hoc ipſum accidat. De ſinu verò* Hermeo *in quo ſita eſt* Smyrna, *& de conditore Smyrnæ, & vnde dicta ſit Smyrna, Herodotus pleniſſimè in vita Homeri. Quem locum Latinis repræſentauit elegantiſſimo carmine in Ambra ſua Politianus noſter vir ſummi ingenij, & multæ eruditionis. Illud obſeruandum, ab* Smyrna *duci nomen gentile* Smyrnæus, *poſſeſſiuum verò* Smyrnaicus, *auctore Stephano, quem ſi audimus,* Smyrnaicum *nominabimus ſinum, non* Smyrnæum. Et Leuca.] *Lego,* Eſt Leuca. *vt figuratè repetatur ſæpè verbum,* eſt. *vt ſolet Pomponius.* Eſt Smyrna, Eſt Hermus, Eſt Leuca. Extra eum Phocis.] *Dele dictionem* eum *ex vſitato more Pomponij. & ſcribe* Phocæa *per diphthongon æ. in penultima, ex Strabone, Stephano, Herodoto, Xenophonte, & omnibus.*

EX ÆOLIDE.

Supra Caicus inter Eleam decurrit.] *Scribendũ* Elæam, *cum æ. diphthongo in penultima ex Ptolemæo, Stephano, Strabone. Cuius interpres, confuſis in vnum duobus nominibus, pro* Elæa ciuitas *diuiſim, vt eſt in exemplari Græco ipſe coniunctim* Elæapolis *malè vertit.* Quæ Archeſilan tulit.] *Sine aſpiratione* Arceſilan, *omnes.* Tum in promontorio eſt Canna oppidum.] *Scribe vel* Cane *cum vnico n. numero vnitatis, genere fœminino: vel* Canæ *numero plurium, vtroque enim modo dicitur ex Strabone, Stephano, Plinio. In Græcis Ptolemæi exemplaribus*
*1 Cæne. *pro* Canæ *vitioſe ſcriptum eſt.* Quarũ clariſſima eſt Ciſtena.] *Scribo,* Ciſthena *cum aſpiratione in ſecunda: ſiue* Ciſthene, *ex Strabone & Plinio. Meminit & Iſocrates in Panegyrico.* Campus Thebe nomine.] *Scribendum* Thebes, *non* Thebe, *ex Strabone, Stephano, Herodoto, Plinio, Xenophonte circa finem Aſcenſus Cyri, & quarto Græcarum hiſtoriarum. Meminit & Liuius in bello Macedonico.* Adrimittion, Aſtyram, Ereſſam.] *Lego* Adramyttion *per a. in ſecunda & y. in tertia, &* Aſtyra, *nõ* Aſtyrã. *Eſt n. neutralis generis, &* Chryſam, *non* Ereſſam, *ex Strabone, & Stephano, Plinio quoque libro quinto.* Thebe, *inquit* Aſtyra, Chryſa. *vt vitandus ſit Hermolai error, qui in Pomponio* Ereſſã *legit, non* Chryſã, *in quinto Plinianarum Caſtig. cap. xxx. Porro* Adramyttion *prius ſcribebatur cum d. in ſecunda. Poſtea verò in t. dictum eſt* Attramyttion, *& ſic ſcripſiſſe Thucidem teſtatur eius enarrator. Mos is eſt Atticorum, vt in* Entelechia *& aliis vocibus Græci notant Grammatici, qui de Dialectis ſcripſerunt.* Ætolorum colonias.] *Lege* Æolum colonias, *ex Strabone, etſi Aſſon à Methymnæis deductã tradat ex auctoritate Myrſili; Stephanus verò à Mitylenæis ex Alexandro Cornelio.*

præterit.

præteriit hoc Hermolaũ, qui in quinto Castig. Plin. Ætolorũ colonias in Pomponio legit, non Æolum. Hic Sigæũ fuit.] Scribe sine diphthongo, Sigeũ. & non multo post; Rhoetea littora & Rhoteon cum, æ, diphthongo in prima, ex Strabone, Stephano, Thucydide, Herodoto, Homero. Nec intelligo cur idem Hermolaus in quarto libro Plin. Castig. Sigæum, & in quinto Rhoetæum cum æ. diphthongo vtrunque in secunda syllaba scribat, nisi incuria sit, vt credo, librariorum.

EX BYTHINIA.

Abydos & Lampsacum.] Legendum Lampsacus non Lampsacum ex Geographis omnibus gregatim, præter Plinium, in quoidem error. Item ex Thucydide, Athenæo, Demosthene, Apollonij quoque expositores. Lampsacos aiũt Pityea appellabatur Et Valerius Flaccus secundo, transmissáque puppi Lãpsacos Ogygij. Ouidius quoque primo Tristium: Et te ruricula Lampsace tuta deo, & infra.

In ceruice peninsulæ Cyzicum.] Idem error cum proximo, Legendum enim Cyzicus, non Cyzicum, quod præter omnes, qui de Situ orbis tractant, vel Ouidij versus illi proclamant primo Tristium: Atque Propontiacis hærentem Cyzicon oris, Cyzicon Hæmoniæ nobile gentis opus. & Propertius tertio. Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos. Controuersus huic error in eo, quod nõ multo post sequitur. Trans Rhyndacon est Dascylos. Scribendum enim Dascy- 1*
lion, non Dascylos, ex Strabone, Stephano. Ptolemæo, Herodoto, Xenophonte tertio Hellenicõn. Corrigendum idem vitium in Plinio. Deinde priores terræ iterum iacent.] Lego, obiacent, vt ante monui. Europam ab Asia stadiis quinque disterminat.] Scio hanc lectionem Strabonem habere assertorem, sed cum constet Melam magnum ex professo Herodoti esse depeculatorẽ, & Plinium Melæ; scribãtq; Herodotus in Melpomene & Plinius, nõ quinque stadiis, sed quattuor Bosphorum Thracium Asiam ab Europa dirimere; malo hic legere quattuor stadiis, quam quinque. Neque enim Hermolai sententiã probo, qui libro quinto Castig. Pli. c. xxxij. Plinij lectionem emendat ex Strabone & Pomponio. Ego è contrario Pomponium ex Plinio & Herodoto corrigendum censeo. Strabonem qui diuersæ fuit opinionis, valere sinens. Templi numen Iupiter, conditore Iasone.] Sic Hermolaus casti- 2*
gauit, sed elegantior, vt sentio, festiuiorq; lectio erit. Templi numen Iupiter, conditor Iason. Ceterum quia Hermolaus addubitat, & coniectura magis, quam vllius auctoris testimonio, Iasone castigauit. quum ante Eiaso legeretur, fulciemus illius castigationem auctoritate alicuius illustris scriptoris. Is est Polybius, qui in quarto scribit Iasonem è Colchide redeuntem apud Chalcedonem vrbem duodecim diis primum sacrificasse. Sed quia contra minus quam ad læuam, & dextram abscessit.] 3*
Scribendum puto, sed qua intrat minus, qua ad læuam & dextram abscessit, vt sit sensus, longo rectoq; limite extentum esse Pontum, sed qua intrat minus, qua verò ad læuam, &c. Breuis, atrox, nebulosus.] Si hæc verba emenda vacarent, sibi ipsi repugnaret Pomponius, breuem appellando Pontum, quem paulo ante dixerat, longo rectoq; limite extentum. Legendum igitur non breuis, sed breuibus, vt

alibi

alibi etiam docuimus, confirmante id Ammiano Marcellino libro xxij. Omnis, *inquit*, circumfluo ambitu Pontus & nebulosus est, & dulcior æquoribus cæteris & vadosus. *Facit etiam quod statim sequitur:* Et quia nō profundus est.] *Lego:* & qua non profundus est. Ex colentiū ſeuo admodum ingenio Axenus.] *Scribo Græca terminatione* Axenos, *ex Plinij & doctorum vulgata consuetudine.* Ab Argiuo, vt ferunt Hercule datam.] *Legendum* ductam, *aut quod magis arridet* deductam, *vt non ita post* à Thenistagora Milesio deductum oppidum: *& in Thracia,* deinde à Milesiis deducta Calatis.

EX PAPHLAGONIA.

Et Acitoro Phryxi filio posita Cythoros.] *Aldus*, & à Citiforo Phryxi filio posita Cytoros. *Scribendum quidem diuersa orthographia*, & à Cytissoro Phryxi filio posita Cytoros: *ex Herodoto qui* Cytissorō *Phryxi filium appellat, & Apollonio Rhodio, eiusque interpretibus, libro secundo*, Cytissoron *etiam nominantibus. Sed quia in Apollonij scriptis emendatisq́ codicibus* Cytoros *legitur, non* Cytissoros, *& itē Strabo & Stephanus* Cytoros *enunciēt; inclinat animus vt* Cytoro *hic legatur potius, quàm* Cytissoro. *Stephanus addita d.* Cydtoros *profert, nec alius.* Tum Cimolis accolitur.] *Aldus:* Tum Cinobus & Coliris. *Hermolaus castigauit*, Tum Cimolis accolitur. *Nos legendum putamus*, Tum Cinolis, Anticinolis, *ex Strabone, & Arriano in Periplo.* Et quæ Paphlagoniam finit Armine.] *Scribendum cum aspiratione in prima & e. breui in penultima* Harmene, *ex Strabone, Ptolemæo, & Arriano: quamuis Ptolemæus sine aspiratione scribit: Hermolaus autem qui* Armine *agnoscit cum i in secūda, vbi id legerit, ipse viderit. Ptolemæus certè, quem aduocat tam Græcus, quàm Latinus, itē Stephanus* Armene *legunt, sine aspiratione.*

EX TITVLO CHALYBES.

Secundum Halyn vrbs est Lycasto.] *Plinius* Lycastum *in sexto. Interpretes Apollonij in secundo* Lycastia, *tres fuisse scribentes Amazonum vrbes ad amnem Thermodontem;* Lycastiam, Themiscyram, Chalybiam. In eo fuit oppidum Themiscyrum.] *Scribe* Themiscyra, *non* Themiscyrum *ex Strabone, Stephano, Ptolemæo, Herodoto, Plinio. Habetur nihilominus* Themiscyrum, *sed promontorium, non vrbs, Apollonij enarratoribus in secundo.* Ideo Amazonum vocāt.] *Sensus est: Post amnem Thermodontem esse campū in quo fuit Themiscyra oppidum & Amazonum castra, vnde campus ipse dictus sit Amazonum. Confirmat hoc Appianus libro Mithridatico.* quicunque, *inquit*, circa Thermodontem fluuium terram incolunt, quæ Amazonum appellatur. *Strabo quoque vndecimo tradit* Themiscyram *camposq́ Thermodonti proximos atque imminentes montes, Amazonum dictos esse. Nam si* Amazonium *admitteretur, putarē eam dictionem ad Aeolidis Cymen magis pertinere, quæ dicta est alio nomine* Amazonium, *auctore Stephano.* Vltra Carambin Mossynoeci.] *Arrianus in Periplo* Carabin

profert,

profert, non Carambin. *Item scribendum* Mosynoeci *cum vno s. & correpta prima ex Strabone, Stephano, Herodoto, Stobæo. Quod si aliquando cum duplici inuenitur apud Apollonium, Valeriúmue Flaccum, aut alios poëtas, iure suo illi vtuntur ratione syllabæ. Fugit hoc Hermolaum qui in sexto Pli. cum duplici ss. semper scribit* Mossynoeci. Inedia diei totius afficiunt.] *Da veniam, quæso, humane lector; libet enim hic tantillum considere. Non est cautandum; res breuis agitur.* *1 *Æstimemusq́, an ius nobis aliquod siue ciuile, seu honorarium competat aduersus nostrum Melam. Videtur enim (quod cum bona venia tanti viri dictum sit) non percepisse mentem Apollonij Rhodij quem hoc loco transtulit. Verba Apollonij, quoniam librarij nostri Græcis formis carebant, Latinè subtexam, sed cum fide.* Miser, *inquit, (in secundo libro de Mosynoecorum rege loquens)* Nam si in iure dicundo quippiam peccauerit, ad famem illo die includentes habent. *Mela verba illa.* ad famem illo die, *pro illius diei accepit. At Apollonij enarratores contrà intelligunt, eo ipso die quo contra ius pronunciauerit, in carcerem trudi, quoad fame pereat: Citantq́, suæ expositionis assertores Ephorum & Nymphodorum. Addo ego astipulari interpretibus Apollonij, Nicolaum de Moribus gentium, referente Ioanne Stobæo.* Discheri, Buxedi.] *Lego,* Bechires, Buzeres; *ex omnibus Geographis, Historicis, & Poëtis: quibus citandis subinde supersedeo, fastidio parcens.* Atque inde se in sinu aduersi littoris flexu attollens.] *Castigãdum puto,* atque inde se in summum aduersi littoris flexum attollens. Hic sunt Colchi: Hinc Phasis erumpit.] *Lego,* Hic Phasis erumpit; *vt sit tritum dictionis schema, Melæ maxime.* Hic Colchi. Hic Phasis. Hic oppidum. Hic Phryxi templum. Hic orti montes. A Theniſtagora Milesion.] *Scribo* Themistagora, *ex Herodoto, apud quem frequens eius mentio.* Coraxici, Caucasi.] *Legendum* Caucasij. *Nemo aliter.* Ignaris quæ terra esset.] *Melius,* ignaris qua terra esset. Terrestria, Sexsolitæ.] *Voces sine dubio Barbaræ, quas expositionis gratia super litteratas totidem positas, aut alias fortè ab errone scilicet aliquo & peregrinatore indocto adiectas, indoctior librarius pro legitimis habuit, reiectis veris ac litteratis. Quæ temeritas maximas doctissimis etiam viris tenebras offudit, vestigantibus per summos labores quæ inuestigari nequeunt. Has inquam duas voces in tabulis Ptolemæi, quas Modernas appellant, inueni, vbi describitur littus sinistrũ ponti Euxini. Quin & Tritonicen legi; de qua infra Mela, in initiis Thraciæ.* Achæi, Cercetici.] *Lego,* Cercetæ, *non* Cercetici, *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio, Marcellino. Meminit & Alexandrinus Hesychius, in quo vitiosè scriptum est,* Cercetæ gens Indica *pro* gẽs Scythica. *Dionysius Byzantius* Cercetios *nominat, Nam* Cerceticus *possessiuum potius est, quàm gentile nomen, vnde* Cerceticus portus *Ptolemæo.* Etiam in confinia Mæotidis Syndones.] *Videtur scribendum distinctè,* & iam in confinio Mæotidis Sindi *cum i.* Scindi *enim non* Syndones *sunt Straboni, Stephano, Marcellino, Trogo Pompeio. Valerio Flacco.* Degenereſque, *inquit,* ruunt Sindi glomerantque paterno Crimine, nunc etiam metuentes verbera turmas. Syndos in Syndonum finibus.] *Legendum, vt dixi,* Sindorum *non*

Syndonum. *Praterea* Sindicus portus *redditur in hoc tractu à Ptolemao, &* Sinda *vicus, non* Syndos. *Strabo quoq;* Sindicum *portum & ciuitatem celebrat.*
2* *Necnon & Plinius* Sindicam *ciuitatem.* Quam duobus alueis in lacum & in mare profluens Corocondamam penè insulam reddit.] *Sic Aldi preferũt exemplaria, propius veritatem. Et minus adhuc mendose legeretur,* Corocondama palus insulam reddit. *Caterum locus est corrosus & mancus, multisq; verbis apertißimè cassus. Potest autem iactura resarcici ex Strabone, nunquã satis laudato scriptore, si ad hunc modum legatur:* quam duobus alueis, altero Anticites amnis in lacum profluens Corocondametin, altero lacus ipse in mare peninsulam reddunt. *Alioquin non fit mihi verisimile aquas corocondametidis lacus ita esse libratas, vt quod videntur significare verba auctoris, altero alueo profluant in Maotidem, altero in Pontum: quod tamen ipsum si fieret, non iam esset peninsula, vt vult Mela, sed iusta insula.* De lacu verò Corocondametide *Stephanus, & Strabo. Cuius verba precium opera legentium absoluent: totam enim hanc controuersiam dirimere videntur. Plinius etiam de hac peninsula in sexto, quàm ipse* Eionem *nominat.* Nisi vbi aperitur.] *Scribendum puto,* nisi vbi aperit os, *vt alibi de sinu Caspio:* inter Amardos & Pæsicas os aperit. Toreatæ, Arrichi, Phicores.] Toretæ, *non* Toreatæ. *Stephanus, Dionysius, Ptolemaus. Cui* Toretice *promontorium est, à Toretis nimirum gente. At Strabo in vndecimo* Toreatæ *profert. Itẽ Ptolemaus cum vno tantum r,* Arichi. *At Strabo, Stephanus, Plinius* Arrhechi *per duplex, & penultima producta; etsi in Strabone etiam Graco cum i. in penultima mendose legatur, vt docet Stephanus, qui* Arrhechi *in Strabone legit penultima producta.* Phycari *verò Plinio in sexto cap. vii gẽs Maotica est, sed codex scriptus* Phycori *habet. Romana exemplaria* Phyceres. Et ostio fluminis proximi Iaxamathæ.] *Scribendum sine vlla aspiratione* Iaxamatæ *ex Ptolemao, Plinio, Marcellino.* Regna Amazonum.] *Plinius,* connubia Amazonum. Fœcundos pabulo ad alia steriles nudosque campos tenent Budini, Geloni vrbẽ ligneam habitant.] *Nullo modo procedit hac lectio. Nam Herodotus, à quo omnia hac hausit Mela, contraria omnino de Budinis prodit, regionem habitare omni genere arborum frequentem. Puto ergo desiderari in hoc loco verbum* Nomades *communi iam & insanabili librorum omnium peste. Nam de Scythis Nomadibus Herodotus scribit, quod hic Mela Budinis accõmodat, neque arare, neque serere, sed terram habitare omni arbore nudam. Legatur igitur meo periculo sic:* Nomades fœcundos pabulo, ad alia steriles nudosque campos tenent. Budini Gelonon vrbem ligneam habitant, *ex Herodoto in Melpomene ad verbum. Lege, deinde pronuncia.*

Iuxta Thyrsagetæ Turcæque.] *Lego* Thyssagetæ, Iurcæque, *ex Herodoto in Melpomene: Cui* Iyrcæ *sunt, non* Turcæ. *Idem vitium in Plinio, apud quem tamen nulla ratione Hermolaus* Turcæ *agnoscit.* Thyssagetas *Valerius Flaccus,* Thyrsagetas *nominat; Stephanus cũ Herodoto* Thyssagetas. Ad Arymphæos vsque permittitur.] *Lego* Argippæos *cum i. in secunda & duplici pp. & a. diphthongo in penultima, ex Herodoto in Melpomene, etsi Hermolaus* Arymphæos *defendit apud Plinium ex Solini auctoritate, malitq; Plinium castigare ex minutulis*

sordidisq́, auctoribus superq́, Latinis, quàm ex Herodoto Graeco, illustri & antiquissimo historico, apud quem credibile magis est resedisse vera gentium & locorum nomina, quàm apud Latinos praesertim ignobiles, insuperq́, innumeris mendis deformatos, vsque adeo vt ab ipsis qui composuerunt, si reuiuiscerent, opera sua agnosci nequirent. Zenobius hos Orgempeos *appellat. Plinius scriptus eodem propè quo Herodotus, modo,* Argempheos *ostentat.*

IN LIBRVM SECVNDVM.

EX SCYTHIA EVROPAEA.

VT vltra ne visum quidem intendentium admittant.] *Lego* ne visum quidem incessumve admittant, *ex Herodoto euidentissimè in Melpomene.* Quia gryphi saeuum & Pertinax ferarū genus.] *Herodotus libro proximè citato* grypas *appellat, quinta inflectione. Latini addita aspiratione* gryphas *nominant, sicq́, in Plinio legendum libro septimo, praesertim cum Herodotū citet, à quo vt dissentiret in flexu nominis, nulla erat causa.* 1* 2* 3*

Et sunt infesti attingentibus.] *Duae priores dictiones ociosae.* Ab eis Essedones.] *Herodotus,* Issedones. *Item Stephanus, qui ab Alcmane nominari ait* Assedonas, *nec ab alio. Inuenitur etiam cum e. correpta in secunda, nec deesse qui vocent* Issidos. *Ptolemaeus cum Herodoto* Issedones. In paludem vergentia Satarchae tenent.] *Scribendum videtur,* In pontum vergentia *non* in paludem: *quia subdit paulò pòst,* refugientia vsque subsequens littora, quae Satarchae & Taurici tenent. *Sed tolerari potest.* paludem. *Nam angustam illam ceruicem, seu isthmū, inter sinum* Carcinitē & Maeotin, *attingentē vtrumq; mare, qui vocatur* Taphrae *(vt paulò pòst subiungit)* Satarchae *habitant, auctore Stephano in dictione* Taphrae. *Quare in quarto Plinij libro, vbi ait Tauricae populos claudi ab occidente Cherbonueso, ab ortu Scythis Satarchis, corrigēdus est mēdosissimus locus, legendūq́,* nō ab ortu Scythis, Satarchis *sed* habitata Scythis Satarchis. *Pudēdo Hermolai errore, qui ait non in totū displicere sibi priorē lectionē, quū in vniuerso terrarū situ nihil pronūciari possit absurdius quā Tauricā claudi ab oriēte ScythisSatarchis. Caeterū libuit hic testari me ab Hermolao quotiēs occurrit liberè dissentire, nō vt detractā ei velim* Herentē capiti cū multa laude coronā, *à qua re semper mores mei abhorruerunt, sed honorādae veritatis causa. Cuius dignitas apud hominē verè philosophum, hoc est, qui bona fide sapientiā colat, quàm caeterae omnes rationes praepōderare debet. Nec cōmittendum fuit, vt quae falso tradita sunt ab homine quātūuis docto, sed qui in omnibus collimare non potuerit, credulo lectori imponerent. Sed vt ad rem redeam. Stephanus* Satorchaeos *appellat, nisi mendosus sit codex:* *Ptolemaeus* Satarchaeos: *Valerius Flaccus* Satarchas. *In Graecis Ptolemaei exēplaribus mendosè, vt reor* Sarcache oppidū *scriptū est pro* Satarchē, *quod & Latini codices conguunt.* In Bosphorum Cimmericū oppida.] *Aldus,* In Bosphorū Cimmerica oppida, *rectius puto, vt sit à Cimmeriis possessa conditáue. Verba sunt Strabonis libro 11.* Nam Cimmerij olim potentiā in Bosphoro maximā habuere. vnde & Cimmerius Bosphorus appellatus est. Hi sunt qui ad Ponti dextrā mediterraneā regionē habitantes vsq; in Ioniā excurrebant. *Sed super omnia placet legatur*

In Bosphorum Cimmerij, quorum oppida, &c. *vt tres diuersas Tauricae partes, tribus populis assignet. Vergētem in paludem Satarchis, In Bosphorum Cimmeriis, In Euxinum Tauricis. Nam & Ptolemaeo oppidum est in mediterraneo Tauricae* Cimmerium. Carambico quod in Asia diximus patet aduersum.] *Castigo*, Carambico quod in Asiae diximus parte, aduersum. *vt Plinius, tum alibi, tum in sexto, cap. xxx.* ex aduerso in Asiae parte Macrobij. Subit tum ripam mare.] *Admonendum duxi Lectorē; appellari* ripas *à Mela, littora quae recta tendunt, nec vllis finibus inflexa curuaue sunt, à similitudine riparum in fluuiis qui in terram non excurrunt. vt libro tertio de Lusitania.* frons illa aliquandiu rectam ripam agit. *& in eodem libro de Gadibus.* eaque angusto spacio & veluti flumine à continenti abscissa, qua terris propior est penè rectam ripam agit. *& in India*: Primò recedentis oras aequaliter impellit, & vt non intret aliquantum patens sinus erat, sed quas ripas influxerat bis irrumpit. *& de ora exteriore Africae*: Vasta omnia, vastis praecisa montibus, ripae potius quam littora. Taphrae nominatur.] *Ptolemaeus* Taphros. *Stephanus numero & vnius & plurium* Taphre, & Taphrae. *Herodotus in quarto* Taphros *cum Ptolemaeo. Cum sit igitur Mela tam constans Herodoti affectator, vt nihil quod possit, non ab illo desumat, mallem hic legeretur* Taphros, *quàm alio modo.* Nam Gerros inter Basilidas & Nomadas euoluitur.] *Duos promisit, alterum tātum fluuium reddidit. Apparet igitur locum esse truncatū, & verba omissa librarij indiligentia. Resarcietur tamen ex Herodoto in quarto, & Plinio item in quarto. Cuius verba ex capite xij. subieci.* Nam Gerrhos Basilidas & Nomadas separat, Hypacyris per Nomadas & Hylaeos fluit. Hypacyris *enim legendum in Plinio, non* Hypanis, *quod Hermolaus non vidit. Constabit hoc apertè conferenti Herodotum cum Plinio, & Pomponio. Illud addo,* Gerron *cum duplici rr. scribi Stephano, Herodoto, Plinio, Melae: cum vno tantum Ptolemaeo, & Valerio Flacco.* Hypacyrin *autem* Hypacarin
4* *aliquando Herodotus nominat, si mendum non est in exemplari.* Terra tum longè distenta excedens, tenui radice littori adnectitur.] *Verbum* excedēs, *videtur esse superuacuum.* Secundūm Borysthenida & Olbida Graeca oppida egreditur.] *Lego,* secūdum Borysthenida, Olbiam, Graecum oppidum egreditur. *ex Ptolemaeo cui Borysthenis & Olbia idem oppidum est. Coniungit autem Mela duo eiusdem oppidi nomina, nulla interiecta aut copula, aut disiunctione, peculiari quodam more, quem nonnunquam ab eo seruari obseruaui, notabiturque, cum*
Vt cap. seq. de Grunoe. & in fine ca. 2. infra. *vsus poscet. Caeterum Strabo, Stephanus, Plinius* Borysthenem *vrbem, non* Borysthenida *appellant, quae &* Olbia *dicta sit &* Olbiopolis, *condita à Milesiis, ideoque* Miletopolis *etiam appellata. Hermolaus mēdosa haec Melae verba pro sinceris citat, in Plinianis Castigationibus.* Et quam matrem, eius accolae appellant.] *Ita legendum, vt verbum eius superioribus adiungatur, non inferioribus: intelligasque paludem matrem Hypanis vocari. ex Herodoto in Melpomene.* Cui Exampeo cognomen est.] *Herodotus modo* Hexampaeon *cum aspiratione in prima & per ae diphthongon in tertia, modo sine vtroque* Amaxampeon, *in Melpomene.* Intra

Callipidas

Callipidas Axiacasque descendit.] *Rectius legetur,* inter Callipidas, *&c.* Hos ab Istricis Tyra separat.] *Lego,* Hos ab Istriis Tyra separat. *Nam ab Istro vrbe Thraciæ, quæ ab aliis* Istropolis, *ab Arriano in Periplo* Istria *dicitur,* Istrius *gentile nomen deducitur, auctore Stephano. Ab* Istria *autem* Istrianus. *Est & in Ionio gens* Istri, *à qua possessiuum nomen fit Istricus, eidem.* Apertus in Germania fontibus, alio quàm definit nomine exoritur.] *Dispiciendum an legi possit debeat,* Adnoba Germaniæ monte, alio quàm definit, *&c. ex Plinio quarto. Ruffus Festus in tralatione Dionysij:* Abnoba mons Istro pater est, cadit Abnobæ hiatu: Flumen, in Æoos autem conuertitur axes. *Meminit quoque Ptolemæus* Abnobæ *quem ipse* Aunobam *nominat.* Auro cincta pro poculis gerunt.] *Legendum videtur,* pro econculis gerunt, *ex Herodoto in Melpomene, non longè à principio.* Hæc sunt apud eos ipsos pietatis vltima officia.] *Melius:* Hæc sunt apud eos ipsius pietatis vltima officia. Satmatæ auri & argenti maximarum pestium ignari.] *Scribe,* Satarchæ, *non* Sarmatæ, *vt ex Solino castigauit Mariangelus. De Satarchis paulò antè dictum.* Atque vt illa pecorum durant.] *Legendum,* pecori durāt. Binisque poculis qui plurimos 5*
retulere perpotatis interlocantur.] *Mariangelus pro* interlocantur *substituit* inter loquentis *aut* inter iocantis. *Ego neutrum probo: sed scribendum, vt reor,* binisque poculis qui plurimos retulere perpotantes, interiungunt. *Est enim interiungere eandem rem interposito spacio repetere.* Pocula vt Essedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt.] *Lego,* Pocula inimicissimorum capitibus expoliunt, *reliqua inuectitia sunt. Neque enim Essedones pocula ex parentum capitibus expoliunt; sed simulacra faciunt, vt ex Herodoto dictū est, & suprà in Taurica mentione.* Myrmecium, Panticapeum,] *scribe cum æ. diphthongo in penultima* Panticapæum, *ex Strabone, Ptolemæo, Stephano; Ptolemæus tamen* Panticapæa *profert.*

EX THRACIA.

Deinde à Milesiis deducta Calatis.] *Nemo scribit Calatin Ponti vrbem à Milesiis deductam, immo Strabo grauissimus auctor ab Heracleensibus deductā tradit.* 1*
E contrario Istropolin vrbem siue Istron (nam vtroque modo dicitur) Milesiorum esse coloniam, Strabo, Herodotus, Plinius affirmant. Palam ergo est, vt pleraque alia, sic hæc quoque verba transposita esse, & quod Aristidi, vt aiunt, dandum erat, datum esse Lysimacho. Lege igitur: Istro proxima est Istropolis à Milesiis deducta: deinde est Calatis. *Hermolaus non potuit ex hac nassa exire. De reliquo* Callatis *per duplex ll. scribitur à Ptolemæo, sed* Callatiam, *non* Calatin *appellat. Arrianus in Periplo* Callantram. Et portus Caria, & Tiristris promontorium.] *Totum hunc locum sic lego:* Istro proxima Istropolis à Milesiis deducta. Deinde est Calatis: Est portus Caria: Est Tiristris promontorium: *qua dixi figura. Ptolemæus* Tiristriam *appellat promontorium, non* Tiristrin. *Arrianus in Periplo* Tetrisiam. *Item portus eidem non* Caria *est sed* Caron *Græca genitiui termina-*

tione. Cariam *enim regionem nominat, portum* Caron. Et nisi amplior foret similis fuit. Hic Bizone motu terræ intercidit.] *Ea distinctione legito, vt verbum* fuit *ad inferiora applices, legaturq́; in totum sic:* & nisi amplior foret similis. Fuit hic Bizone. Motu terræ intercidit. *Sequitur enim eadem figura.* Est portus Crunos. Vrbes Dionysiopolis. Odessos. Messembria.] *Scribendum verbis permutatis, & alia orthographia.* Est portus Crunoe. Dionysopolis. Vrbes Odessos, *&c. more quem diximus, inculcatis duobus eiusdem vrbis nominibus. Nam* Crunoe *&* Dionysopolis, *eadem est Stephano. Qui disiunctim* διονύσου πόλιν *nominat, vt* Κορσαντίων πόλιν. *Coniunctim autem* Dionysopolin, *Ptolemæus, Arrianus, Appianus. In Plinio vtrunque nomē corruptè scriptum inuenio. Praterea* Odessos *cum e. in penultima Stephanus. & Strabo enunciant: cum y. Ptolemæus: cum i. Appianus, modo codex non sit maculosus. Item* Mesembria *cum vno dum taxat s. scribendum ex Ptolemæo, Stephano, Strabone, & Herodoto. qui tamen*
2 * *per a. in secunda* Mesambriam *nominat.* Atque vbi Pontus alterum sui flexum angulo finit magna Apollonia.] *Scribendū videtur* magno *potius, quàm* magna, *vt referas ad angulum non ad Apolloniam, quam nemo (quod occurrat) in hoc tractu* magnam *appellat. Angulum verò statim antè dixerat ampliorem altero opposito in Colchis.* In promontorium quod Thinniam vocant.] *Ptolemæus* Thiniada *vocat cum vnico n. Astipulante etiam Arriano, nisi quod cum y. scribit primam. & littus non promontorium facit. Stephanus quoq;* Thynias *profert. Sicq́; scribendum in Mela, quicquid dicat Hermolaus.* Halmideson & Phileas.] *Legendum puto* Halmideson & Phrygiam, *auctoritate motus Arriani in libro totiens citato,* Phrygiam *scribente distare ab Halmideso cccxxx. stadia.* In propontide Selymbria.] *Herodotus sine m.* Selybria *in sexto.* Perinthus, Bathynis, Amnesque qui interfluunt Erginus & Atyrus.] *Legendū permutatis verbis.* Perinthus. Amnesq; qui interfluunt Bathynis, Erginus & Atyras. *ex Ptolemæo qui tamē non* Bathynis *sed* Bathynias *nominat.* Tū Rheso regnata quōdam pars Thraciæ.] *Scribendum arbitror longè diuerso modo.* & Terei regia quondam arx Bizie, *ex Plinio libro quarto capite xi.* Oppida, *inquit,* Selymbria Perinthus. Intus Bizya arx regum Thraciæ, à Terei nefasto crimine inuisa hirundinibus. *Quorsum enim hic mentio Rhesi, Tragici regis nullo, aut prælio, aut saltem scelere nobilitati. At Terei in Thracia nemo non meminit. Præterea quum hic ex professo de Thracia agat, quid attinebat subiungere,* pars Thraciç. Et Bysanthe Samiorum.] *Scribe* Bisanthe *per i. ex Stephano, Herodoto, & Plutarcho in Alcibiade: dicta alio nomine* Rhædestō, *auctore Ptolemæo Græco & Latino. vt dubitē corrigendus ne sit Plinius, in quo pro* Rhædeston *scriptum est* Resiston *libro quarto capite xij. ex castigatione Hermolai. Nam codex vetus Salmanticensis Acad.* resiston *planè ostendit. liberum sit vnicuique iudicium.* Et ingens aliquando Cypsella.] *Scribo per vnicum l.* Cypsela, *ex Stephano, & Strabone in Selectis. Cui est etiam neutralis generis; astipulante proprio nomine* Cypseli *Tyranni Corinthij; & eodem nomine alia in significatione. semper enim cum vnico l. scribitur. Herodotus*

certè

certè & Pausanias sic scribunt. In codice quoque Salmanticensi vetusto sic scriptum inuenies. Ptolemaus Gracus vna, & Latinus cum duplici, sed procul dubio vitiose, vt in hac parte fides habenda non sit Hermolao, qui in quarto Castig. Plin. cap. xi. cypsella *fœmininum putat & cum duobus ll. scribit.* Et in radice magnæ peninsulæ sedes Lysimachia.] Lego, & in ceruice magnę peninsulę sedens Lysimachia. C*eruices enim appellari solent* isthmi siue angustiæ peninsularum, *vt Plinius in quarto de Peloponnesi isthmo*: donec in quinque millium passuum interuallum excisis vtrinq; lateribus angusta ceruice Peloponnesum contingat Hellas. *Ptolemaus quoque, & Georgius Gemistus* Pallenes isthmum *ceruicem vocant. & Pomponius supra in Ionia*: angustisque ceruicibus reliqua extendens in latum, *&c.* Frontem eius Mastusiam] *Considerandum an sit melior lectio,* promontorium eius Mastusiam, *ex Ptolemao & Plinio.* Ob multa memorabilis est. In ea flumen Ægos.] *Aldus,* ob multa memorabile est. In ea flumen Ægos. *Lego,* ob multa memorabilem. Est in ea flumen Ægos, *quia sequitur statim.* Est & Abydos. Est regio. Sunt Protesilai ossa, *cōsueto schemate. Caterùm huius ciuitatis nomen non ex parte sed integrum transmisit ad nos Marcellinus,* Ægos potamos *relinquēs vt apud Gracos inuenit, melius fortasse quàm Pomponius, Pliniusq́. Praterea legendum puto* fluuij Ægos naufragio classis Atticæ insignes. *Omnes enim Graci auctores qui huius vrbis meminere, numero plurium vocant, Strabo, Stephanus, Plutarchus, Xenophon. Aristoteles etiam primo Meteoron, & complures alij quos ne in re aperta tundam, consulto pratereo, semperq́ prapposita dictione* Ægos. *Quapropter & hic, & in Plinio libētius legerim,* Ægos fluuij, *quàm retro. Hermolaum autem quis non miretur, qui libro iij. cap. xi. Plin. Cast. legit in Pomponio* flumen Ægon, *dubitatq́, sit ne* Ægon *scribēdum, an potius* Ægos, *cum nullus sit auctor qui vel somniauerit quidem hanc vrbem appellari* Ægon; *sed omnes vno consensu* Ægos potami *appellent. Strabonis interpres in fine sexti nolens Plinium ac Pomponium imitari* Capræ flunium *ineptè vertit.* Diuisas spacio pelagoque terras.] *Stultus sensus, & Mela indignus. Nam quod diuiditur pelago, diuidi etiam spacio necesse est. Lego itaque* diuisas Hellesponti pelago terras. *Nam & angustum mare fretúmue, dici etiam solet* pelagus. *vt in Hispania.* Aperit deinde se angustissimum pelagus. Est & portus Cœlos.] *Sic Plinius etiam* Cœlos. Cœla *tamen Ammianus, fortè melius: vt ab Atheniensibus, qui in Cherroneso frequētes erant, inditum fuerit hoc nomen. Nam* Cœle *siue, quod idem est* Cœla *vicus fuit Attica, clarus morte Thucydidis, auctore Graco scriptore Marcellino. Nec praterierim* Cyllam *vrbem locari in hac ora à Ptolemao, etiam si Hermolaus* Cœlam *legit nō* Cyllam, *cui suffragari videntur Latini Ptolemai codices.* Est Eleus.] *Dupliciter scriptum inuenio, sine diphthongo & cum diphthongo* æ. *in secunda. Cum diphthongo scribunt Ptolemaus, Stephanus, Thucydides. Sine diphthongo Strabo in Selectis, Pausanias, Herodotus, Arrianus, Xenophon, Plutarchus, Philostratus, Demosthenes, & alij. Hermolaus hanc vrbem vocari à Strabone tradit* Elæussam. *Ego* Elæussam *insulam nosci à Strabone, caterisq́;*

risq; Geographis prope Ciliciam scio; vrbem Thraciæ ita ab vllo nominatam nescio. Apud Strabonem vno duntaxat loco libri xiij. legi in exemplari Græco elusa *commutatis literis pro* Elæus *procuidubio vitiose. Nam si* Elæusa *diceretur hæc vrbs, ex tot, quos mox antè citaui, auctoribus aliquis ea ita nominasset. Itaque in hac traditione ab Hermolao non sto.* Præuectisque Mastusiam.] *Melius* præteruectis, *vt supra in Troade:* quod prætervectos sinus excipit non paruus. *& non multo antè:* & Tiristris promontorium, quod præteruectos alter ponti, *&c.* Iugo facie vallis includitur.] *Castigandum*, iugo Pallenes includitur. *Nam secundum Pomponium, & sinus Melas, & tota Thracia Pallene terminantur. Est autem* Pallene Cherronnesus *& vrbs, & mons auctoribus Apollonio in primo, & eius Enarratoribus: præterq; Dionysio Byzātio, qui iugi Pallenes meminit. Alioquin Mela & in his quæ longè porriguntur absque montium mētione vtitur hoc nomine* iugū, *vt in tractatu Cypri.* Cyprus, *inquit*, ad ortū occasumq; se immittens recto iugo inter Ciliciā Syriamq; porrigitur. Circa Hebrū Cicones] *Lego*, Citra Hebrū Cicones. *sequitur enim*, trans eundē Doriscos. *confirmatur quoq; auctoritate Herodoti.* Zone, Tū Scœnas fluuius.] *Permuta verba*, Tū Zone. Scœnas fluuius. Turris quam Diomedis vocant.] *Expendendum an sit aptior lectio*, Tinda quam Diomedis vocant. *ex Plinio & Stephano.* Philippi, Appelonia.] *Scribe cum vno p. & duplici ll.* Apollonia. *ex omnibus.* Inter Strymona & Athon turris Calamæa.] *Sic Hermolaus castigauit, cùm prius* Calamea *legeretur. Mihi Hermolai commentum non placet: neque puto hic reddi à Mela* Carnan *oppidum ignobile, & cuius præter Stephanum à nullo fiat mentio, sed vrbem clarissimam* Stagira; *siue vt Herodotus vocat*, Stagiron, *illustrem alumno Aristotele, & à nullo prætermissam: Sed nescio quo aduerso, & vrbis ipsius, & Aristotelis fato, apud plerosq; scriptores deprauatissimè scriptam. Nam apud Ptolemæum* Stanira *pro* Stagira *positum est, & apud Plinium atrox adhuc etiam post tot censorum menda memoriæ inclytæ vrbis officit. Sed libuit eius verba in gratiam Plinij studiosorum subiicere ex libro quarto capite x.* Acanthus, *inquit*, Istria, Grastonia. *In codice vetusto bibliothecæ Salmanticensis Academiæ suprà citato sic legitur:* Acanthus, Sinis, Tagira, Sitone. *Scribendum:* Achanthus. Singus. Stagira. Sithonia: *etsi Hermolaus in Plinianis Castigationibus* Grastoniam *defendat, non rectè.* Achanti, & Singi *vrbes, vnde dictus* sinus Singiticus, *&* Sithoniæ *magna apud omnes mētio. Pari malo apud Melam* turris *vitiosissimè scriptum est pro* Stagiros. *Pro* Calamea *autem, vt antea legebatur, substitui posset* colonia: *multæ enim erant in Macedonia coloniæ*, Dion *apud Ptolemæum. At* Pella, Orestæ, Cassandria, Philippi *apud Plinium in quarto. Loqui autem hic Melam de* Stagiro, *siue* Stagiris *nisi probauero, non recuso quin in pistrinum dedar. Sed prius quam id probem, visa est mihi res digna æstimatione, an hic pro* Calamea *substitui posset*, clara alumno, *vt Aristotelis nomen prætermissum sit librarij culpa. sicuti permulta alia in hoc opere siue denso quodam & frequenti erroribus senticeto. quod tam ex his quæ præteriere manifestum est, quā ex futuris liquebit. Mouet me quod Mela ciuitates quæ claros viros*

aut

aut tulerunt, aut etiam sustulerunt, honorificis verbis memorare solet. Hoc fecit in vrbe Aeolidis Pitane *vnde fuit Arcesilas:* Hoc in Abderis *Thraciæ vnde Democritus:* Hoc in Mileto Ioniæ, *vnde Thales Astrologus, Timotheus musicus, & Anaximander Physicus:* Hoc in Calaurea insula, *vbi periit Demosthenes.* Hoc in Rudiis *vrbe Italica natali Ennij poëtæ nobilitata. Credibile igitur videtur hoc idē fecisse Melam in vrbe* Stagiro *patria Aristotelis, tanto illis, & cæteris philosophis omnibus præstantis. Sequuntur statim verba quæ probant legendum hic* Stagiros *non turris. Ea sunt:* Portus Caprullon] *Lego,* portus Capros cum insula. *ex Strabone in Selectis tradente* Capron *portum esse Stagiri vrbis cum insula parua cognomine. Quis igitur in animum inducat, meminisse Pomponium portus Stagiri, præterita ipsa vrbe, cuius est portus, tanta præsertim, propter alumnum, claritatis. Præterea sitam esse* Stagirō *inter* Strymonem *fluuium &* Athon *mōtem, vbi Mela eam statuit: auctores sunt Strabo in Selectis & Ptolemæus, quod adhuc magis astruit castigationem nostram.* Vrbs Acanthos & Oesima.] *Omnia turbata & permista. Neutri n. harum vrbium conuenit situs in quo locantur, inter Strymonem & Athon.* Acanthus *n. inferius est,* Oesima *superius.* Acanthus *ad Meridiem inter promontorium Nymphæum & Derrhin in sinu Singitico.* Oesyma *ad septentrionem inter Nesum & Strymonem fluuios, in sinu Strymonico, auctoribus Ptolemæo, & Strabone in Selectis. Castigandus igitur sic totus hic locus:* Vltrà Nestos fluit, interque eum & Strymona vrbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis, & Oesyma. Inter Strymona & Athon Stagiros, Portus Capros cum insula. Inter Athon & Pallenen Acanthos. Scolos & Olynthos. Scolos *inquam lego, non* Cleonæ *vt Hermolaus legit, qui pro* Celcona *antiqua lectione* Cleonæ *suffecit. Ego* Scolos *defendo ex Strabone, qui in septimo* Scolō *ait fuisse vnam ex vrbibus propinquis Olyntho. Thucydides item in quinto, vt vicinas sibi vrbes Scolon & Olynthon coniunctim memorat. Nam* Cleonæ *Hermolai non sunt inter Athon & Pallenen, sed in ipso monte Atho cum aliis quattuor vrbibus,* Dio, Holopyxo, Acrothoo, & Thyso, *quas Xerxes perfosso Atho insulares fecit, auctore in Polymnia Herodoto: qui* Stagiri *&* Acanthi *cōiunctim etiā ipse meminit; vt vrbiū inter se propinquarū.* Verū totus est.] *Dele verbū* est. Factus freto nauigabili peruius.] *Hæc etiam verba recidenda Pomponij enim breuitati satis fuit dixisse:* à Xerxe in Graios tendente perfossus transnauigatusque. In summo fuit oppidum Acroathō] *Ptolemæus* Athos acrō. *Strabo in Selectis* Acrosthooe. *Stephanus* Acrothynoe. *Thucydides, & Plinius* Acrothos. *Herodotus* Acrothoos. Vt quinque vrbiū sedes sit.] Quattuor. *non* quinque *Strabo in Selectis. Ea sunt,* Aphytis, Mende, Scione, Sane. *Herodotus in Polymnia octo.* Potidæa, Aphytis, Neapolis, Ægæ, Therambos, Scione, Mende, Sane. *Sed teneamus morem nostrum subueniendi, quotiens occurrit, Plinio malè in hac parte ab Hermolao habito. Is libro quarto capite x.* Oppida, *inquit,* Nissos, Phileno, Mende. *In promptu est quid Hermolaus dicat. Nos sic castigādum censemus:* Oppida Sane, Aphytis, Scione, Mende, *ex citatis auctoribus.* Angusta satis vnde incipit.] *Legendū existimo,*

angustus Isthmus vnde incipit. *Nam de Isthmo Pallenes & Ptolemaus, & Pausanias in Atticis, & Georgius Gemistus Hellenicῶn primo, Plinius quoque quarto libro, capite x.* & in Pallenes Isthmo quondam Potidæa, nunc Cassandria. *etsi Hermolaus aliter legit. Quem prioris veræq; lectionis potuerunt admonere verba illa quæ paulo antè præcedunt*, Oppida Pallene Phlegra. *In quibus (quod est notandum) videtur Plinius imitatus Pomponij morem, copulandi duo nomina propria, de quo dixi. Nam* Pallene *&* Phlegra *idem sunt, Stephano, & Strabom in Selectis.* At vbi laxius patet.] *Scribo* latius, *non* laxius. *Nam* Late patere *frequens est apud omnes locutio, non* laxe.

EX MACEDONIA.

1 * Cum Macedonum populi quot vrbes habitant.] *Aldus* Tum Macedonum populi quod vrbes habitant, *minus vitiose. Lego,* Tum Macedonum populi cl. vrbes habitant, *ex Plinio & Martiano. Causa deprauationis fuit supina, librariorum semper, nonnunquam etiam correctorum ignorantia, cœlum terris miscentium, & mare cœlo. Primum enim vt conijcio, duo elementa* cl. *librarij in vnum,* d. *confuderunt. Deinde correctores nescientes quid* d. *solum significaret, numerus enim immodicus videbatur, adiecta* q. *fecerunt* qd. *Postremo alij malum, quod Thucydides ait, malo curantes,* quot *scripserunt cum nota interrogationis, vbi nulla est interrogatio.* In littore flexus Mecybernæus.] *Strabo in Selectis* Mecybernam *quam ipse Olynthiorum nauale facit,* Mecypernam *nominat per p. in penultima. Castigandus obiter Thucydidis Græcus codex, in quo diuisim scriptum est* me Cybernæus, *quod mendum Laurentium summum alioqui virum in errorem egit,* non Cybernæos *transferentem pro* Mecybernæos. Inter promontoria diuidit Canastreum. *Castigo,* inter promōtoria Derrin & Canastræum; *ex Ptolemæo, Stephano, & Strabone in Selectis. Sciendum autem sinum quem Ptolemaus, Stephanus, & alij* Toronæum, *siue* Toronaicū *appellant ab vrbe Torone, nominari à Mela* Mecybernæum *à* Meciberna *oppido eiusdem sinus, de quo paulo antè. Porro sinum* Toronæum *duobus promontorijs* Derri *&* Canastræo, *includi, præter Ptolemæum, & Strabonem in Selectis, Stephanus etiam testatur in dictione* Torone. Et portum qui Copos dicitur.] *Scribendū* Cophos *ex Strabone in Selectis, prodente* Derrin *promontorium esse propè portum* Cophon *nomine, & oppositū esse* Canastræo *alteri promontorio; inter quæ duo promontoria clauditur* sinus Toronæus *vt dictum est. Rursus à Derri inchoari* Singiticū sinum, *& finiri promontorio montis* Atho *vergente in orientem. Est &* Cophos *portus Attica Xenophonti secundo Hellenicῶn. & infra.* Canastræo promontorio Scione proxima est.] *Licet idem sit sensus, mallē tamen hic legeres* Canastræum promontorium Scione proximum est. *vt à more suo & consueto dicendi modo non discedat Mela. Cuius, vt dixi, peculiares sunt hæ admonitiones ad dirigendum lectoris animum. vt in Cilicia,* Pyramus Isso propior; *& mox;* sed Celendris Sarpedoni propior. Ingens inter maria sinus est.] *Emendo,* ingēs hinc Ther-

maicus

maicus ſinus eſt: ex omnibus Geographis & Hiſtoricis, nihil enim inter omnes notius Thermaico ſinu. Confirmat hanc caſtigationem quod ſtatim ſequitur, Axium & Peneum fluuios in Thermaicum ſinum emittere, quod Ptolemaus etiam tradit. Item ſtatim redditur vrbs Aloros, quàm eſſe in intimo receſſu ſinus Thermaici auctor eſt Stephanus. In quo tamen librarius imperitus pro Thermæus ſinus, Hermeus ſcripſit. Cæterum non fuerit mihi fraudi paucis notaſſe ex Strabone in Selectis ſex continuos ſinus haberi in hac ora, à Meridie in Septemtrionem, quo dicentur ordine: Maliacum, Pagaſiticum, Thermaicum ſiue Thermæum, Toronæum vel Toronaicum, alio etiam nomine Mecybernæum; Singiticum, & poſtremũ Strymonicum. Qui omnes promontoriis diuidũtur hoc pacto, Poſidium promontorium Maliacum diuidit à Pagaſitico. Sepias Pagaſiticum à Thermaico. Canaſtræum Thermaicum à Toronæo ſiue Mecybernæo. Derris Toronæum à Singitico. Nymphæon Singiticum à Strymonico. Sinum autem quem Pomponius Thermaicum vocat, Strabo, Stephanus, Herodotus, Thermæum dicunt. Ptolemæus & Plinius Thermaicum cum Pomponio. Eadem diuerſitas in Toronæo, ab aliis Toronaico dicto, ab aliis Toronæo. Etiam per Theſſalos Peneus excurrit.] Legendum cum diſiunctione, & iam per Theſſalos Peneus excurrit. Vidit hoc Hermolaus. Nos addimus Peneum fluuium diuidere Macedoniam à Theſſalia Straboni. At Cæſari in Commentariis Haliacmonen amnem. Ante Axium Theſſalonice eſt, inter vtrunque Caſſandria. [Superius facta eſt mentio Caſſandriæ in fine Thraciæ, vbi Potidæam retulit. Eadem enim eſt Potidæa cum Caſſandria. Nec eſt altera Caſſandria. De ea verò nullo modo poteſt hic intelligi. Tum quod ſuperuacua eſſet repetitio, tum quod Caſſandria in ceruice eſt Pallenes, hæc verò vrbs de qua hic agitur, longè illinc remota eſt. inter fluuios Axium & Peneum. Quamobrem legendum hic videtur, non Caſſandria, ſed Chalaſtra, quæ vrbs eſt Macedoniæ, parua quidem, ſed celebris in ſinu Thermaico, cuius Stephanus, & eo referente Strabo, itemq; Herodotus, Plinius, Lycophron, multiq; alij meminere, quos ne ſim oneroſius, prætereo. Patet autem euidenter legẽdum hic Chalaſtra. Nam Strabo in Selectis tradit Axium fluuium inter Chalaſtram & Thermen in ſinum Thermaicum emittere. Porro Therme eadem eſt cum Theſſalonica à Caſſandro rege condita & ſic dicta à nomine vxoris Theſſalonicæ; licet Stephanus aliam Etymologiæ rationem ſequatur. Hæc autem ante Axium fluuium ſita eſt, teſte Ptolemæo, & hoc loco Pomponio: ſequitur igitur Chalaſtram poſt Axium eſſe, finitima Theſſalonicæ, Axio fluuio ab ea diſterminatam. Accedit adhæc, quod Strabo in Selectis tradit, Caſſandrum regem oppidula quædam vicina, tranſtuliſſe Theſſalonicam ad habitãdum, hoc eſt, Chaleſtram, Aeneam, Ciſſon. Cæterùm Strabo Theſſaloniceam nominat referente Stephano, ſcribitq; Haliam prius dictam. Chaleſtram autem cum a in penultima Stephanus, & Plinius. Strabo in Selectis & Herodotus in Polymnia cum e. Chaleſtram. Cydna, Azoros.] Scribo, Pydna, Aloros. ex Ptolemæo, & Strabone in Selectis. Nam Azoros Pelagonon diuerſa res eſt. Hic vrbes maritimæ ſinus Thermaici referuntur. in cuius intimo receſſu, vt dixi, eſt Aloros, Derris.]

Antiqua lectio Icaris præferebat. Hermolaus pro Icaris Derris supposuit ex Ptolemæo, Plinio, Stephano, à quibus ait Derrin locari prope Pydnam, quod salua maximi Hermolai pace, falsum est: Desideroq; ea in re Hermolai ingenuitatem, & in prodendo fidem. Nam Derris Promontorium est Ptolemæo, & Stephano procul à Pydna, finis vt dixi sinus Toronaici, Boream versus, & principium Singitici. Derrin autem vrbem Macedoniæ nusquam puto ostendet mihi Hermolaus. Derram solùm in Plinio legimus, vbi de Macedonia differit, in quo, vt constat, paria ferè sunt errata cum verbis. Quomodo autem legendum in eo sit, quia non poterat paucis ostendi, distuli in aliud opus, in quo dicata opera res mihi erit cum Plinio. Cæterùm ego pro Icaris, Ichnæ substituo, nobilem vrbem in ora sinus Thermaici, prope Chalastram, Pydnam, Aloron: quas hic recensuit Mela. Colligitur id ex Stephano, Herodoto, Plinio apertè. A Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa.] Legendum existimo, A Peneo Sepias, Dorion, Trachin Melibœa: ex Cosmographis, & Historicis omnibus. Lucanus quoque noster in sexto: Quæ tetigit Phylace, Pteleonque, & Dorion ira, Flebile Pieridum, Trachin precioque nefandæ Lampados Herculeis fortis Melibœa sagittis. Malè enim pro Corinthia vt prius legebatur, substituerunt Cordynia, qui hunc librum suis sacris initiauerunt. Sed quia ad hunc locum ventum est, & Hermolaus in Plinij Castigationibus Lucanum nostrum incessit, quòd in versibus paulo antè dictis allucinatus sit, & pro Dotiō quæ est Thessaliæ vrbs, Dorion posuerit, examinemus quàm diligentissimè fieri possit, quanto id Hermolaus iure fecerit. Ego certè nullo puto. Nā cui obsecro vel mediocri iudicio prædito persuaderi possit, Lucanum tantum virum, Romæ scribentem, hoc est, in vrbe mundi domina; eruditissimis illis temporibus, in poëmate eximio, quod vniuerso orbi legendum proponebat, bellum litteris mandātis maximum omnium quæ vnquam fuerunt, ita inconsideratum, & consilio præcipitem deuiumq; extitisse, vt similitudine nominis in pudendum errorem raptus, pro Dotion Thessaliæ Dorion Achaiæ acceperit: præsertim loca exequens Thessaliæ, in qua bellum quod prodebat, gestum fuit, & vnde nomen operi suo asciuit. Quam obrem ego ita censeo: quum in Græcia multa sint loca non duplicia solùm, sed triplicia, & plura, eodem nomine dicta, vt, Thebæ, Argos, Orchomenos, Pteleon, & huiusmodi; ita duplex etiam Dorion fuisse: alterum Peloponnesi; alterum Thessaliæ, præsertim cùm scripta Plinij & Romana exemplaria Dorion, non Dotion propalam habeant, & ita ostendat codex vetus Bibliothecæ Academiæ Salmanticensis, & codices etiam suos sic habere Hermolaus ipse fatetur. At nulla mentio Dorij Thessaliæ apud Geographos. Quid mirum? Multa enim à Geographis prætermissa, apud Poëtas, Oratores, & Historicos legimus; neque enim illi in opere tam vario ac diffuso omnia complecti potuere. Nam & ipse Hermolaus ad confirmandum Teniam oppidum esse Arcadiæ, nullius Geographi testimonium inueniens, vna tantum Ciceronis auctoritate contentus fuit, & ea ab angulo petita non satis illustri, etsi in omnibus Ciceronis exemplaribus, non Tenia, vt Hermolaus legit, sed Tene habetur. Cur igitur & nos non tanti esse clarissimum vatem putemus, cui vel soli Dorion etiam esse in Thessalia credamus. Dorion vbi Lu-

canus

canus ait excæcatum Thamyrin, non fuit Thessaliæ, *cuius loca nunc refert Lucanus, sed* Peloponnesi. *Meminisse debuit Hermolaus, homo inter poëtas tandiu versatus, vsitatissimum esse poëtis morem, vt cùm nominum similitudo inuitet, confundant sæpe fabulas, vt Virgilius:* Quid loquar aut Scyllam Nisi, *&c. & Propertius:* Quid mirum in patrios Scyllam sæuisse capillos, Candidaque in sæuos inguina versa canes. *& ipse etiam Lucanus paulo infra hunc locum, de quo dimicamus, pro* Thebis Phthioticis Thebas Bœotias *posuit:* Veteres, *inquit,* vbi fabula Thebas Monstrat Echionias. *quod eius interpretes non latuit. nec finis exemplorum. Sed vt redeamus ad Melam. Desiderari in eo puto verbum,* promontorio, *vt legendum sit:* A Sepiade promontorio, *vt non ita post:* A promontorio Sepiade per Demetriam & Boion, *&c.* Hinc non longè est Olympus.] *Castigo,* Hic nobilis Olympus. *Nam dixit statim antè;* penè nihil ignobile ferunt: *& succedit paulò pòst:* Hic sacro nemore nobilia Tempe. Carminumque fontes obiacent.] *legendum,* Obiacet, *vt sit principium sequentium: vel, quod magis placet,* Adiacet. Et dum Myrthoum pelagus attingat.] *Scribendum* Myrtoum *sine aspiratione: ex Strabone & Ptolemæo, & cæteris.* Ac proximè spaciosa est Hellas nomine.] *Scribo,* ac proximè spaciosa & Hellas nomine. Mari vtroque & Ionio magis.] *Libentius legerim,* sed Ionio magis. Quis vt fibris, littora eius incisa sunt.] *Lego* fimbriis *non* fibris; *sequitur enim* platani folio similis. *& pleraque arborum & herbarum folia fimbriata sunt. Plinius libro xxi. capite xv. de vrtica:* Caule quoq; mordaci, fimbriatis foliis. Simul quod tenui tramite.] *Æstimandum an in hoc loco potior lectio sit* termite *quā* tramite, *quia assimilat Peloponneson folio platani: vt perstet in imagine. Nec immemor sum sequi infra,* angusto tramite Helladi Peloponnesum annecti, *sed ratione dicta, magis hic placet* termite. In latus effūditur.] *Scribo,* in latū effunditur. In Macedonia prima est Thessalia.] *Legendum,* A Macedonia: *hoc est, post Macedoniam: neque enim regreditur in Macedoniam, sed ea finita, transit ad referendas Græciæ prouincias, quarum prima est* Thessalia. *Nam etsi Ptolemæus Macedoniæ Thessaliam contribuere videatur, simul de vtraque disserens, quod alias facere solet, minores regiones maioribus inserens (ne cogatur paruis etiam terminos assignare, quod fuisset tum ei tum etiam lectori onerosum, & non nimis necessarium) diuersa tamen est Thessalia à Macedonia. Quin Strabo solos* Thessalos *appellari* Græcos, *&* Hellenes *Apollodori testimonio scribit: & Arrianus historicus libro secundo equitatum Thessalicum à Macedonico separat. Strabo quoque in Selectis Peneum fluuium disterminare tradit Macedoniam à Thessalia. Cæsar Haliacmonem vt dixi. Quid nónne & ipse Mela hoc manifestè monstrauit in superioribus, cùm dixit:* in eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit.

In Græcia Doris, Locris.] *Duæ priores dictiones superfluūt, adiectæ ab his qui persuasum habebant, Thessaliam, Magnesiam, Phthiotida ad Macedoniam pertinere, non ad Græciam, decepti auctoritate Ptolemæi malè intellecti.* Aliquando Iolcos.] *Hæc verba, ni fallor, Pomponij non sunt. Nam paulò antè testatus est dicturum:*

se de locis atque vrbibus quæ mare non abluit. Porro Iolcon *vrbem esse maritimam, nemo nescit. Citare auctores in re comperta quid attinet? Satis sit pro omnibus Strabo*: Iolcos, *inquit*, iamdudum diruta iacet, quo ex loco Pelias Iasonē ac nauem Argo foras emisit. *& infrà paulò* : Supra Demetriadem autem vrbem Iolcos stadia septem ad mare iacet. In Magnesia Antronia.] *Scribendum* Antron, *non* Antronia, *ex Strabone, Stephano, Homero.* Pindus & iuxta situm Erineon] *Expende an legendum sit*, Pindus, Bœon, Cyrinium, Erineos. Doris *enim* tetrapolis *erat vt scribunt Strabo, & Thucydides: etsi Stephanus* tripolin *tradit, modò codex menda vacet, quod nō puto*. Erineos *autem non* Erineon *proferunt Stephanus, & Ptolemæus: Qui etiam* Cyteinium *vocat, cæteri* Cytiniū. *Idem in Doridis tetrapoli pro* Pindo Lilæam *substituit. In Plinio quoque libentius legerim* Erineos, *quàm* Erineon. In Laconide Therapne.] *Stephanus prima afflata & postrema cum mn. & numero plurali* Theramnæ, *aitq; putare quosdam eandem esse cum* Sparta. *Nihilominus locum etiam esse alium eodem nomine, in quo Castor & Pollux colantur, dictum à Græco verbo* θεραπεύειν, *hoc est*, colere. *Stephano astipulantur Plinius, & Strabo, nisi quòd postremam per pn, Strabo pronunciat*, Therapnæ. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai] *Legendum puto inuersis dictionibus*, Pisæ Oenomai quondam. *vt Mela cum Plinio conueniat. Cui vt suppetias ferremus libenter incidimus in hanc mentionem. Is libro quarto*: Pisa, *inquit*, eorum quondam oppidum præfluente Alpheo amne. *Corrige:* Pisa Oenomai quondam oppidum, *&c. Vnde apparet legendum hic* Pisa, *non* Pisæ. *Nam* Pisę *vrbs Italiæ, multitudinis numero dicitur. Peloponnesi verò* Pisa *vnitatis numero, ex Strabone, Stephano, Diodoro. Lucanus quoq; noster:* Hinc Tyrrhena vado frangentes æquora Pisæ. *& Statius quarto Thebaidos*: depressæ populus subit incola Pisæ. *& septimo*: Oenomaum sua Pisa refert. *Accedit Demetrij Triclinij nobilis Grammatici auctoritas, qui in enarratione Pindari appellatam ait* Pisam *Peloponnesi à* Pisa *filia Endymionis. Sed & Pindarus ipse* Pisam *numero singulari nominat. De* Pisa *regia Oenomai Strabonis verba sunt in octauo:* Tractus autem ipse Pisæ plurimum nominis consecutus est, in primis propter principes ipsos longè lateque potentes, Oenomaum scilicet, eiusque successorem Pelopem & illius filios complures. Salmoneus quoque hoc loco imperitasse traditur. Certamine gymnico & singulari sanctitate ipso quidem tamen simulacro quod Phidiæ opus est maximè nobile.] *Lego mutato loco illius particulæ* quidem: Certamine quidem gymnico & singulari sanctitate, ipso tamen simulacro quod Phidiæ, *&c.* In ea sunt vrbes Psophis, Tenea.] *Scribo* Tegea, *non* Tenea, *etsi aliter sentiat Hermolaus. Nam Mela, vt sæpe dictum est, celeberrima quæque refert*; Tegea *autem, nobile oppidum est Arcadiæ, Geographis omnibus, historicisq; ac poëtis, & in primis Homero: vt credibile non sit in relatu ne Arcadiæ omissa esse à Mela, qui locorum veluti flores delibat.* Et Orchomenon.] *Scribe* Orchomenos, *non* Orchomenon, *ex Strabone, Ptolemæo, Pausania in Bœoticis, & Homeri interprete. Idem error castigandus in Plinio.*

in Plinio. Montes Pholoe, Cyllenius.] Lego Cyllene, non Cyllenius, ex Strabone, Stephano, Plinio, & Halicarnaseo Dionysio, adiecta etiã ratione vnde sic dicatur, libro primo. Cyllenius enim possessiuum est, non proprium nomen. A Sepiade promontorio per Demetriam & Boion & Phtheleon, & Echinon ad Pagaseum sinum cursus est.] Scribendum Demetriada, non Demetriam ex Ptolemaeo, Strabone, Stephano, & Plinio. Item, Ptelcon non Phtheleon ex Strabone, Stephano, Plinio, Homero. Item non video quomodo hic Boion vt Hermolaus castigauit defendi possit; quum sit Boion vrbs in mediterraneo Doridis Ptolemaeo. Doris autem nullam partem occupat in hac ora Magnesiae quam refert Mela, vt planum est ex Ptolemaeo & caeteris. Quapropter cõmodius hic legetur, vt sentio, Boebon quàm Boion: Est enim Boebos Stephano, Thessaliae vrbs, quam ab Homero vocatam ait Boeben. Quo in loco temperare mihi non possum quin profitear nescire me, quare Stephanus idem, tradat Boion vrbem Doridis nominari ab Homero Boeben, quũ Boebe Homerica in Thessalia ab ipso Homero reddatur, cum Iolco, & aliis ciuitatibus Thessaliae. Ad haec res est non vulgaris quaestionis, cur Mela dicat cursum esse à Sepiade promõtorio ad sinum Pagaseum per Demetriadem; cùm Demetrias ipsa sit, vt placet Ptolemaeo, in sinu Pagaseo, quem Ptolemaeus ipse Pelasgicum appellat. Nimirum sequitur Mela opinionem Artemidori, qui, teste Strabone libro nono, procul à Demetriade submouet sinum Pagaseum ad subdita Philoctetae loca. Sciendum praeterea in nomine huius sinus magnam esse inter auctores differentiam. Ptolemaeus, vt dixi, Pelasgicum appellat: Plinius Pagasicum. Strabo in Selectu, & Stephanus Pagasiticum, Mela Pagaseum. Ille vrbem Pagasam amplexus.] Lego plurali numero Pagasas, non Pagasam, ex Strabone, Ptolemaeo, Herodoto. Erratum idem in Plinio. Et quia Minyae Colchida petentes inde Argo nauem soluere memoratur.] Desideratur procul dubio hic nomen Aphetae. Locus est Thessaliae in situ Pagasitico, vnde vltimò Argonautae soluerunt. Scribe igitur sic: Aphetae quia Myniae Colchida petẽtes, &c. ex Strabone, Stephano, Herodoto, Apollonio. qui tamen vt littoris meminit, non vt vrbis. Maliacus & Opuntius grandes sinus.] Immò legendum, non grandes sinus. Nam in ora Locrorum sunt ambo à duabus eorum ciuitatibus Malieo & Opunte nominati. tota autem illa Locrorum ora vix excedit ducenta stadia, auctore Strabone in nono: ex quibus quadraginta tantum stadiorum est sinus Opuntius, vt idem Strabo tradit libro eodem. Thermopylae, Opoes.] Scribo Opûs cum circumflexo, non Opoes, vt legit Hermolaus: Poëtae enim perfectis vtuntur; Oratores cõtractis. Denique sic Ptolemaeus, sic Strabo, sic Pausanias, sic Plinius, sic omnes proferunt. Persarum maxima clade pernotus.] Scribendum maximè, non maxima. Rhamnus parua, illustris tamen quod in ea fanum est Amphiarai & Phidiaca Nemesis.] Et hũc locum comminutum esse, & corrosum, multaq́ deesse verba pro comperto habeo. Nec enim in oppido Atticae Rhamnũte, fuit fanum Amphiarai, sed in agro Oropi. qui locus celeberrimus alioquin est, medius inter Boeotios & Atticos, magnarumq́ vtrisq́ contentionum materia. Sic inuenies apud Pausaniam in Atticis: Sic apud Strabonem, qui

loco nomen dedit Psaphis: *Sic apud Plinium, qui libro xvi. apud Thebas perisse Amphiaraū tradit. Strabo in nono,* Græca, *inquit,* Oropo vicina est & Amphiarai sacellum. *Demetrius quoque Triclinius in enarratione Pindari auctor est, apud Oropum Bœotiæ terram Amphiaraum absorbuisse & Oropi fuisse eius oraculū, certaminaq́ illic celebrari solita, quæ ab eius nomine* Amphiaraia *vocarentur. Quam ob rem puto resarciri posse hunc locum si sic legatur:* Rhamnus & Oropus parue; illustres tamen, quòd in hac fanum est Amphiarai, in illa Phidiaca Nemesis. *Fefellerunt hæc Solinū.* Thoricos, Brauron olim vrbes.] *Legebatur antea;* Thoricos, Brauronia olim vrbes: *Hermolaus castigauit,* Thoricos, Brauronion. *&c.* Vsque ad Megaram Atticæ.] *Lego* Megara *genere neutro, non* Megaram, *ex omnibus.* Scyronia saxa sæuo quondam Scyronis, *&c.*] *Scribendū* Scironia, *vel per duplex rr.* Scirrhonia, *semper cum i. in prima ex innominato apud Græcos scriptore, de signis aquarum & ventorum; qui ait petras in Megaride* Scirrhonidas *appellari. Est autem nomen eis inditum à latrone* Scirone, *quem ab eis Theseus in subiectum mare præcipitauit, auctore in eius vita Plutarcho, & Diodoro in quinto. Latronem Plutarchus modò* Scironem, *modò* Scirrhonem *appellat cum i. vt dixi in prima. Aristoteles secundo Meteorōn, ventum qui à petris dictus est* Scirronem *cum ei. diphthongo nuncupat: quam Orthographiam secutus est etiam eius enarrator Alexander Aphrodiseus. Pausanias in fine Atticorum latronem* Scirona *vocat cum s. tantùm. Itemq́ Herodotus in Vrania* Scironida *viam in Isthmo à* Scirone *latrone nominatam scribens. Euripides in Heraclidis petras* Scironidas *cum ei. diphthongo appellat. Quem secutus Alexandrinus Hesychius* γλωσσόγραφος, Scirō, *inquit,* ἀργέστης dicitur; videtur autem à petris Scironidibus flare. *Licet in Hesychio nō* ἀργέστης, *sed* ἀρχέτις, *perperā scriptum sit. Strabo quoque in initio noni, & petras* Scironidas *& latronem* Scironem *eadem diphthōgo scribit.* Hoc loco, *inquit,* res Scironis & Pityocāptæ à poëtis memorantur, qui partem eam regionis quæ montana dicitur depopulabantur quos Theseus peremit. Ab his iugis procellas cientem à læua Argesten, Scironem Athenienses cognominarunt. Post petras Scironidas promontorium imminet Minoa. *Hæc Strabonis verba adduxi, vt laborantibus Latinis eius codicibus opem ferrem, in quibus partim interpretis culpa, partim librariorum, malè scripta erant. Quin & Nicander in Theriacis, & eius enarratores* Scironem *eum eadem diphthongo scribunt. Orthographiam hanc tam morosè præter consuetudinem meam prosecutus sum, quòd recentiores litteratores, velut coniuratione facta ad vnum omnes in suis lexicis per y. scribunt. Præterq́, in cunctis ferè Latinis auctoribus non aliter inuenias; inter quos est etiam Seneca conterraneus noster; vt ego quoque castrensi verbo vtar, quinto Naturalium quæstionum.* Hoc illi cognomē est, quia quinq; millium spacio, *&c.*] *Temporibus Melæ quid significaret* Isthmos, *& dictionis eius Etymon puto fuisse omnibus luce clarius. Itaque nullum erat operæpretium auctori graui, & verborum parcissimo, ea docere quorum nemo ignoratione teneretur: Aut si omnino stabat sententia, tāto sua tempora beneficio afficere; cur non supra*

ſuprà anteuertit in Cherronneſo Thraciæ, cuius anguſtias dixit appellari Iſthmum. *Legendum itaque vt opinor ſic* : Hic quinq; milium paſſuum ſpacio Ægeum mare ab Ionio ſubmouens, *&c. reliqua ſuperfluunt.* Cenchreæ, fanum Neptuni, ludi, quos Iſthmicos vocant celebres.] *Emendatior lectio*: Cenchreæ, fanum Neptuni ludis quos Iſthmios vocant celebre. *Strabo in octauo* : In Iſthmo, *inquit*, Neptuni quem Iſthmium vocant, templum eminet, picearum arborum luco circunclusum, vbi ludos Iſthmios Corinthij celebrare ſoliti ſunt. Et Cherſonneſus & Scylleon.] *Scribendum cum æ. diphthongo* Scyllæon, *ex Strabone, & Stephano, à Scylla Niſi filia nominatum, vt iidē tradunt. In Ptolemæo* Scilliō *vitioſe.* Ad veſperum Chenolates, & Araxos.] *Scribendum alterutro modo, aut* Chelonites, *quod mallem ex Ptolemæo; aut* Chelonatas *declinatione Dorica ex Strabone. qui error & in Plinio caſtigandus. Ceterùm aduertendum attentiore cura verba quæ poſt hæc protinus leguntur, confuſo turbatoq; ordine ſcripta eſſe, non qualem tenuiſſe Pomponium mōſtrarent puto eius exemplaria, ſi nō trūcata, vt dixi, & tot lacerata plagis ad nos perueniſſent. Naturalis enim ordo narrandi depoſcebat, vt expoſitis promontoriis continuò ſubiiceret ſinus ipſis promontoriis incluſos, deinde nobiliores populos, ciuitates, portus & fluuios quos ſinus ipſi cingerent. Videntur igitur quæ poſt ſequuntur verba permutato ordine ſcribenda hoc contextu:* Ad veſperum Chelonatas & Araxos. His littoribus appoſiti ſinus. Inter Scylleon & Maleam Argolicus. Inter hanc & Tænaron Laconicus. Hinc ad Acritam Aſinæus. Inde ad Ichthyn Cypariſſius. Habitant ab iſthmo ad Scyllæon Epidaurij, Æſculapij templo inclyti, & Troezenij, fide ſocietatis Atticæ illuſtres. Portus Saronicus, & Schoenus, & Pagonus. Oppida autem Epidaurus & Troezen & Hermione. In Argolico ſunt noti amnes. *reliqua.* Portus Saronicus.] Saronem *locum eſſe Troezenis Stephanus ſcribit. Is nimirum portus eſt* Saronicus *Pomponio.* Et Pagonus.] *Scribo* Pogonos *ex Strabone, & Herodoto. Strabonis interpres* menti *vertit, quod etſi vox ea Latinè ſignificet; retinere tamē priſcum nomen debuit, nō interpretari; magna ſi aliter fiat, occaſione allucinandi ſtudioſis.* Gythius.) *Lego* Gythium, *terminatione neutra, non* Gythius, *ex Ptolemæo, & Polybio in quinto, qui cum i in ſecunda ſcribunt. Stephanus cum ei. diphthongo: Xenophon ſecundo Hellenicon & Pauſanias variant, modò per i. ſimplex, modò cum diphthongo. Caſtigandus in tranſcurſu Græcus Ptolemæi codex: in quo duabus ciuitatibus deinceps poſitis* Gythio *&* Trinaſſo, *poſteriorem ait eſſe nauale Lacedæmoniorum: quum ſit è contrario* Gythion *ſiue* Gytheum *nauale Lacedæmoniorum, non* Trinaſſos, *vt teſtantur Cicero tertio Officiorum, Liuius in Bello Macedonico, Polybius, & Strabo. Cuius interpres neſcio quid ſibi volens, pro* ἐπίνειον, *hoc eſt, nauale,* emporium *conuertit. Nec* Trinaſſos, *vt hoc quoque notem in Ptolemæo rectè ſcriptum eſt cum duobus ſſ. & accentu in prima. Scribendum enim cum vnico ſ. & accentu in vltima, ſic dicta à tribus inſulis exiguis è regione ipſius vrbis, auctore Pauſania in Laconicis.* In Aſinæo flumen Pamiſſum, In Cypariſſia Alpheus.] *Scribe* Pamiſus, *non* Pamiſum, *& cum*

uno s. tantùm ex Strabone, Pausania, Plinio, Ptolemæo; apud quem tamen mendosè Panisus, *pro* Pamisus, *& Latinè, & Græcè scriptum est. Legendum præterea* Cyparissio, *non* Cyparissia, *de sinu enim loquitur. & infrà*: Hinc Cyparissus; Illinc Asine.] *Scribe*, Huic Cyparissus, Illi Asine. Messenij Pylnque tetras colunt, & ipsa pelago Pylos adiacet.] *Tres fuere vrbes Pyli.* Pylus Messeniæ, *regni Nestoris, alio nomine* Coryphasium. *Alia* Arcadiæ *patria Nestoris. Tertia* Eleæ *regionis prope petram* Oleniam. *Hæc ex Homeri expositore. Cæterum plaga ab vtraque parte Alphei fluuij* Pyliorum terra *dicitur. Et cùm sint tres Pyli, vt dixi*; Pylus, *Nestoris patria (quæ &* Triphyliaca *dicitur &* Lepreatica & Arcadica*) à mari remota est stadiis xxx: Reliquæ mari propinquæ. At Pylum Nestoris regiam Homerus in principio tertij libri Odysseæ, mari propinquam facit. Item Ptolemæus in ora eam locat. Cui contributa erant nō solùm aliæ Pyli, sed etiam sex amplius vrbes.* Enneapolin *enim fuisse Pylum enarrator Homeri prodit, hoc significasse scribens, nouem illas sedes quas in littore Pyliorum Homerus fuisse tradit. De qua Ouidius*: Nos Pylon antiquā Neleia Nestoris arua, *&c. Et Strabo omnia loca Nestori subdita quæ fuerūt tria*, Olympia *cuius pars Pisa*; *&* Triphylia, *&* Cauconia, *& vniuersam illam plagam vsque ad Messenem* Pylum *appellasse Homerum refert. Legendum ergo in Mela*: At ipsa pelago Pylos adiacet. *hoc est Pylios interiora colere: At ciuitatem Pylon Nestoris regiam, mari propinquam esse.* Maris id nomen est angusti & velut freto lacus ore frequenti incidens inter Ætolos, *&c.*] *Scribēdum puto:* Maris id nomen est, angusto ore velut freto, latiore fronte, incedēs inter Ætolos, *&c. posset etiam legi*, angusto ore velut fluuio, *vt de Gadibus*: Eaque à continenti angusto spacio & veluti flumine abscissa. *& in Cilicia*: Ibi ingens amnis ingenti fronte se extollens. In eo ad Septentrionem spectare littora incipiunt.] *Sincerior lectio:* Ab eo ad Septentrionem, *&c. Similis menda castigata est suprà*: In Macedonia prima est Thessalia, *pro* A Macedonia prima est Thessalia. Et notior aliquando nomine Calidon & Euenus.] *Scribo*, & notiora aliquando nomina Calydō & Euenus, *Lucanus in sexto*: Et Meleagræam maculatus sanguine Nessi. Euenos Calydona secat.] *Scribendum enim cum y. tenui in secunda ex Strabone, Stephano, Homero, & omnibus.* Facit sinus qui angustis faucibus.] *Legendum fortasse*, Facit situs, quippe angustis faucibus. *reliqua.* Et quæ minus mille passibus pateant.] *Polybius in quarto vix sexcentis passibus scribit patere os sinus Ambracij: Cui subscribit Strabo, paulò maius faciens quatuor stadiorum. In Plinij impressis codicibus locus hic mutilatus habetur.* Maximeque, *inquit*, nobilitatus Ambracius sinus, faucibus spaciosum æquor accipiēs. *Codex vetustus*: Maximeque nobilitatus Ambracius sinus faucibus passuum. *Numerum autem librariorum incuria præteriit. Legendum igitur in Plinio.* passuum d. *Verùm expendamus exactius an hæc verba Pomponij aliò magis pertineant: Nam auctore Thucydide libro secundo. os sinus Corinthiaci, siue, vt ipse nominat,* Crisæi, *quod Pomponius paulò antè* Rhion *vocauit, septem est stadiorum: quæ cùm propius accedant ad*

Millevarium.

Millenarium numerum, videtur Rhio *potius conuenire, quàm ori sinus Ambraciy, atque illuc esse transferenda, vt fortasse hic positus sit alienus numerus; illic desideretur proprius, & legendum sit hic;* angustis faucibus quingentorum passuum. *Illic* : angusto ore & quod minus mille passibus pateat, latiore fronte, &c. Ambracia Aeacidarum regia Pyrrhique Butroton vltra est.] *Quid attinebat addere* Pyrrhi, *post verbum illud* Aeacidarum? *quasi Pyrrhus non fuerit vnus Aeacidarum. Quod vel illo Silij versu constat:* Hic spolia Æacidæ; hic Epirotica signa. *Puto igitur scribēdum* Ambracia Æacidarum regia, Epirique Bu hrotos vltima; *vt postremum verbū, est, redundet, vsitatißima Melæ consuetudine claudēdi regiones his vocibus,* Finis, Terminus, Vltimus, *& huiusmodi. Esse autē vltimam vrbem Epiri* Buthroton, *occidentem versus, Ptolemaeus, vt cæteris superſedeam, tradit. Scribitur autem* Buthrotos *cum aspiratione in media Stephano, Straboni, Ptolemæo. & neutra quidem terminatione Ptolemæo & Straboni; in os autem Stephano definit, qui per t. exile in secunda proferri à Lepido tradit* Butroton. Parthini & Dassaretæ.] *Lego,* Partheni *ex Stephano, qui à* Partho *vrbe Illyria gentile nomen deducit Partheni. Sic etiam proferunt Plinius tertio, & Appianus in Illyrico. Strabo solus* Parthini *sed vitiose, sicut &* Tibarini *in eodem legitur corrupte, pro* Tibareni, *& pleraque huiusmodi. Eadem quoque menda in Cæsaris Commentariis.* Dasaretios *verò Strabo in septimo cum vnico s. & tertia Græcorum inflexione nominat. Stephano, & Polybio per duplex, & prima declinat. & i in penultima* Dassaritæ *sunt. Ptolemæo cum Strabone, sed cum duabus ss.* Dassaretij. *Plinius* Dassaretas, *sed corruptè, vt reor, appellat. Videtur autem Strabo, quos alias nominauerat* Dasaretios, *rursus diuerso nomine* Sesarasios *dicere. Adeo auctores alij ab aliis, nonnulli etiam à se ipsis dissentiunt.* Sequentia paulatim Encheleæ.] *Lego:* Sequentia Taulantij, Encheleę. *Nam* Taulantij *in hoc tractu populi sunt adeò clari, vt à nullo non celebrentur. Earum vrbes sunt* Dyrrhachium, & Apollonia *Ptolemæo. Stephanus &* Taulantios *&* Taulantinos *vocari ait. Procopius* Talantios *appellat, si nō est vitium in exemplari.* Encheleas *autem Strabo* Enchelias *nominat. Stephanus* Encheleas *&* Encheleos *&* Engelanas. Phæaces.] *Fuit quando putaui legendum non* Phæaces, *sed* Phrygi. *postea legi in Appiano secundo bellorum ciuilium* Corcyræos, *hoc est, Phæacas habitasse vrbem Dyrrachium: ampliandum itaque censui iudicium. Phrygorum meminit etiam Appianus eodē libro, quos* Phrygas *tamen, non* Phrygos *nominat.* Vrbiū prima est Oricum.] *Sic Ptolemæus & Plinius neutra terminatione. At Stephanus ex auctoritate Hecatæi, & admirādi, vt ipse appellat, Artemidori* Oricos *enunciat, quos secutus Lucanus;* Et qui Dardaniam, *inquit,* tenet Oricon. Narona, Tragurium.] *Lego* Naro, *non* Narona, *ex Strabone septimo.* Inquantum res transeunt.] *Aliena verba, non Melæ.* Amnes autem Æas, & Nar.] *Italiæ fluuius est* Nar, *vrbem* Narniam *ab eo nominatam alluens, teste vel summo Poëta in septimo, & Seruio in eum. Item & Claudiano. Quapropter* Naro *hic legendum, non* Nar, *ex Strabone, Stephano, Plinio, Appiano in Illyrico: qui nomen dedit Naroni ciuitati de qua mox ante.* Nec Pomponius

nius Nar *scriptum reliquit;vt Hermolaus sentire videtur, sed librariorum est ac correctorum ea culpa.* Et Danubius qui iam dictus est Ister.] *Legendum puto,* & alius ab eo qui iam dictus est Ister. *Nam suprà de Istro qui in Pontum decurrit dictum fuit. Cuius an sit alueus hic Istria fluuius, magna inter antiquos scriptores contentio fuit. Quam si vellem ad longum persequi citatis vtriusque opinionis fautoribus, alterum esset opus. Maior pars negat, inter quos Diodorus in quinto, deceptos, qui esse tradant, vocis vnitate putat.* Tergestum intimo in sinu Adriæ.] *Ptolemaus* Tergestum *nominat. Strabo, Plinius & ipse Pomponius infra* Tergeste.

EX ITALIA.

Sinistra parte Carni & Veneti colunt.] *Aldus,* Sinistram partem. *Vide an legendum sit,* Ad sinistram partem: *nam sequitur,* Ad dextram sunt sub Alpibus Ligures. Inde citus prosilit.] *Aldus,* Inde tam citus prosilit. A Pado ad Anconam transitur Rauennam.] *Verba tum cõuersa, tum etiam deprauata. Castigo,* A Pado transito ad Anconam, Rauenna Ariminum, *&c. locutione honesta & à doctissimis etiam non fastidita, vt Cornelio Tacito,* regnata ciuitas, *& ipsi Melæ in Hispania,* & quo magis penetrator angustior: *& Cæsaris in Commentariis,* Circuitis castris, Inita hyeme: *& Ammiano Marcellino;* Tanai transito, *libro* xxxi. *& plura huiusmodi. Legendum præterea* Anconem, *non* Anconam, *ex Geographis omnibus, & poëtis. Lucanus:* Illinc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon. *& Silius:* Stat fucare colus, nec Sidone vilior Ancon. *Anconis autem hic habetur mentio quòd sit terminus inter Gallicas, de quibus nunc agit, & Italicas gentes, de quibus postea dicturus est.* Fanestris colonia.] *Legendum puto non* Fanestris colonia, *sed* fanum Fortunæ. *Sic eam Ptolemæo, sic Strabone, sic Plinio, sic omnibus nominantibus. Stephanus* Fanam *vocat, si quod vereor, menda non sit in exemplari. Alioqui à Fano* Fanẽsis *possessiuum magis ex Analogia, quàm* Fanestris *fieret. Animaduertendum autem diligenter,* Senogalliam *vrbem, quæ non multo post librariorum culpa reddita est, post hæc verba* Fanum Fortunæ *locandam esse, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Nam Mela* Æsin *fluuium inter* Fanum *&* Anconem *statuit. Porro Strabo eundem* Æsin *fluere ait inter Senegalliam & Anconem; ergo inter* Fanum *& Æsin est* Senegallia. Flumen Metaurus atque Æsis.] *Strabo cum æ diphthongo* Æsis. *Ptolemæo Asis nominatur, si codex, quod dubito, sincerus est. Præterea cùm sint duo fluuij, melius legetur* flumina *siue* fluuij, *quàm* flumen. Et illa in angusto illorum duorum promontoriorum è diuerso coeuntium inflexi cubiti imagine sedens.] *Lego longè aliter:* At illa in angusto illo Cumeri promontorij è diuerso coeuntis inflexi cubiti, *&c. Neque enim Strabo, Plinius ve, qui de Anconis situ disserunt, duo illi promontoria attribuunt, sed vnum tantum quod Plinius* Cumerum *nominat, forte à* **coeundo dictum.* Hanc enim prægressos.] *puto redundare verbum* enim. In quibus Numana.) *Scribo,* in quo, *videlicet,* Piceno. *Sic enim vocatur regio Picentium Plinio in tertio.* Adria, Truentum.] *Ptolemæus* Truentinum: *Strabo*

Druentum

Druentum *fluuium & oppidum.* Idem ei fluuio qui præterit nomen est.] *Melior lectio:* Id ei à fluuio qui præterit nomen est. Ab eo Senogallia maritima.] *Ostensum est vbi locanda sit* Senegallia. *Nunc addo Ptolemæo esse* Senamgallicam, *Straboni* Senegalliam: *Plinio* Senogalliam. *Silio* Senẽ *in octauo,* & Senonum de nomine Sene. *In xv. autem* Senamgallicam: qua Sena relictum Gallorum à populis traxit per sæcula nomen. *Restituto autem in proprium quem dixi locum verbo* Senegallia; *sequitur proximè* Maritima *nomen oppidi, cuius meminit Ptolemæus. Insigni tamen in eo siue librariorum siue correctorum errore. duorum enim oppidorum nomina miscentes, vnum fecere,* Cupram maritimam *scribendo. Causa erroris, quòd prope erat altera* Cupra *cognomine* montana, *ad cuius differentiam putauerunt hanc dictam esse* maritimam. *Est etiam* Maritima *oppidũ infr. in Narbonensi.* Dauni auté Tifernum amnem.] *Legendum puto,* Daunij habent Tifernum amnem: *vt in Hispania:* Sequens Ilicitanus Alonem habet & Lucẽtiam. *Ptolemæus permutatis prioribus syllabis* Fiternum *nominat; vt nescio an mendose, sic scio, fieri hoc subinde apud auctores. & vt vno interim ex multis exemplo contenti simus, vrbem Pisidiæ,* Sagalassum, *Straboni, Stephano, Ptolemæo, dictam, Arrianus historicus* Salagassum *nominat. Nec est dubitandum de fide codicis impressi; sic enim habent duo scripti & vetusti codices quibus vtor familiariter. Hermolaus verò qui in Plinij quinto emendat legitq́;* Sagalessus *cum e. in tertia syllaba, vndé id acceperit, nescio. Strabo certè, cuius auctoritate nititur, & cæteri, quos legerim,* Sagalassus *omnes, nemo* Sagalessus. Lucrinum Theanum.] *Lego* Larinum, *non* Lucrinum *ex Plinio. Stephanus, vt arbitror,* Larinam *vocat. In quo falso* Lauiniorum esse, *scriptum est, pro* Dauniorum. *Meminit &* Larini *Ptolemæus, sed in* Frentanis *collocat, vicinis Dauniorum.* Teanum *verò sine vlla aspiratione scribendum. Estq; duplex* Teanum: *alterum* Apulum *de quo hic Mela; alterum* Campaniæ, *quod Plinius appellat in tertio* Sidicinum *sed corruptè, vt opinor. Videtur enim legendum* Sindicenum *à* Sindicenis *gente, quæ defecit Straboni quinto: etsi Hermolaus in tertio Plin. Castig.* Sidicinum *legat, quod non probo.* Extra Sypuntum, vel vt Graij dixere Sypius.] *Ptolemæus, & Strabo* Sepûs *nominat, accentu in vltima circunflexo, non* Sypuntum. *Strabo dictam à Græcis ait* Sepius *eodem accẽtu in vltima à* Sepiis *in id littus eiectis. Proinde ex eorum auctoritate lego in Pomponio:* Extra Sepus, vel vt Graij dixere Sepius. *Stephanus, quod miremur, cum i. in prima* Sipus. Brundusium, Valetium.] *rectè qui pro* Valetium *substituerunt* Valesium. Hydrus montum & Salentini campi.] *Legendum, opinor* Hydrus, Soletum, & Salentini campi. *Plinius:* Ab Hydrunte, *inquit,* Soletum desertum. *Præterea Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Pausanias, Plinius etiam alibi,* Hydrus *omnes efferunt. Strabo cum i. in prima, cæteri cum y.* Et vrbs Graia Gallipolis.] *Scribendum videtur:* & vrbs Gallica Gallipolis. *Plinius in tertio:* In ora, *inquit,* Senonum Gallipolis, quæ nunc Anxa. *Erit igitur* Gallipolis *dictio composita, ex voce Græca & Latina; quod etsi raró, aliquãdo tamen fit: vt in* Epitogium *&* Epirrhedium *mõstrat*

Ptolemæus Campaniæ, *Strabo* Latio *attribuit. In cuius Græco codice atrox mēda inoleuit libro quinto, καὶ σύες, σατρατόντιόν τε καὶ ὀελίτραι. Legendū reor* & Soessa, Clostra, Antiumque & Velitræ. *ridicula interpretis tralatione.* Citra Tiberim in hoc latere sunt.] *quattuor postrema verba redundant. Dictum fuerat suprà,* Hinc in Thuscum mare flexus est, & eiusdem terræ latus alterum. Vltra Pyrgi, Anio, Castrum nouum.] *Mariangelus non* Aniohit, *sed aut* Halium *legit ex Strabone, aut* Alsium *ex M. Catone, Dionysio, Plinio, Antonino, Ptolemæo.* Grauiscæ, Cossa.] *Ptolemæus numero pluriuni* Cossæ. *Stephanus, & Plinius numero vnitatis* Cossa. *Virgilius in decimo* Cosæ, *cum Ptolemæo sed vnico s. & prima breui.* Quique vrbem liquere Cosas. *Strabo alternat.* Telamon, Populonia.] *Ptolemæus, Strabo, Plinius, Stephanus,* Populonium. *Virgilius tamen in decimo,* Populonia: Sexcentos illi dederat Populonia mater. Deinde Luna Ligurum & Liguria.] *Mariangelus ex Ptolemæo, & Plinio* Tigulia, *non* Liguria *rectè.* Sabatia & Albigaunum.] *Legendum* Albingaunum *ex Strabone, & Plinio. In Ptolemæo deprauatè scriptum est* Albigaunum, *pro* Albingaunum. *Sicuti & aliud antè oppidum* Albiniminion, *cùm legendum sit,* Albion Intimelion *ex Strabone in quarto apertè; reddita causa quare vtrunque ita appelletur. Castigandus itaque Plinius, in quo* Albion Intemelium *legitur pro* Albion Intimelium. Tum Paulon & Varum.] *Lego,* Paulon & Varus, *ex Strabone & Ptolemæo, adde etiam, si placet, Vibio Sequestre.*

EX GALLIA NARBONENSI.

Gallia Lemano lacu.] *Strabo cum a. in fine, & cum duplici n.* Limennam *appellat, Ptolemæus cum vno n. & e. longo in fine* Limenè. *In Strabonis quarto, vbi de Rodani, & Araris coitu differit, oscitantes librarij μεγάλης scripserunt, pro λιμένης. Rodanus enim Lemano lacu excipitur Plinio, & Pomponio auctoribus.* Auenio Cauarum.] Cauaros *tertio ordine nominat Ptolemæus:* Cuaros *Strabo:* Cauares *Plinius.* Arecomicorum Nemausus.] *Strabo, & Ptolemæus cum i. in secunda* Aricomicos: *Ptolemæus sine c.* Aricomios, *& item Strabo, qui aliquando adiecta s. postrema syllaba* Aricomiscos *nominat.* Secundanorum Arausio.] *Scribendum,* Arausio, *ex Strabone, Ptolemæo, Plinio.* Sextanorum Arelatæ.] *sic quidem Strabo cum æ. diphthongo in fine. Ptolemæus tamen neutro genere* Arelatum. Septumanorumque Blytera.] *Ptolemæus* Bætiræ. *Strabo* Biltera. *Plinij vetustus codex* Beterre. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca] *Mallem legeres* littore, *quàm* littoribus. *vel si placet scribe* in littore eius. *Dictio etiam,* aliquibus, *ociosa est.* Nicea tangit Alpes.] *Scribendum cum æ. diphthongo in media,* Nicæa, *ex Strabone, Ptolemæo, Stephano.* Tangit oppidum Deceatum; tangit Antipolis.] *Scribendum videtur,* Tangit oppidum Deciatiorum Antipolis. *vt superfluat verbum* tangit *secundo positum, ex Ptolemæo, cui* Antipolis, Deciatiorum *vrbs est. Strabo* Deceitas *appellat primo flexu. Plinius modò* Deceatas; *modò* Deciatas. *Posset tamen retineri antiqua lectio,*

 si De-

si Deciatum *legas ex Stephano, cui vrbs est Italiæ* Deciatum.* Maritima Auaticorum Stagno assidet.] *Legendum fortasse nō,* Stagno assidet: *sed* Stagnum Astromela. *Cuius, vt celebris, mentio apud Plinium, & Stephanum: qui nō* Astromella *nominat, sed* Mastramelle, *tum stagnum, tum ciuitatem eiusdem nominis per a. in tertia à fine, & duplex ll. & ita in Plinio legendum videtur.* Post cursu in Meridiem abducto, hac intrat.] *Scribendum reor,* hanc intrat; *hoc est Narbonensem. quod innuit Strabo his verbis:* Deinceps de Aquitanis & de attributis illis gentibus Gallicis numero xiiij. dicendum est, quæ inter Garumnam & Ligerin habitant, ex quibus nonnulli Rhodani amnis assumunt regionem camposque Narbonenses. *& Cæsar in Commentariis, lacu Lemano, & Rodano fluuio Prouinciam Romanorum ab Eluetiis dirimi ait.* Ex Gebennis demissus Arauraris.] *Strabo* Rauraris: *Ptolemæus* Araurias *siue* Araurios. Secundum Blyteras Obris fluit.] *Legendum vt dictum est,* Bilteram, *ex Strabone, & Ptolemæo. Cui* Orobis *fluuius est, cæteris cum Pomponio* Obris. Exiguus vadusque: & ingentis alioquin aluei tenens.] *Lego,* exiguus vadosusque, & ingenti se alioquin alueo tendens. Thelis & Thicis vbi accreuere immania fiunt. Ruscino, &c.] *Sic Aldus. Lego,* Thelis & Thicis vbi accreuere immania. Sunt Ruscino, &c. Tum inter Pyrenæi promontoria portus Veneris est in sinu salso, &c.] *Scribo diuersa & lectione, & dispunctione:* Tū in Pyrenæi promontorio templum Veneris, & in sinu salso Ceruatia, &c. *Nam omnes in hoc tractu* Pyrenæi promontorium, *& in eo* templum Veneris *noscunt, nemo* portum. *Præterea an sit dictio illa,* salso, *adiectitia, dubito.*

EX HISPANIA.

in ea littora quæ Occidenti sunt aduersa.] *Posset etiam legi, & commodius* obuersa. Argento auroque tam abundans.] *Aldus,* argento auroque: & tam abundans. *Scribo,* argento auroque etiam abundans. *Nam quia tribuerat Hispaniæ copiam ferri, plumbi, æris; ne quis putaret eorum tātum metallorum copiam habere, adiecit* argento etiam auroque abundare. Et ideò Bætica maria vtraque prospicit.] *Duæ primæ dictiones falso additæ sunt.* Ad Occidentem Atlanticum, ad Meridiem nostrum.] *Scribo,* ab Occidente Atlanticum; à Meridie nostrū; *vt libro primo:* Tribus hanc è partibus tangit Oceanus. Eous ab Oriente; à Meridie Indicus; à Septentrione Scythicus. *Par menda protinus:* Sed latere ad Septentrionem, fronte ad occasum.] *Lego,* sed latere à Septentrione, fronte ab occasu. In Bætica Astygi.] *Ptolemæus* Astygis. *Plinij vetus codex* Astygi, *vterq; cū y. in penultima. Idq; exposcere videtur Etymologiæ ratio.* A Ceruaria proxima est rupes, quæ in altū Pyrenæū extrudit.] *Emēdatior lectio,* quā in altū Pyrenęus extrudit. *Nā magis est rationi consentaneū, magisq; è sensu cōmuni, quod minus est extrudi à maiore, quàm retro.* Deinde Thicys flumē ad Rhodā.] *Stephanus* Rhodē, *quod idē est; Ptolemæus* Rhodipolin, *Strabo* Rhodopem. *Alioquin* Rhodope, *vrbs est Ioniæ, Stephano.*

Preterea in codice vetuſto Plinij Ticher eſt hic fluuius, nõ Tichis. Clodianum ad Emporia.] Ptolemæus Emporias. & item Silius: Phocaicæ dant Emporiæ. Plinij quoq; vetus codex nõ aliter legit. Stephanus vrbẽ Emporiũ Maßilienſiũ ædificium, Galliæ attribuit nõ Hiſpaniæ. Quæ inter exigua ſpacia.] Probatior lectio; quę intra exigua ſpacia. Blãda, Illuro.] Ptolemæus Diluro: Stephanus Illurgîa penultima producta. Plinij codex antiquus Iluro. Omnes cũ vno l. Betullo, Barchino.] Ptolemæus cũ æ. diphthongo in prima, & vnico l, Bæulo: & Barcino ſine aſpiratione Ptolemæus & Plinius: etſi Plinius Barcine appellat, non Barcino.

Inter Subur & Tholobin maius.] Hic etiã hæreo, habeã ne pro legitimis hæc verba, an potius pro nothis, & ſubdititiis. Tulcis eã modicus amnis ſuper.] Scribendũ videtur ſurſum potius, quàm ſuper. ſequitur enim confeſtim Ingens Iberus deorſum. Serabin, & Duriã, & Sucronẽ.] Scribendũ Sætabin cũ æ. diphthõgo in prima ex Ptolemæo: qui ſequentẽ fluuiũ Turulin nominat, nõ Duriã. Alij Turia dicunt. Valentiã & Saguntũ.] Non omittendũ Ptolemæũ, & Pliniũ neutra terminatione in recto nominare Saguntũ: Stephanũ Saguntos. Cui ſubſcribit Silius in tertio: Quod tanto cecidit molimine Graia Saguntos. & in primo: Mandati ſumma eſt, dũm ſtat remeare Sagũtos. Alonẽ habet & Lucentiã.] Legendũ videtur Alonas, non Alonẽ ex Ptolemæo. Lucentiũ quoq; nõ Lucentiã Plinius vocat: Ptolemæus Lucẽtos. etſi codices Latini Lucentũ legãt. vnde coniicio Græcũ codicẽ caſtigandũ, & pro Lucentoe ſubſtituendũ Lucenton. Et vnde ei nomẽ eſt Illicen.] Plinius cũ vno l. & diuerſa deſinentia Ilici. Ptolemæus cũ duplici, Illicitatus. Codices Latini addunt portus. quod ſi admittimus ſinus etiã Illicitatus appellabitur, non Illicitanus, vt paulò antè. Hic iã terræ magis.] Legendũ, Hinc iã terrę magis. In illis oris ignobilia ſunt oppida.] Ita diſpũge vt tria prima verba ſuperioribus adiũgas. Virgi in ſinu Virgitano.] Ptolemæus, Vrce. Plinij vetus codex Murci, ſeruante adhuc oppido priſcum nomen, etſi longius aliquanto ſubmoto à mari. Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba.] Strabo & Stephanus cum e. in ſecunda Abdera. Ptolemæus & Plinij vetus codex cum a. in eadem Abdara. Item Ptolemæus Hex, non Hexi. Plinij antiqua lectio verſo aſſlatu in ſ. Sex. Manoba quoque Ptolemæus per a. in prima: Plinius ſcriptus Menuba cum e. in prima & u. in ſecunda. Strabo cum æ. diphthongo in prima & o. in ſecunda Mænoba. Salduba, Lacippo, Berbeſul.] Ptolemæus poſt Malacam Saducam fluuium in ora refert, à quo fortè oppidum fuit cognomine. Alioquin Salduba oppidum eſt eidem Ptolemæo in mediterraneo Turdulorum. Barbeſola quoque Ptolemæo eſt, non Berbeſul. Plinij ſcriptum exemplar Barbeſula. Aperit deinde anguſtiſſimum pelagus.] Puto omiſſum à librariis verbum terras, vt in operis aditu, de Oceano: Hoc, inquit, primũ anguſtũ nec amplius. x. M. paſſuũ patens terras aperit. Vel ſcribe, ſi magis placet: Aperit deinde ſeſe anguſtiſſimũ pelagus: vt in Bithynia: Hinc iam ſeſe ingẽs pontus aperit. Atq; inde ingreſſus, totus admodũ peruius prope quantũ patet ſinus, & ſpecus vltra eſt.] Hæc lectio ipſa ſe indicat. Scribendum enim permutato ordine: atque inde

 ingreſſis

ingressis totus admodum peruius, propè quantum patet specus est. Sinus vltra. In eoque Cartheia.] *Scribendum* Carteia *sine vlla aspiratione, ex Strabone, Ptolemæo, & omnibus gregatim Græcis ac Latinis.* Et quam transuecti ex Africa Phœnices habitant, atque, vnde nos sumus Cingenteratum Melaria.] *Sic antiqua habent exemplaria. Scribendum puto* Pœnij *non* Phœnices, *vt paulo antè de Carthagine Hispania* : quam dux, *inquit*, Pœnorum Asdrubal condidit. *& Barcino apud Ausonium Punica vocatur. Cōfirmat etiam hanc lectionem, quod Ptolemæus* Melariam, *siue vt ipse appellat*, Menraliam *in Bastulis locat, qui, vt ait, Poeni cognominantur. De cætero Hermolaus pro* Cingenteratum, *vt antè legebant exemplaria, quod verbum nos Barbarum & falso Pomponianæ lectioni interiectum putamus*, cingente freto *supposuit, castigatione vt sentio friuola & vix cohærente.* Et Bello & Besippo.] Belo *cum vno l. Ptolemæus, Strabo, & Stephanus. Item* Bæsippo *Ptolemæus cum æ. diphthongo in prima, sed interius non in ora.* Oram freti occupat.] *Lego* occupant, *vt referat antedicta oppida* Carteiam, Melariam, Belonem, Bæsipponem.

EX MEDITERRANEI MARIS INSVLIS.

Non longè accolitur Aria.] *Stephanus* Ἀρεος νῆσον, *hoc est*, Martis insulam *nominat. Apollonius secundo Argonauticon* Aretiada. *Plinius* Ariam. Thynnias Mariandinorum finibus proxima.] *Ptolemæus, & Stephanus cum vno n.* Thynias, *quæ alio nomine dicta sit* Daphnusia, *&* Thyne, *&* Thynis, *&* Thyneis. *Strabo* Thynia *nominat, & ipse cum simplici n. Castigandum idem vitium in Plinio:* Quam quia Bithyni incolunt Bithynida appellant. *Plinius* Bithyniam, *non* Bithynida *appellatam ait libro quinto.* Et aliquando creditæ dictæque concurrere, & Cyaneæ vocantur & Symplegades.] *Hæc oratio planè talis est, vt ipsa suo indicio tanquam sorex pereat: proinde credo mutato verborum textu reponi posse in commodiore statu sic:* Cyaneæ vocantur, aliquando creditæ concurrere, dictæque inde Symplegades. *Plinius ob eandem causam &* Planetas, *hoc est, errabundas appellatas scribit, libro sexto. Quo in loco cùm antea mendose legeretur* Planitex, *Hermolaus* Planetę *substituit: quasi à verbo* πλανάσθαι. i. errare, *inditum fuerit eis nomen. vnde & Erraticæ stellæ dictæ sint* Planetæ. *Sed fœdus hic est Hermolai error, ac vix ferendus in homine multo minoris doctrinæ & lectionis. Castigare enim in Plinio debuit* Planctæ, *non* Planetæ, *ex Strabone primo, Herodoto in Melpomene, Homero Odyssea xij. Apollonio Argonauticôn quarto: Zeze Grāmatico in commentariis in Lycophronem: Aristotele in libro de admiranda auditione, & Homeri interprete, scribente Cratetem deducere id nomen à verbo* πελάζειν, *id est*, accedere; *propter assiduum accessum occursationemq́; fluctuum in ipsas petras; aut secundum alios quòd terræmotibus quassarentur, vt Delos.* In Propontide tantum Proconesus habitatur.] *Scribendum cum duplici n.* Proconnessus, *vt* Myonnesus, Hallōnesus, Peloponnesus, *& huiusmodi, à consuetudine quadam temere exorta geminandi n. litteram, auctore Strabone tredecimo libro.* Ercssos,

Cirаua.]

Cirama.] *Mariangelus expuncto verbo barbaro* Ciraua, Methymna *subiicit.* Camyros Ialysos.] *Ptolemeus, Stephanus, Herodotus, Homerus, cum dupliciſſ.* Ialyſſos. *Strabo, Dionyſius Byzantius, Thucydides, Pauſanias vno tantum* Ialyſos. In ſinu, quem maximum Aſia recipit propè media Cyprus.] *Commodior lectio*, medio *quàm* media: *vt illud ſummi poëtæ de Creta:* medio iacet inſula ponto. *& Silius:* Addiderat medio geminas conſurgere ponto Ægates. *& Mela ipſe de Creta:* Super eas iã in medio mari ingens. Quia etiam ſubter aliena tecta ſedem ponere licet.] *Mariangelus antiquam lectionem retinet*, ſuper aliena tecta, *ex Strabone rectiſſimè.* In tantum mutatæ.] *Aldus*, in tantum mutatæ rei. Meninx & Cercinna.] *Scribe cum vno n* Cercina, *ex Strabone, Ptolemæo, Dionyſio, Plinio ſcripta, & Romanæ lectionis, itemq́, Cornelio Tacito libro primo.* Contra Carthaginis ſinum Tarichiæ & Ægathes.] *Scribendum videtur* Tarichea *e. breui in penultima, ex Stephano, qui multa ſic loca nominari ſcribit. Ægates verò duæ ſunt inſulæ inter Siciliam & Africam, inſignes victoria nauali Lutatij conſulis aduerſus Carthaginenſes, auctoribus Liuio, Floro, Silio, & Polybio apud Æguſam inſulam hanc victoriam partam tradente. Vt fortè quam Græci appellarunt* Æguſam, *noſtri* Ægates *dixerint, etſi in numero ſit differentia, quod ſæpe contingit. Nam* Caſſiterides *plures inſulæ ſunt Hiſpaniæ in Oceano occidentali; Stephano tamen vna eſt* Caſſitera. *Semper autem ſine aſpiratione inueni* Ægates. *De hac Lutatij victoria Silius:* Addiderat geminas medio conſurgere ponto Ægates, laceræ circum fragmenta videres Claſſis, *&c. vt neſciam qua ratione Hermolaus AEgatem numero ſingulari legat in Plinio, cũ ſint, vt ex proximo Silij verſu patuit, duæ. Idẽ Hermolaus agnoſcit vt legitimam ſequentem Pomponij lectionem:* Romana clade memorabiles: *quæ nullo modo procedere poteſt, vt planum eſt ex paulo antè dictis, de victoria Lutatij conſulis aduerſus Carthaginenſes ad Aegates. Legendum ergo alterutro modo, aut* Punica clade memorabiles; *aut, quod magis arridet*, Romanæ claſſis victoria nobiles. Polyægos, Scyathos, Haloneſos.] *Scribendum* Sciathos *per* i. *in prima ex Ptolemæo, Strabone, Stephano: &* Halonneſos *cum duobus n. qua dixi ratione.* Scyathon proſpicit, Cicyneton amplectitur.] *Cum aſpiratione in poſtrema* Cicynethon *Strabo: & Lego* Scyron, *non* Scyathon, *nam* Sciathos *paulò antè dicta eſt. Quod autem ait* Scyron proſpicit, Cicynethon amplectitur, *à Strabone mutuatus videtur in nono.* Promontorium Geræſton & Caphareum.] *Scribe cum æ. diphthongo in media* Geræſton. *Eſtq́, rectus eius nominis* Geręſtos, *Ptolemæo, Straboni, Stephano. Nonnunquam autem Strabo* Geraſton *enunciat. Itemq́, Homerus & Homerũ ſecutus Valerius Flaccus:* Surgis ab oſtrifero medius Neptune Geraſto. *Præterea codices Aldi* Caphaream *legunt, non* Caphareum, *vt ſcribendum videatur* Capharea *Græca terminatione, qua etiam dixit* Geræſton. Cœneum extrudit.] *Cum e. ſimplici in prima & æ. diphthongo in ſecunda* Cenæum *Ptolemæus, & Strabo.* Septies die, ac ſepties nocte.] *Scribo*, ſepties die ac nocte, *ex Strabone, Plinio, Seneca, & omnibus. Res eſt comperta vel paruis*

litterarum

litterarum mysteriis initiato. In ea sunt oppida Hestiæa.] *Sic quidem Stephanus, & Homerus; at Xenophon secundo Hellenicon sine diphthongo* Hestiea. *Pausanias* Istiæa *sine aspiratione & cum diphthongo æ. in penultima. Thucydides* Hestia *trisyllabως. nec in vllius dictionis Orthographia maior auctorum dissensio.* Etiam nunc in Ægeo Phitiusa.] *Scribo* Pytiusa *ex communi nomen clatura multarum Græciæ insularum, à frutice videlicet pineo.* In Myrtoo Cythera cõtra Maleam emissa.] *Aldus minus corruptè* Enussa. *Mariangelus, & ante eum Hermolaus,* Oenussa *legunt, ex Plinio, & antiquorum codicum fide. Sed neuter attigit veram lectionem. Scribendum namque* Oenussę *numero plurali ex Pausania in Messenicis.* Post Acritã, *inquit*, portus est Phœnicus, & prope eum insula Oenussę. *Sunt & altera* Oenussæ *Chio finitima, plures tamen insulæ sunt, non vna, vt falso Hermolaus putauit, deceptus Stephani deprauata lectione, in quo falso scriptum est,* νῆσος προσεχὴς χίῳ *: hoc est* insula admota Chio, *pro* νῆσοι προσεχεῖς χίῳ, *quod est* insulæ admotæ Chio, *vt liquet euidentissimè ex Herodoto in primo, & Thucydide in oct.uo. Quorum auctoritatem ne sequeretur Stephanus causam non habuit. In Orthographia dissentiunt. Herodotus & Thucydides per duo ss. Pausanias & Stephanus cum vno tantum scribunt.* Prote, Hyria.] *Luxatum esse puto verborum ordinem. nulla enim insula est* Hyria *præter* Zacynthon, *quæ aliquãdo dicta est* Hyrie, *auctore Plinio in quarto. Legendum itaque videtur* Zacynthos Hyrie, *more vsitato Melæ vt diximus, ad cap. 1. lib. 11.* Olearos, Ægina, Cathon.] *Lego* Oliaros *per i. in secunda ex Strabone, Ptolemæo, Stephano: vt mendose scriptũ sit, vbicunque aliter scriptum inuenitur. Præterea* Cothon *non* Cathon *legendum ex Stephano, & Plinio.* Thera, Hyaros.] *Scribo* Gyaros *ex Strabone & Stephano.* Hippuris, Donysa.] *Lego* Donusia, *non* Donysa *ex Stephano, tradente translatam fuisse à Baccho in eam insulam Ariadnam, persequente illam patre Minoe. Vnde appellata fuit forma possessiua* Dionysia, *sed postea corrupto nomine dictam esse* Donusiam. *Legendum igitur apud summum poëtam* Donusiam, *non vt antehac legebatur,* Donysam, *nam ratio carminis synizesi figura defenditur.*

Cianos.] *Legendum videtur* Ceos, *ex Strabone; aut* Cios *ex Ptolemæo, apud quem falso in Græco exemplari scriptum reor* Cia *pro* Cios *facili lapsu scriptorum, duobus elementis o. & s. cõfusis in vnum a. etsi Hermolaus legit in Ptolemæo* Ciam, *cui equidem non assentior.* Icaria, Pinaria. *Stephanus, Plinius & cæteri fere omnes* Icaros: *Strabo variat.* Pinaræ *nullus meminit præter Pliniũ, apud quem tamen in codice vetusto* Pyrana *legitur non* Pinara. Lebynthos, Calydne, Asine.] *Scribe per i. in secunda* Lebinthos, *ex Strabone, & Plinij codice scripto. Pro* Asine *autem forte reponẽdum* Casiæ. *Nam à* Caso *vna Sporadum complures adiacentes insulæ dictæ sunt* Casiæ *Straboni, Stephano, Homero.* Ab eis Sicynus.] *Videtur scribendum* Sicenus, *penultima producta ex Strabone, & Stephano. Ptolemæus per i. in eadem* Sicinos *sed vitiose puto.* Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos.] *Aldus:* Hypanos, Sipanos, Seriphos. *Scribo:* Cythnos, Siphnos, Seriphos: *ex Ptolemæo & Strabone. apud quem in Græco codice* Cythros, *pro* Cythnos

Cythnos falso scriptũ est. In Plinio quoque Citanos deprauatum pro Cythnos.

Paros, Scyros.] Scyros insula nobilis rege Lycomede, & latebris Achillis suprà reddita est. Quapropter hic Syros melius quàm Scyros legetur, quam Homerus Psyriam nominasse creditur. Clara Pherecyde alumno, cognomẽto Rhabio, ex Strabone & Stephano. Eadem menda in Ptolemæo Græcè. Aduentu Europæ.] Lego, auectu Europæ: vt illud Lucani: nec fortior vndis Labitur auectæ pater Isidos. Neque enim Europa sponte sua aduenit in Cretã, sed rapta & auecta à Ioue. Posset etiam legi aduectu. Plinius aduectionem dixit libro nono, capite primo, sed melior significantiorq́ue prior lectio.

Tũ statione atq; morte.] Scribo, Tali statione, &c. fuit hic Talus æreus gigas, solus ex sæculo illo æreo superstes, quo narrãt fabulæ donatũ à Ioue Europã ad custodiam Cretæ insulæ: tantæ pernicitatis, vt singulis diebus vniuersam insulæ oram ter lustraret. Is quum appulsos in Cretam Argonautas post raptam Medeam, aditu insulæ arceret, carminibus veneficijsq́ue Medeæ extinctus est, auctore Apollonio in quarto Argonauticon. Meminere etiam Orpheus, Zenobius, & Lucianus in Philopseude. Item ex nostris Catullus. Vrbium notissimæ Gnosos.] Cum duplici ss. Gnossos Strabo & Ptolemæus. Cydon, Manethusa, Dictynna] Lego Marathusa ex Plinij vetusto codice, hoc est, feniculatia. Nam & insula est apud Clazomenas hoc etiam nomine à Copia feniculi, vt tradunt Stephanus, Thucydides, Plinius. Dictamnum quoque Ptolemæus non Dictynna. Dictynnæi promontorij meminit Strabo. Iuxta est Asticla.] Rectè qui pro Asticla subrogauerunt Astypalæa. Nam de insulis Rhodo propinquis hic agitur. Astypalæa verò inter Con Rhodon, & Cretam ponitur à Strabone. Scribendum autem Astypalæa cum ypsilon in secunda & æ. diphthongo in quarta ex omnibus, item ex Etymologia. Naumachos, Zephyre, Crise.] Vetus Plinij codex Nanlochos, non Naumachos: & Chryse scribo: quo nomine habetur alia insula in India. Poscit id quoque Etymologia. Celaduse, Absyrtis.] Scribendum numero plurali cum æ. diphthongo in postrema Celadusæ ex Plinio in fine tertij. & Absyrtides non Absyrtis. Licet Hermolaus antiquam lectionem retineat. Sed numero plurali Absyrtides, non Absyrtis, vt Hermolaus legit, Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Plinius, omnes. Æstria Asine.] Legendum fortasse nõ Æstria Asine, sed Scardona, auctore Ptolemæo: vt librarij ex vna dictione, quæ illorum est diligentia, duas fecerint. Electrides.] Electridæ primo ordine, Stephanus. Pachynum vocatur quod Græciam spectat.] Strabo, Ptolemæus, Stephanus, Dionysius Byzãtius Pachynus in recto, nõ Pachynum. Item Ruffus Festus: In matutinos Pachynos producitur ortus. Idem error castigandus in Plinio. Lilybæon quod in Græciam.] Dionysius Lilyben nominat. Pelorum quod in Italiam vergens.] Scribo Pelorus, non Pelorum ex Ptolemæo, & Marciano. Pelorias est Straboni & Stephano. Variat Solinus, modò hoc, modò illo nomine vtens. Thucydides quarto, & Dionysius Byzantius Peloris, Silius Pelorus nominat libro xiiij. arenosa tollit se mõle Pelorus. Tauromenium, Catinam, Megarida.] Scribo Catanen, non Catinam: & Megara, non

Margin marks: 1* (beside "Tũ statione atq; morte" line); 2* (beside "Celaduse" line)

Megarida *vtrunque ex Strabone, Stephano, Ptolemæo, Thucydide, Xenophonte secundo Hellenicon. à quibus in Orthographia Græcarum dictionum libentius sto, quàm a Plinij & Pomponij & Latinorum auctorum deprauatissimis exemplaribus. Nec apud me rationes Hermolai in contrarium vllius sunt ponderis.* Megarenses *antè* Hyblæi *dicti Straboni, Stephano, Thucydidi. Dissentiunt Ptolemæus & Pomponius.* Tauromeniũ *penultimã producit, scribitur enim cũ ei. diphthongo Stephano. Nec video cur Hermolaus* Taurominium *pronunciet; non* Tauromenium. Iacta in Alphæum amnem.] *Scribendum sine vlla diphthongo* Alpheum. *Habet tamen apud Græcos diphthõgum ei. in penultima, quæ solet apud nos verti in i. vel e. longum. ex Strabone, Stephano, Pausania, & omnibus.* Heraclea & Therme.] *Stephanus & Plinij vetus codex* Therma *singulari numero: Ptolemæus* Thermæ *plurali.*

Leontini.] *Ptolemæus* Leontium. Centuripinum.] Centoripa *cum o. in secunda & neutro genere Strabo, & Thucydides.* Centuripæ *cum u. in eadẽ & diphthongo æ. in extrema Ptolemæus.* Quia in media admodum ortus.] *Cõsiderandum, an sit melior lectio diuisim* ad modum, *hoc est*, ad mensuram. In Siculo freto est Ææe, quã Calypso habitasse dicitur.] *Homerus decimo Odyssea, & Apollonius quarto Argonauticon* Circen *scribunt habitasse insulam* Ææam, *non* Calypso. *Quos secutus Virgilius tertio Æneidos* Ææam *appellauit insulam Circes, noto versu. vbi* Ææe *nomen est insulæ, non cognomen Circes, vt Seruius Grammaticus putauit. Neque enim* Circe *dicta est* Ææa, *aut vnde putat Seruius, aut ab insula quam habitauit, sed ab* Æa *vrbe Colchorum, auctore Strabone in primo. Quia verò Vlyxes vtranq; amauit, & insulæ quas habitauerunt in eodem sunt mari Tyrrheno non longè à se dissitæ, Pomponius pro* Circe *accepit* Calypso. *In quẽ errorẽ incidit etiam Aristoteles secundo Ethicorum non longè à fine, quod Aspasius quoque eius interpres notauit. Propertius etiam in tertio* Calypso Ææam *appellauit, non quòd* Ogygia *insula quam habitauit, alio nomine dicta sit* Ææa, *& ab insula cognominata sit ipsa* Ææa. *Nam insulam quam* Calypso *incoluit, Homerus* Ogygiam *nominat in septimo Odysseæ, Apollonius* Nymphæam *in quarto; & ab vtroque dissentiens Callimachus* Gaudon: *nemo* Ææam. *Dicta est igitur à Propertio* Calypso Ææa *ab eadem vrbe Colchorum* Æea, *in qua regnauit* Æetes *frater Calypsus*, Solis *enim ambo filij fuerunt, secundũ quosdam, referente celeberrimo apud Græcos Grammatico Zeze in Lycophronis expositione: licet Homerus Odysseæ septimo Atlantis filiam* Calypso *faciat, non Solis, & Homerum secutus Apollonius in quarto. Meminit & Ææx insulæ quam Circe habitauit, Procopius historicus in primo. Porro ab* Æa *siue* Ææa *Colchorum vrbe, deduci gentile nomen* Ææus *Stephanus docet. Addo ex interprete Homeri in decimo Odysseæ* Ææam *insulam fuisse prius, quod nunc est promontorium* Circæum *ab illa denominatum, ex quorundam opinione.* Propius Italiam Galata & illæ septem quas Æoli appellant: Osteodes, *&c.*] Osteodem *neque Strabo, neque Plinius, neque quod sciam alius inter Aeolias numerat: quapropter existimo erratum esse in ordine verborum, legendumq;* Propius Italiam Galata, Osteodes, & illæ septem, *&c. Scribendum autem cum aspiratione*

tione in postrema Galatha, ex Ptolemaeo & Plinij vetere codice, quamuis Ptolemaeus cum c. in principio Calatha. Lipara, Veracia, Didyma, Phœnicussa, Ericussa. Ætna perpetuo flagrat igne. Hiera, & Strōgyle.] Sic Aldi habēt exemplaria. Scribendū arbitror, Lipara, Hicesia, Didyme, Phœnicussa, Ericussa, & quę perpetuo flagrāt igne Hiera & Strōgyle: ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, Marciano, Solino, & Homeri interprete in decimo Odyssea, qui Hicesiam pro Euonymo ponit inter Aeolias. Ptolemaeus vtranque locat prope Siciliam. Vel si magis placet lege: & quę, vt Ætna perpetuo flagrant igne Hiera & Strongyle, ex Diodoro. De perpetuis harum incendiis praeter citatos auctores meminere etiam Apollonij Rhodij expositores in quarto. Illud non omittendum, caeteris vnitatis numero esse Didyme. Pausaniae verò plurium numero Didymę. Item insulas illas Ericussam, & Phœnicussam à Ptolemaeo Ericode, & Phœnicode appellari, non etiam à Strabone vt Hermolaus somniauit. At Pithecusa, Leucothea, Ænaria.] Pithecusae plurali numero Strabo, Ptolemaeus, Stephanus. Quorum Strabo & Ptolemaeus cum simplici s. semper Pithecusae; Stephanus cum duplici. Ouidius quoque numero plurali: Cōlle Pithecusas habitantum nomine dictas. Praeterea videtur legendum permutato dictionum ordine: Pithecussae, Ænaria, Leucothea. vt seruet morem suum saepe iam inculcatum, coniungendi duo locorum propria nomina. Nam Pithecussae alio nomine dictae sunt Ænaria, ab statione nauium Aeneae, auctore Plinio libro tertio. Pandataria.] Stephanus & Plinij antiquum exemplar: Itē Cornelius Tacitus libro xiij. & Varro in tertio De re rustica cum e. in tertia Pādateria. Ptolemaeus cum o. magno in eadem Pandatoria. Strabo Pandaria, si codex vitiatus non est, quod vereor. Phytonia Parmaria.] Lego Pintō non Phytonia, ex Martiano, & Plinio. Cuius verba deprauata vt posthac emendatè legantur, libuit subtexere ex libro iij. capite. vj. Etiamnum, inquit, angustias eas arcentibus insulis paruis quae Cunicularię appellantur, itemque Phitonis fossę à quibus fretum ipsum Taphros nominatur. Scribendum ex vetusto Plinij exemplari: etiam num angustias eas artantibus insulis paruis, quae Cuniculariae appellantur, Itemque Pintonis & fossae. Romana exemplaria Pinton & fossae legunt, non minus probanda lectione. Nec me mouet Ptolemaeus, qui eam insulam Phintonem nominat: multis enim Graeci aspirant, quae Latini per tenuem efferunt, & è contrariò. Sciendum tamen Pintonem sine mauis Phintonem insulam, non esse ex earum numero quae sunt citra Tiberis ostia, quas hic Pomponius refert, sed ex illis quae vltrà sunt. Quamobrem inter Transliberinas locanda est, errore librariorum hic posita. Praeterea legendum videtur Palmaria non Parmaria ex Plinio & Marciano à palma arbore, vnde & Phœnicussa inter Aeolias nominata, & duae aliae eodem nomine in sinu Libyco prope Carthaginem Stephano. Astipulatur etiā Varro libro De re rustica tertio: Hoc, inquit, ita fieri apparet in insulis propinquis Pontiae, Palmariae, Pandateriae. Dianium, Iginium, Cerbania.] Plinij vetus exēplar & Romana lectio, itemq́; Marcianus Igilium legunt, non Iginium vt Hermolaus agnoscit: haud sanè, vt mihi videtur, rectè. Quapropter legēdum

puto Ægilium *siue* Ægilion. *vt quemadmodum dicta est altera insula* Ægilos, *id est* Capraria; *ita hæc forma diminutiua appellata sit* Ægiliō, *id est*, Capellaria, *&* minor Ægilos. Carbaniam *putat Hermolaus eam esse quæ à Plinio dicta sit* Barpona. *Cui nec assentio omnino, nec dissentio. In alterutro erratum constat, in vtro incertum.* Duæ grandes fretoque diuisæ Ethrusco.] *Non esse attentandum verbum* Ethrusco *persuadere videtur Plinius in tertio*: In Ligustico, *inquit*, mari est Corsica, quam Græci Cyrnon appellauere, sed Thusco propior. *Nihilominus pēdeo animi, dubiusq́; sum* Taphro *ne hic an* Ethrusco *legendum ex eodem Plinio. Cuius verba paulò antè relata sunt*: Itemque Pinton & fossæ, à quibus fretum ipsum Taphros nominatur. Inter latera tenuis & longa.] *Melior lectio*, sed longa. *Cæterùm hæc verba non videntur conuenire* Corsicæ *sed* Sardiniæ, *de qua statim subiicit. quæ ideò dicta est* Ichnusa *&* Sandaliotis, *quòd longitudine & laterum angustia soleæ siue humani vestigij effigiem exprimat, Stephano, Pausaniæ, Plinio, Solino, Marciano & reliquis.* Vbi Aleria & Marianę colonię sunt.] *Scribe* Mariana, *non* Marianæ *ex Ptolemæo, Plinio, Solino.* Nisi quòd in Occidentem quam in Orientem angustius spectat.] *Corrigendum puto*: nisi quod ab Occidente quam ab Oriente angustius patet, *ex Plinio in tertio*: Sardinia, *inquit*, ab Oriente patens, *&c. quæ verba refert etiam Marcianus.* Vrbium antiquissimæ Calaris & Sulchi.] *Sunt qui* Calaris *probēt, inter quos est & Hermolaus. Nos cōtrà ex Strabone, Stephano, Ptolemæo, Pausania, Marciano, Plinio, vtique scripto*, Caralis *defendimus; sic vbi aliter scriptū sit peperā scriptum asserentes. Stephanus* Caraliam *nominat. Præterea Strabo aspiratè* Solchi: *Ptolemæus sine aspiratione* Solci: *Plinius* Sulci. *Pausanias* Sylci, *etsi in eo mendosè* Syllus, *pro* Sylcus *scriptum leges. Sed quoniam hæc Corsicæ & Sardiniæ relatio, ita cōfusè & præposterè scripta est, vt neutri quod suum est, redditum videatur; visum est faciendum, vt subiicerem quo pacto restitui fortasse in integrum posit. Scribendum igitur, vt reor, hoc verborum conceptu*: Quarum Corsica littori propior par & quadrata vndique, præterquā vbi Aleria & Mariana coloniæ sunt, à Barbaris colitur. Sardinia Africum pelagus attingens, inter latera tenuis, sed longa; nisi quod ab Occidente quàm ab Oriente angustius patet, & nusquam non aliquanto spaciosior, quàm vbi latissima est Corsica, &c.

Baleares in Hispania.] *Ptolemæus cum duplici ll & i. in secunda* Baliarides: *Strabo* Balerides *cum vno tantum l. Stephanus* Bliarides. Iamno, & Mago.] *Ptolemæus* Iamna, *non* Iamno. In maioribus Palma & Polentia.] *Ptolemæus* Palma & Polentia *cum duplici ll: Strabo*, Palama & Potētia. Aliúdue quod verius.] *Neminem esse tam obtusi iudicij puto, cui nō suboleat, hæc verba non esse Pomponij, sed lectoris, fabulosum putantis quod de natura terræ* Ebusitanæ *auctores prodidere.*

IN LIBRVM

IN LIBRVM TERTIVM EX ORA HISPANIÆ EXTIMA.

NVNC ad alios aliosque inuicem.] *Scribendum nec*, nec ad alios aliosque inuicem. Vndique si vt doctioribus placet, vnum animal est.] *Castigo*: vtique si vt doctioribus placet mundus animal est. *Solinus capite xxxi.* Physici autumant mundum animal esse, cumque ex variis elementorum corporibus conglobatum esse. Neque co- 1*
dem assiduè tempore, sed vt illa surgit.] *Sincerior, vt arbitror, lectio erit:* Namque eodem assiduè tempore, vt illa surgit, &c. Extra. Iunonis ara templumque est. In ipso mari monumentum Geryonis.] *Castigatius magisque, è Pomponij elegãtia & nitore:* Extra Iunonis ara templum que, & in ipso mari monumentum Geryonis. Cuneus ager dicitur.] *Verbum illud ager, suppositiriũ videtur. Nam Plinius in tertio sine vllo additamento* Cuneum, *hoc promontorium nominat. Occasionem dederunt errori, si error est, verba Strabonis in initio tertij malè tralata. Quid si legendum non*, ager dicitur, *sed à* Græcis dicitur? *vt prætermissum sit librarij indiligentia, nomen promontorij Græcum*, Sphen: *sic enim* Cuneus *vocatur Græcè. Nam Martianus Latinus auctor Græco maluit quàm Latino nomine hoc promontorium demonstrare.* per Sphenis, *inquit*, frõtem circuitu sacri promontorij, &c. In Cuneo sunt Mirtylis.] *Ptolemæus per ypsilon in prima, & iota in duabus vltimis.* Iulia Myrtilis. Sinus intersunt, & est in proximo Salacia.] *Scribo*, Sinus intersunt. Vrbes. in proximo Salacia. *vt in Gallia exteriore:* Belgarum Treueri. Vrbes opulentissimæ. In Treueris Augusta. *frequens est in hoc ordine Mela.* In altero Vlyssippo.] *Ptolemæus* Olios Hippon *diuisim, hoc est*, Olis equile. Et Tagi ostium.] *Lego*, ad Tagi ostium: *vrbes enim testatus est se relaturum non fluuios, sed in transitu dixit ad Tagi ostium sitam.* In medium ferè vltimi promontorij latus effluens.] *Emendatius ni fallor scribetur:* è medio ferè vltimi promontorij latere fluẽs.

Frons illa aliquandiu rectam ripam habet.] *Lego*: rectam ripam agit. *vt de Gallibus:* qua terris propior est penè rectam ripam agit. Auo, Celandus.] *Ptolemæus*, Auus *non* Auo. Nebis, Minius.] *Strabo cum æ. diphthongo in prima* Næbis; *Sine diphthongo Ptolemæus. Vtitur autem iure suo Mela hoc etiam loco, inculcatis duobus nominibus eiusdem fluuij. Nam* Næbis, *&* Minius *idem est, auctore Strabone. repugnat tamen Ptolemæus.* Et cui obliuionis cognomen est, Limia.] *Variant codices in nomine huius fluuij. Strabonis exemplaria modò* Limæam *habent cũ æ. diphthongo in media, modò* Limiam, *primo vtrunque*

ordine Græcorum. Variat item Plinij vetus codex. Flexus ipse Lambriacam vrbem amplexus.] Legendum existimo non Lambriacam, sed Abobricam,
2* quam in hoc tractu vt insignem vrbem famigerat Plinius. Recipit fluuios Iernam & Viam.] Aldus Læron non Iernam legit. Hierna porro cum aspirationem in prima promontorium est, non fluuius Straboni in tertio. Sed sciendum eam dictionem, vt pleraque alia in Strabone, deprauatam esse, legendumq́; in eo non Hierna sed Nerium, quamuis Hermolaus diuersæ sit opinionis. Patet id ex alio loco eiusdem auctoris in eodem ipso libro. Extremi, inquit, Artabri incolunt circa Nerium promontorium quod Occidentalis & Septentrionalis est lateris. Neque id promontorium dictum est alio nomine Artabra vt Strabonis vitiosa tralatio persuasit credulis lectoribus, sed Artabrorum populorum promontorium est Nerium. Denique de Hierna promontorio aut fluuio nusquam mentio; Nerium promontorium omnes ferè celebrant, Strabo, Ptolemæus, Plinius, Pomponius. Sed Strabo & Ptolemæus Nerium nominant; Plinius & Pomponius Celticum. Causa diuersitatis in nomine est, Celticos populos extremum illum angulum habitantes dictos esse cognomine Nerias, auctore Plinio. Quod si diuinandum est fluuium esse in eo tractu monti cognominem, Orbium libentius scripserim ex Ptolemæo. Per quæ eos Tamaris.] Ptolemæus Tamara. Secundum Arorebrarum portum] Strabo non Arotebras appellat, sed inuersis litteris Arotrebas. Cui lectioni fauet non Plinij modò vetus codex, sed ipsa etiam Plinij sententia. Et ibi, inquit, gentem Artabrum quæ nunquam fuit, manifesto errore. Arotrebas enim quos ante Celticum diximus promontorium hoc in loco posuere, litteris permutatis. Quibus Plinij verbis non puto refutari opinionem Melæ, & si paulò pòst Artabros ponat. Nã qui à Plinio refelluntur ex Arotrebis Artabros fecerũt mutatis litteris, vt ex Plinij verbis liquet. At Mela vtrosque refert & Arotrebas, & Artabros. Tamarici Nerij quæ incolunt.] Scribendum videtur Neriæ, non Nerij, ex Plinij scripta & Romana lectione. In ea primùm Artabri sunt & Ianassum Celticæ gentis.] Castigo, In ea primi Artabri sunt, etiam num Celticæ gentis. Nam paulo antè dixerat Celticos populos longè tenere oram Hispaniæ quæ occidentem spectat vsque ad Celticum promõtorium communem angulum vtriusque oræ Occidentalis & Septentrionalis. Nunc autem referens populos septentrionalem oram incolentes, ait primos in ea esse Artabros populos, nec pertinere ad sequentes gentes Astures Cantabrósve, sed esse adhuc Celticæ gentis antedictæ. Admixtum mare.] Legendum, admissum mare. Mearus & Narius.] Ptolemæus, Metarus, & Nabius. Et sunt Augusti nomine sacræ.] Lego: Eæ sunt Augusti nomine sacræ. At ab eo flumine quod Saliam vocant.] Cùm Pomponius post Saliam fluuium statim Cantabros ponat, ab Occidente pergens in Orientem, & Plinius è contrariò ab Oriente in Occidentem post Cantabros continuò Sangam fluuium statuat, videntur vterq; eundem fluuium agnoscere, siue Saliam illum, seu Sangam nomines. Est igitur nominis differentia, non rei: vt vel in Pomponio legendum sit Sanga, vel in Plinio Salia. Et Plinij quidem codex vetus

Sanga

Sanga *ostentat: in quam lectionem vt magis inclinem, facit, quòd illius regionis incolæ fluuium hunc appellant* Saia *corrupto nomine: Nec mihi in hoc loco Hermolaus satisfacit.* Vſque adeò ſemet & terras anguſtantibus.] *Lego:* Vſque adeò ſemet terris anguſtantibus. Et Origeuiones quoſdam Neſua deſcēdit.] *Scribendum reor:* & Aurigeuos & Cariſtos Nerua deſcendit: *ex Ptolemæo, & Plinio. Legitur tamen in Ptolemæo aliquando* Neſua, *quam lectionem rurſus videntur approbare, qui loca illa habitant* Nanſa *lingua vernacula vſi; in hodiernum vocantes. Plinius* Origenos *vocat populos non* Aurigeuos. Titium, Tobolicum.] *Ptolemæus* Tritium Tuboricum. Deinde Iturilſam & Eaſonem.] *Ptolemæus cum vno ſ.* Ituriſam. *& per æ. diphthongon in prima* Oeaſonē. *Strabonis codex Græcus* Idanuſam *nominat; Interpres* Oedaſunen *reddit, fortaſſe rectius, ex emendatioribus exemplaribus. Plinius non* Oeaſonem *ſed* Olarſonem *appellat. Nec ob id credam cum Hermolao, vitiatum eſſe Ptolemæi codicem. Parum enim efficax ea ratio eſt. ego potius crederem vitiū in Plinio reſediſſe.* Varduli vna gens.] *Lego,* Varduli vltima gens. *Semper enim huiuſmodi ſine terminat prouincias Mela, vt ſæpe dictum eſt. Vide ſup. lib. 2. ad finem cap. 3. de Macedonia.*

EX ORA GALLIARVM EXTIMA.

Vt hominem optimam & gratiſſimam diis victimam crederent.] *Scribo,* vt hominem opimam & gratiſſimam diis victimam cæderent, *vt libro ſecundo de Tauris populis:* Immanemq́ue famam habent ſolere pro victimis aduenas cædere. *Confirmat etiam quod ſtatim ſequitur.* Atque vt ab vltimis cædibus temperant.] *legendum potius,* atque vt ab humanis cædibus temperant. *Quod autem ſequitur,* deuotas *ſcribo* deuotos, *vt ſubintelligas,* homines. *Nam aliâs quod veſtigiū obſecro erat feritatis abolitæ, delibare victimas, quas mactare erat pietas?* Cum mortuos cremant ac defodiunt apta viuentibus olim.] *Legendum,* cum mortuis, *non* cum mortuos, *ex obſeruatione Mariangeli.* Exactio crediti deferebatur ad inferos.] *Scribo* differebatur ad inferos. *Valerius Maximus:* Vetus ille mos Gallorum occurrit, quos memoriæ proditum eſt, pecunias mutuas quæ his apud inferos redderentur, dare. Nam à Pyrenæo ad Garumnam Aquitania.] *Lego,* Aquitani *non* Aquitania: *quia præceſſit,* Populorum tria ſumma nomina, *& ſequitur* Celtę, *&* Belgæ. Ab eo ad Sequanam Celtæ.] *Ptolemæus* Secoanam: *Strabo* Secuanam. Aquitanorum clariſſimi ſunt Auſci.] Auſci *cum duobus ij. Strabo & Ptolemæus etſi Hermolaus in Plinianis Caſt. aliter ſcribat.* Celtarum Hedui] *Strabo & Ptolemæus ſine aſpiratione; Sed Ptolemæus cum æ. diphthongo in prima* Ædui. *Strabo ferè cum e.* Edui, *nonnunquam tamen cum œ. diphthongo* Oedui. *Stephanus cum Ptolemæo, ſed* Æduſios *nominat, ſi error non eſt in exemplari. Cornelius Tacitus vndecimo* Eduos *ſine aſpiratione & diphthongo vocat. Vrbem eorum* Auguſtodunum *Ptolemæus & Marcellinus nominãt. Proinde non eſt quòd eam quis dictionem mutare attentet.* Belgarum Treueri.] *Ptolemæus*

Trebiri;

Trebiri; *Strabo & Cornelius Tacitus de moribus Germanorum* Treuiri. In Treuiris Augusta.] *Puto desiderari verbum* Treuirorum, *legendumq́; ex Ptolemæo* Augusta Treuirorum, *vt differat ab aliis vrbibus eiusdem nominis. Nam &* Ausciorum Augusta *est. Proinde quod sequitur*: In Auscis Elusaberris.] *legendum* in Auscijs Augusta. *ex eodem Ptolemæo, expuncta peregrina & Barbara dictione* Elusaberris. *Sunt tamen nonnulli & ingenio & doctrina præstantes viri, qui censeant scribendum hic* Elusa *pro* Elusaberris, *quòd* Elusates *in Aquitania celebrent ur à Cæsare tertio Commentariorum de bello Gallico, & à Plinio in quarto. Sed mihi apud Plinium diuersi esse videntur* Elusates *ab* Auscijs, *neque posse ex eo colligi* Elusam *vrbem esse* Ausciorum. *præsertim cùm Ammianus Marcellinus* Elusam *in Narbonensi statuat, non in Aquitania, cuius sunt populi* Auscij. *Nihil itaque ex priore sententia muto.* Ad postremum magni freti similis nec maiora tantum, *&c.*] *Totum hunc locum sic lego ac dispungo*: Ad postremũ magni freti similis, non maiora tantùm nauigia tolerat, verùm etiam more pelagi sæuientis exsurgens, iactat atrociter, vtique si aliò ventus, &c. Quia cùm videatur editior aquis obiacet, vbi se fluctus impleuit, *&c.*] *Hunc item locum diuerso modo & scribo & percipio sic*: quia cùm videantur editiora quibus obiacet, vbi se fluctus impleuit, illa operit, nec vt prius tantum abeunt. Pertinentque ad vltimos, *&c.*] *Lego* pertinet; frons *videlicet, non* pertinent. A Santonibus ad Osismios.] Santones *penultima lõga Ptolemæus & Stephanus; At Strabo cum o. paruo & diuerso ordine* Santoni. Nec portu quem Gesoriacum vocant quicquam habent notius.] *Ptolemæus per i. in prima & duplex s. & duplex item r.* Gissorrhiacõ. *Item* habet *lego, non* habent, *vt referatur ad illud* frons. Vbi campos impleuit Fleuo dicitur.] Fleuum *Plinius vnum ex ostiis Rheni appellat. Est etiam castellum Germaniæ trans Rhenum Cornelio Tacito in sexto.*

EX GERMANIA.

Oceanico littore obducta est.] *Lego*, Oceani littore, &c. Corpora ad consuetudines laborũ.] *Scribendũ puto*, corpora assuescendo labori *vt verbũ sit verbo simile*, bellando, assuescendo. Syluarũ Hercinia.] *Strabo* Ercyniã *sine aspiratione scribit: Ptolemæus, Eratosthenes, & alij Graci auctores* Orcynium *auctore Cæsare in sexto Cõmentariorum.* Monriũ altissimi Taurus & Rhetico.] *Cornelius Tacitus libro duodecimo montẽ* Taurum *cũ Pomponio nominat. Idem tamen in xiiij.* Taunũ, *non* Taurum. Nisi quorum nomina.] *Aldus*, & alij quorum nomina. Mœnis & Lupia.] *Scribo* Mœnis & Lupias *ex Strabone, & Cornelio Tacito.* Amisius, Visurgis.] *Ptolemæus*, Amasius & Visurigis: *Strabo, Plinius, Cornelius Tacitus* Visurgis *cũ Pomponio.* Amasias *tamen est Straboni*: Amisia *Cornelio Tacito.* Acre mare.] *Scribo* hac re mare. Ac sæpe transgressis.] *Hæc verba aliquem quidem sensum habent, friuolum tamen & parum necessariũ: itaq; pro alienis ferè habeo.* In eo sunt Cymbri & Teutoni.]

Scribo:

Scribo Cimbri *cum i. in prima, ex Ptolemæo, Strabone, Plutarcho, & omnibus. Item* Teutones *non* Teutoni *ex Ptolemæo, & Plutarcho.*

EX SARMATIA.

QVA retro abit vsque ad Istrum flumen immittit.] *Lego* immittitur; *vt in Thracia,* à Pontici lateris fronte vsq; in Illyricos penitus immissa. *Nam in agendi significatione in Creta:* ad Orientem Sammonium promontorium, ad Occidentem Criumetopon immittit. *Posset etiam legi, nec male,* init. *vt infrà de Arabico sinu:* Init penitus introrsusque dum Ægyptum, &c. Vt inde expedita in ictus manu quæ exeritur virile fiat pectus.] *Non sapit hæc oratio candorem Melæ, nec breuitatem illam quæ semper doctissimis quibus, quæ summæ fuit curæ. Lego igitur paucioribus verbis, sensu eodem:* Inde expedita in ictus manus, virile fit pectus, *cætera superfluunt, adiecta puto ab ineptis, vt aiunt, glossatoribus.*

EX SCYTHIA.

FERE omnes etiam in vnum Sagæ appellati.] *Si in his verbis non esset deprauatio, sibi ipsi repugnaret Mela. Nam quum dixisset* ferè omnes, *ineptè adiectum esset,* in vnum. *Castigandum ergo existimo,* Per se omnes etiam num Sacas appellant, *ex Plinio & Herodoto.* Terra angusta.] *Lego* angusta, *non* angusta. Donec vitio gentium temperatus est.] *Lego* temeratus est: *Aldus,* turbatus est. Amardi & Pæsici.] *Stephanus* Pæsarcæ: *Ptolemæus* Pasicæ. Etiam ad fretum Derbices.] *Scribe disiunctim:* Et iam ad fretum Derbices. *Stephanus tamen per duplex cc. & æ. diphthongum in fine,* Derbiccæ, *Apollonij auctoritatem secutus: aitq; appellari à Ctesia* Derbios, *vel* Terbissos. *Dionysius Byzantius* Dercebios *nominat. Strabo vndecimo modò* Derbeces *penultima producta; modò* Berbyces *cum y. in eadem, si vacat menda exemplar. Ptolemæus cū Stephano* Derbiccæ. *Sed in relatione Mediæ* Dribyces. *Sicq; habet vetus Plinij codex.* Duobus exit in Caspium Araxes Tauri latere demissus.] *Verba illa,* Araxes Tauri latere demissus, *sensum inchoant diuersum. Per præcedentia verò fluuius significatur, cuius nomē librariorum incuria omisit. Hunc putamus esse fluuium,* Rha: *Tum quòd facilis fuit librarij vbique dormitantis lapsus vna duntaxat syllaba præterita; tum quòd Mela duobus alueis tradit exire in Caspium sinum, quod de* Rha *flumine apertè testatur Ptolemæus. Præterea si quis rem diligenter examinet, inueniet ex magna fluuiorum copia qui in Hyrcanum mare emittunt, sex tantùm qui famam habeāt delegisse Melam, quos memoriæ proderet. Duos in sinum Caspium emittentes, totidem in Hyrcanum, postremos duos in Scythicum. Denique* Rha *fluuius plagæ Septentrionalis Tanaidi vicinus, auctore Marcellino, clarus est & celeber; vel quòd disterminat Sarmatiam à Scythia, vt scribit Ptolemæus; vel radice cuiusdam herbæ vegetabilis, quæ in eius superciliis gignitur ad vsus multiplices medelarum: vt idem Marcellinus tradit.* Quamuis intuearis manifestum.] *Rectius Aldus,* manifestus. In subiectam non declinet statim vnda.] *Lego* in subiecta,

vbi fortè non Panesios, *sed* Panusios *legendum, quòd toti auribus contegantur. Sed* boc arbitrarium fit.* Talga in Caspio mari.] *Plinius in sexto* Tazata: *Ptolemaeus* Tachalca, *sic enim praefert codex Graecus, Latinus* Talcha *legit. Hermelaus sine aspiratione* Talca. Diis parata existimantes diis que seruanda.] *Particula* que *delenda. & expende an potior sit lectio*, parta; *quàm* parata. Hæc à Scythico promontorio apposita.] *Melius*, exposita. Scythæ sunt Androphagi.] *Aldus* Androphagæ *cum æ. diphthongo in postrema. Scribe* Androphagœ *cum œ. diphthongo, terminatione Graeca ex Herodoto, cui perquàm familiaris vox est* Androphagœ. Longè ab eo Taurus attollitur.] *Verbum* longè *putamus aut redundare; aut si nō redundat, significare* in sublime *&* excelsum. *Nam videtur hic Mela repetere & apertius dicere quod de Tauro monte in Lycia prodiderat*: Taurus ipse ab Eois littoribus exurgens vastè satis attollitur. *Facit igitur initium & originem montis Tauri, promontorium Tabin. Plinius quoque libro quinto ab Eois littoribus venire asserit Taurum montem. & paulò ante.* Ab iis in eorum recursus inflectitur.] *Lego*, Ab iis in Eoum mare cursus inflectitur. *Plinius in sexto, capite xvij.* A Caspio mari Scythicoque Oceano in Eoum cursus inflectitur, ad Orientem conuersa littorum fronte.

EX INDIA.

AB Occidente indefinita.] *Legendum* ab Occidente Indo finita. *Res nota ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, Arrhiano, & omnibus. Notauit hoc etiam Mariangelus.* Immanes & serpentes aliqui, vt elephantes morsu atque ambitu corporis afficiant.] *Nihil muto. Tantum moneo legi etiam posse*: Immanes & serpentes alit, vt elephantes morsu atque ambitu corporis conficiant. Arundinum fissa internodia.] *Aldus* scissa. *Videtur legendum* singula, *ex Plinij septimo libro:* arundines, *inquit*, tantæ proceritatis, vt singula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. *Nam quid attinebat in demonstrando illarum arundinum vsu adiicere aut* scissa, *aut* fissa? *Num admonendus erat lector non praestare illum vsum, nisi prius scinderentur?* Veluti nauitas.] *Scribendum fortè* veluti naniculæ. *Solinus* vt lembi. *Nam Plinius eos qui illis internodiis feruntur, non appellauit nauigantes, sed homines; vt liquet ex verbis paulò antè allatis.* Lino alij vestiuntur, aut lanis.] *Elegantior lectio*: Lino alij vestiuntur: alij lanis. At vbi senectus aut morbus incessit.] *Mariangelus*: Alij vbi senectus, &c. Oras tenent ab Indo ad Gangen Palibothri.] *Locus mendis creberrimus, & ordo verborum viciatissimus. quem si velimus sensum aliquem commodum elicere, perinde ac putre & ruinosum aedificium demoliendum habemus. Demoliamur igitur diis benè iuuantibus. Nam, vt subueniamus eximio auctori iam propè animam agenti, committendum est aliquid vel gyaris & carcere dignum. Lego igitur permutatis prius verbis, deinde etiam castigatis ad hunc modum*: Oras tenent ab Iolide ad Indū Nysæi, ab Indo ad Gangen Palibothri. A Gange magis, quàm vt habitetur exæstuat. *Verbum illud* Nysæi *cum æ. diphthongo in*

penultima scribendum, auctore Stephano, ab vrbe Nysa *Indicarum clarissima, de qua, & monte eius* Mero, *statim antè disseruit; hoc enim melius quàm vt legatur* Nisi, *vt alij sentiunt. Nec* Iolide *lego, sed* Colide. *Est autem* Colis *promontorium ob immensam altitudinem, alio nomine dictum* Aornos; *vel vt alij proferre malunt* Aornis, *hoc est auibus inaccessum, cuius multi meminere, & inter alios Plinius in sexto: apud quem tamen mendosè pro* Coliacum, Colaicum *legitur. Inter hoc promontorium & Indum fluuium sitam esse vrbem* Nysam *præter Geographos, Arrianus Historicus, & apud nos Curtius tradunt. Item* Palibothreni *lego, non* Palibothri, *ita gentile nomen formante Stephano. Ipsam autem vrbem Arrianus semper cum m. in secunda* Palimbothra *enunciat. Nec aliter in duobus vetustis codicibus, quos (vt dixi) domi habeo, inuenitur. At Ptolemæus, Strabo, Stephanus, sine m. omnes cum th. in vltima* Palibothra. *Hermolaus autẽ sine aspiratione scribit in sexto* Palibotra, *contra antiquorum omnium auctoritatem.* Ab Iolide ad Cu-
1 *dum recta sunt littora.] *Scribo, vt dixi,* A Colide. *De* Cudo *nihil comperi. Sed materiam nobis grauissimus auctor Strabo subministrat emendandi etiam huius loci,* Coniacos *scribens populos esse Indiæ maximè Orientales, postremosq́ illius plagæ. Quid si non* Cudum *sed* Tabin *etsi duriuscula correctione legendum est? Alioquin malè cohæreret quod statim sequitur:* Tabis promontorium est quod Taurum attollit. *Nam videtur Pomponius repetere quæ antea dixerat, hoc est* Tabin, Gangen, & Indum, *vt rursus exponat pluribus, quæ antea delibauerat tantùm.*

Timidique populi & marinis opibus affatim dites.] *Scribo,* nudique populi, sed marinis opibus affatim dites. *& ita Aldus rectè. Dixit enim paulò antè:* vbi magis, quàm vt habitetur exæstuat. Tamos promontorium est
2 *quod Taurus attollit.] *Legendum,* Tabis promontorium est quod Taurum attollit: *ex ipso Pomponio suprà, & Plinio in sexto, capite xvij. Nec* Tabis *finis est lateris septentrionalis Asiæ, &* Tamos *orientalis. Nam si quis rem exactiore cura expendat, inueniet Celticum Hispaniæ promontorium initium esse lateris Septentrionalis totius terræ, & finem eiusdem lateris esse Scythicum promontorium. A quo rursus incipit latus orientale, & finitur* Tabi *promontorio. A Tabi verò excurrit latus meridianum vsque ad promontorium* Hesperion ceras: *à quo accipit initium latus occiduum & terminatur antedicto Hispaniæ promontorio Celtico. Quattuor itaque sunt promontoria totidem Totius habitabilis anguli,* Celticum, Scythicum, Tabis, Hesperion Ceras; *quattuor latera eiusdem habitabilis includentia.* Collis alterius partis angulus.] *Scribo,* communis vtriusque maris angulus. In Hæmodo Indiæ monte.] Emodum *montem siue* Emodos *montes, nam vtroq́ modo dicitur, nemo cum diphthongo scribit. Aspirationem autem hoc nomen inuenio habere aliquando, aliquando non habere. quod & melius, si Græcos Grammaticos audimus.* Fit omnium maximus, & alicubi latius, quando angustissimè fluit, decem milia passuum patens.] *Lego non* decem milia, *sed* octo millia passuum patens, *ex Plinio, Marciano, Solino. Præterea cùm iidem Marcianus & Solinus Plinij assidui asseclæ, & quæ scripserunt omnia à Plinio mutuati, nescio an*

addam

addam impudenter, nulla auctoris per quem profecerant mentione. Cùm ergo Martianus & Solinus maximam & minimam Gangis latitudinem notauerint, miretur quis, cur in Plinio in relatione Gangis fluuiorum maximi, & vt ita appellem regis, nulla fit mentio maximæ eius latitudinis, neque item in Pomponio, eodem in vtrunque malo grassante. Equidem ita censeo; Librariorum culpa omissa esse verba, quibus maxima eius fluuij latitudo explicaretur, idque tam in Plinio, quam in Pomponio. Legendum igitur in Pomponio vt reor sic: quando latissimè viginti millia passuum & alicubi latius, quando angustissimè fluit octo millia: *ex Solino, vt dixi, & Marciano, & quod attinet ad angustissimum fluxum etiam ex Plinio. Modicam latitudinem Strabo facit C. stadiorum, afferente id etiam Plinio. Profunditatem nusquam minorem xx. passuum vterque. Item* amnium maximus *libentius legerim,* quàm omnium. Cophen, Acesinen.] Cophen *in recto Arrianus in vtraque compositione:* Cophes *Strabo & Plinius.* Ad Tamum insula est Chryse.] *Legendum vt monui* Tabin. Nec quisquam circum eam esse traditur.] *Legendum* isse *non* esse: *hoc est,* circumisse, lustrasse. *Schema est Tmesis.* Contra inde illa ostia sunt quæ vocant Solis.] *Locus etiam corruptissimus, & tantum non deploratus. Castigo:* Contra Indi ostia insula est, quam vocant Solis, *ex Arriano historico in Indica conscriptione, prodente hanc Solis insulam, quam ipse* Nasacalam *nominat, in ora Ichthyophagorum esse. Porrò idem Arrianus auctor est super Ichthyophagos habitari interiora à Gedrosiis. Rursus Ptolemæus scribit Gedrosios ab oriente terminari Indo amne. Ergo videtur colligi ex Arriano & Ptolemæo & Pomponio contra Indi ostia esse insulam Solis. Meminit etiam huius insulæ Plinius in sexto his verbis:* Deinde Ichthyophagi tam longo tractu vt viginti dierum spacio nauigauerint. Insula Solis, & eadem cubile Nympharum rubens, in qua nullum non animal absumitur incertis causis. *Accedit Plutarchi auctoritas in libro de Montibus & fluminibus,* Indum *scribentis magno impetu decurrere in Ichthyophagorum terram. Cæterùm vt hac quoque parte iuuemus studiosos Plinianæ lectionis, putamus antè dicta Plinij verba vitiosissima, vt reor sic esse restituenda:* & eadem cubile Nymphæ Nereidis, *ex eodem Arriano in eadem Indica historia, narrante Nympham quandam Nereidem eam insulam tenuisse: Etsi ego pro comperto habeo Plinium verborum parcissimum & suprà quàm dici poßit breuem, non scripsisse* Nymphæ Nereidis. *sed* Nereidis *tantùm. Sic libro nono:* Nereidũ falsa opinio *& in eodem,* complures in littore apparere Nereidas: *& paulò pòst,* Nereidas verò multas. *& libro xxxvi. capite v.* Nereides supra Delphinos & Cete, & Hippocampos sedentes. *Verbum ergo est aduectitium* nymphę, *& expositio illius* Nereidis. *Deinde procedēte vlterius incuria & inscitia ex* Nymphæ Nereidis, *factum est* Nympharum rubens. Adeò inhabitabilis vt ingressos, *&c.*] *Lego,* ideo inhabitabilis quod ingressos, *&c.* Et inter ipsa ostia rara tenet regio.] *Scribendum puto:* At inter ipsa ostia rara viret regio, *astipulante Arriano in historia Indica.* Inde ad principia Rubri maris pertinent inuia atque deserta humus.] *Legendum* pertinens, *non* pertinent.

Quorum Tuberonem & Arusacen notissima accepimus.] *Scribo*, Tonderon & Arosapen, *ex Plinio libro sexto capite xxiij. tam ex scripta quàm Romana lectione.*

EX SINV PERSICO. CAP. VIII. In ipso Carmanij nauigantiū dextra positi.] *Rectior lectio:* In ipso nauigātium Carmanij dextra positi. *Nam sunt etiam* Carmanij *in illa ora antequam intres sinum Persicum.* Cethis per Carmanios.] *Plinius* Zetis *meminit oppidi* Carmaniæ *&* Sabis *fluuij. Sed sit ne idem cum hoc Pomponij an diuersus, parum constat. Plinij vetus codex* Chetis *legit, non* Zetis. *& paulò antè:* Et quo magis penetrat angustior.] *Legendum* penetratur, *non* penetrat: *vt in Hispania de sinu Sucronēsi*, maior hic & magno satis ore, pelagus accipiens, & quo magis penetratur angustior Setabin & Duriam, &c. Andanis & Corios.] *Ptolemæus* Carios, *non* Corios. Inde tenuis riuus despectus emoritur.] *Lego* in pertenuis riuos dispersus emoritur. *posset etiam legi* dispessus. Maiorem Sabæi tenent partem. Ostio proximam & Carmanis contrariam partem Macæ, quæ inter ostia ostenditur.] *Scribendum arbitror*, Maiorem Sabæi tenent partē. Ostio proximam & Carmanis contrariam Macæ, Partem quæ inter ostia extenditur, *&c.*

Aliquot sunt in medio insulæ sitæ. Ogyris quod in eo, *&c*]. *Videtur legendum:* Aliquot sunt in eo insulæ. Sed Ogyris quod in ea, *&c. Hanc insulam Strabo libro xvj.* Tyrrhinē; *Arrianus in Indica historia* Hoaracta *nominat.*

EX SINV ARABICO.

Vrbes sunt Carræ, & Arabia, & Gandamus.] *Proposito semper ob oculos Melæ instituto exequendi clarissima quaque, sic lego:* Vrbes sunt Carna, Mariaba, & Agdamu. *Primam ex Strabone, cui est* Carna *magna Minæorum vrbs; Meminit & Ptolemæus: Secundam ex eodem, metropolin Sabæorum, qui cùm sint Arabum ditissimi, verisimile est metropolin eorum à Pomponio celebratam esse: Tertiam ex Ptolemæo. De* Mariaba *& Stephanus, in quo vitiose scriptum est metropolin esse* Sabinorum, *pro* Sabæorum. *Idem* Carnam, Carnanam *nominat, & à Sunio* Carnaniam *appellari ait. Posset etiam, & fortasse rectius, pro* Carræ *substitui* Gerra. Sabæi *enim &* Gerrhæi *omniū Arabum ditissimi sunt, Straboni libro xvj. Nec me fallit memorari à Ptolemæo Arabiæ emporium in Arabia Felici, & à Stephano Plinioq́ue Carras vrbem, & Carræorum latissimos & fertilissimos campos in eadem; sed nō ideò prioris sententiæ pœnitet.* Ab intimo angulo prima Beronice.] *Ventum est ad locum longè omnium in vniuerso opere laboriosissimum, maximis implicatum erroribus, ac penè dixerim Barathrum, & Chaos quoddam, neque enim ordo tantum ciuitatum luxatus est, & deprauata nomina; sed vt suspicor, Barbara insuper aliquot vocabula intermista sunt. Statui nihilominus vires experiri, & si impares animo, & cum septemcipiti Hydra congredi. Primū igitur per partes quid de singulis sentiam strictim dicam; Postea subiungam quomodo in totum legendum mihi videatur. Igitur vbi posita est vrbs* Beronice, *poni* Arsinoe *debuit, & è contrariò, auctoribus Ptolemæo, & Plinio. Nā post* Heroopolin *statim constituunt* Arsinoē.

Præterea

Praeterea iidem auctores, itemq́; Strabo & Stephanus Berenice *per e. in secunda enunciant, non* Beronice. *& infrà.* Inter Heroopoliticum & Scrobilu.] *Minus corruptè legetur* vltra Heroopolin & Cambysu *ex Plinio libro sexto capite xxix. & infrà.* Deinde inter promontorium Moronenon & Coloca Philoteris.] *Scribo non tanto lectionis detrimento:* Deinde muris Hormos & ad Monoleum lacum Philoteris, *Ex Ptolemaeo qui post* Arsinoem *meridiē versus collocat in hoc tractu* Μυὸς ὅρμον, *hoc est,* muris stationem: *quod nomen pro dimidio vertit Mela, quod fecit in* Ægos fluuiis *vrbe Thracia, &* Νότου κέρας *promontorio Africam Asiamq́; disterminante, vt mox dicemus.* Μυὸς ὅρμον, *in hoc tractu omnes celebrāt, nec minus* Philoterida *vrbem Satyri aedificium. Quam Strabo, Ptolemaeus, Plinius, Stephanus* Philoteram *appellant; Apollodorus referente Stephano* Philoterida, *quem secutus videtur Pomponius. De* Monoleo *verò lacu ad quem sita est* Philoteris, *Plinius in sexto. Posset etiam legi non minus commodè:* Deinde inter promontorium Drepanon & Colobon Philoteris, *&c. ex Ptolemaeo, qui inter haec duo promontoria statuit* Myos hormon, Philoteram, Berenicen, & Ptolemaidem Theron. *De* Colobis, *id est,* debilibus seu curtis, *vt Strabonis vertit interpres, Strabo ipse libro xvj. Sed ampliemus iudicium, crescente subinde, vt in dubiis fieri solet, coniectura; consideremusq́, an neutro modo legendum sit, sed sic potius:* Muris promontorium & Ænon antè dicta Philoteris, *ex Plinio libro sexto capite xxix. vt quod Graeci* ὅρμον *dicunt, hoc est,* stationem, *Mela interpretatus sit* promontorium. *Potest enim fieri, vt quod est* promontorium, *sit aliquādo etiam* statio nauium. *Legendus igitur in vniuersum totus hic locus ad hunc maximè modum:* In altera ab intimo angulo vltra Heropolim & Cambysu prima Arsinoe. Deinde Muris Hormos, & ad Monoleum lacum Philoteris, & Ptolemais, & Berenice, & alia Berenice. Tū silua, *&c. ex citatis auctoribus. Sed vt retineamus morem nostrum subueniendi pro tenuitate nostra clarissimo auctori Plinio, innumeris adhuc plagis discerpto; Sciendum* Ptolemaidē *vrbem paulò ante dictam, appellatam esse cognomento,* ἐπιθήρας, *hoc est,* ad venatus; *in Plinio autem vitiose legi* ἐπιθηρίας. *ex castigatione Hermolai. Nam quis, obsecro, tā Opicus & Graecè amusos qui* θήραν *nesciat Graecè significare venatum, potius quam* θηρίαν. *Denique & Plinij vetus codex* ἐπὶ θήρας *habet, & à Ptolemaeo* Ptolemais Θηρῶν, *hoc est,* venationum *nominatur, & à Strabone xvj.* πρὸς θήραν, *id est, ad venationem. Et in eodem libro:* Sunt, *inquit,* plures θήραι, *id est, venationes. Non omittendum antè quam ad reliqua transeamus, Strabonem contra ceteros, Post* Heroopolin *constituere* Philoteram, *deinde* Arsinoē. *Ptolemaeus enim & Plinius prius* Arsinoen, *deinde* Philoteram. Quod ex Nili alueo dioryge abductus,] *Scribo* dioryche *nō* dioryge. Diorychos *enim inflectitur, nō* Diorygos, *ex omnibus gregatim tā antiquis, quam recentioribus Grammaticis. Sic etiā Herodotus in Polymnia & aliis libris: Sic Thucydides in primo: Sic Strabo in vndecimo: Sic omnes. Sicubi verò apud ipsum Strabonem, aliúmue auctorem aliter scriptum inuenitur, perperam scriptum est. Vt non parum incessendus sic Hermolaus vir Graecè ac Latinè iuxta doctus, qui in quarto*

Plinia-

Plinianarum Castigationum, diorygē *legit in Pomponio, contra pracepta Graci sermonis & vsum auctorum.* Extra sinum verum inflexus & nō Rubri maris.] *Castigo*, Extra sinum, verum inflexu etiamnum Rubri maris. Hi quos ex facto quia serpentibus vescuntur, Ophiophagos appellant.] *Lego*, Hos quia serpentibus vescuntur Ophiophagos appellāt; *reliqua superfluunt. Eadem breuitate vsus est Plinius in sexto, vbi de* Ophiophagis *loquitur.* Quos paruos admodum & veneni præsentis.] *Melius* sed veneni præsentis. In magno examine volantes Ægyptum tendere.] *Lego inuerso prapositionis loco*, magno examine volantes in Ægyptum tendere. Pugnaque confici.] *Aldus* pugnas. *Scribo* pugnantes. Ipsum promontorium quo id mare clauditur, à Cerauniis salubus inuium est.] *Locus ex numero eorum qui insigniter in hoc opere corrupti sunt. Nam quid oro* Cerauniis *Epiri montibus; aut Cerauniis illis quos dixit primo libro in* Caspium *pelagus obuersos, cū mari Rubro? Restituitur autem, ni fallor, si legatur hoc modo:* Ipsum promontoriū quo id mare clauditur Ceras austri Asiæ vltimum est. *Par enim erat, cùm Asia terminum in mediterraneo Nilum statuisset, idem in ora facere, ne distinctio disterminatioq; duarum orbis, & quidem maiorum partium remaneret imperfecta, cacaq;. Qua res nonnullos mouit vt nollent Asia & Africa terminum Nilum facere, sed sinum* Arabicum *& isthmum* Pelusij, *ex quibus est celeberrimus auctor Strabo primo γεωγραφικῶν. Cuius verba quod attinet ad* Austri Ceras, *vt ipse appellat, materiam suggesserunt huic mea castigationi. Ea sunt ex libro xvj.* Postea Elephas mons in mare expositus, & fossa & Psygmu portus ingens, & Cynocephalorum aquatio, & Notu ceras vltimum huius oræ promontorium. Cùm verò ad Meridiem deflexit, negat se vlterius portum aut aliorum locorum descriptionem habere, quòd incognita sint. *Hac Strabo. Cuius interpres promontorij nomen latinè vertens* Austri cornu *reddidit, non rectè. Meminit eius promontorij & Ptolemaus, vltimum penè illius ora & ipse faciens. cuius etiam interpres non felicius quàm ille Strabonis* Noti cornu *transtulit. Praterea vltimum Asia promontorium esse* Notu *siue* Austri ceras *planum faciunt Pomponij verba qua protinus sequuntur: Nam proximos ipsi promontorio facit. Aethiopas Meroen habitantes: Meroe autem Nili insula est: Nilus Asia terminus est. Item mirandum non est Melam praepostero ordine nominasse* Ceras Austri, *cùm Strabo, Ptolemaus, Amno,* Austri *siue* Notu ceras *nominent. Fecit hoc & in vrbe Thracia, quam ipse* flumen Ægos *nominauit, cùm cateri omnes* Ægos *fluuios appellent verso dictionum ordine. Nisi fortè hoc etiam inter catera deprauatum est, vt pro* Austri *siue* Notu ceras, *quod Mela scriptum reliquit, praepostere positis verbis* Ceras austri *librarij scripserint.*

EX ÆTHIOPIA.

Æthiopes vltrà sedēt. Mœroëni habent terram quam Nilus, *&c.*] *Scribendum reor:* Æthiopes vltra sunt Meroen habitantes, quam Nilus. *Nam à* Meroe *gentile nomen* Meroites *sit non* Mœroenus, *Stephano, & Straboni.*

Quia

Quia ex Ægypto aduenere dicti Automolæ.] *Scribo per œ. diphthongon in fine* Automoloe *ex Herodoto, & Stephano.* Parumq́ue veneratiores veluti optimarum alij virtutum.] *Hunc etiam locũ peßimè à librariis, correctoribúſue, aut vtriſq; habitum, ſi non reſtitui, ſaltem in meliorem ſtatum redigi poſſe cenſeo, ſic ſcriptum:* Eorumq́ue veneratione mollitus Æthiopum aliorum victus. *Habeo huius caſtigationis auctorem Herodotum in Euterpe, tradentem aduentu horum Automolorum factos eſſe Aethiopas meliores, ac manſuetiores: imbutos moribus & diſciplinis Aegyptiorum.* Apud hos plus auri quam Perſis eſt.] *Caſtigo:* Apud hos plus auri quàm æris eſt, *Ex Herodoto, & his quæ protinus ſequuntur.* Et quia vt libet veſci volentibus licet.] *Lego,* & quibuſlibet veſci volentibus licet. *Nam inepta erat ratio, ob id vocari* menſam Solis *quod volentibus veſci liceret. non enim ea ratione ſic dicta eſt, ſed quia, vt protinus ſubdit, ea quæ paßim apponerentur, videri ... llent naſci ſubinde diuinitus: quod ab Herodoto, vt pleraque omnia, deſumptum. Proinde quod ſequitur.* Et quæ paſſim appoſita ſunt. *rectius legeretur:* quod quæ paſſim appoſita. Vt folia etiam proximis deciſa frondibus.] *Legendum exiſtimo.* vt folia etiam proximis decidua montibus *poſſit etiam legi* decuſſa. Tragopomenes.] *Plinius in nono* Tragopanades: *Solinus* Tragopæ. *Forte ſcribendum non* Tragopomones, *ſed* Tragopogones, *hoc eſt, præter cornua, hircinam etiam barbam habentes. Nam Ptolemæus in India:* Hic, *inquit,* ferunt eſſe gallinas barbatas. *& Plinius inter aquilarum genera,* barbatas *etiam enumerat.* Et equinis auribus pegaſi.] *Plinius, & Solinus.* equinis capitibus. Cæterùm oras ad Eurum ſequentibus.] *Legendum videtur,* Corum, *non* Eurum. *Monſtrat enim oram Africæ porrectam ab Oriente in Occidẽtem. Flat autem Corus ab Occaſu ſolſtitiali inter Fauonium & Septentrionem, Græcè* Ἀργέστης, *Plinio in ſecundo, & Vitruuio in primo. Fefellit hæc menda Plinij doryphoros Solinũ, & Martianũ. Emendationi noſtræ fauent verba Plinij libro vj. capite xxix.* A Moſelite, *inquit,* promontorio Atlanticum mare incipere vult Iuba, præter Mauritanias ſuas Gadis vſque nauigandum Coro. Caperet ne terra circuitũ, an exhauſta fructu ſine fine Africa ſe extẽderet.] *Lego,* an exuſta æſtu ſine fine Africa ſe extenderet: *vt ſupra de ſinu Caſpio:* idem ne Oceanus an tellus infeſta frigoribus, ſine ambitu ac ſine fine proiecta, *&c.* Verùm etſi Hanno Carthaginenſis.] *Particula.* ſi. *redundat. &* Anno *ſine aſpiratione cum duobus* n. *ſcribunt Græci.* Sed commeatu defeciſſe memoratum retulerat.] *Verbum* memoratum, *ocioſum mihi videtur. vel lege ſi placet,* memoratur retuliſſe. *Ipſe auctor paulò pòſt.* Hoc Anno retulit. Alij labris etiam cohærentibus, niſi quod ſub naribus etiam fiſtula eſt.] *Dictionum ordinem vitiatum eſſe puto, ſcribendumq;:* Alij labiis etiam cohærentibus, naribus etiam. niſi quod ſubeſt fiſtula, *ex Plinio, & Solino.* Per quam bibere auent, ſed cum inceſſit libido veſcendi, grana ſingula frugum paſſim naſcentiũ abſorbere dicũtur.] *Locus eſt mutilatus: Lego,* per quam bibere auenæ calamis, & cum inceſſit libido veſcendi grana ſingula frugis eius paſſim naſcentis

abſorbere dicuntur, vt bibere *ſit modi infiniti, ex Plinio, & Solino.* Vt quædã cõtineri ne reluctētur vix vinculis poſſint.] *Cur quædã poterant, quædam non poterãt, ſi omnes erãt aſperis efferiſq; moribus, vt paulò antè dixit? Rectior ergo lectio,* vt captæ cõtineri, &c. Longo tractu lõgis littoribus.] *Emendatius, vt puto,* longo tractu longi litoris. Hinc opinio ea fidem cepit.] *Permutato ordine melius:* Opinio ea hinc fidem cepit. Et nomine Heſperio.] *Scribo* Heſperij. *Nihil* Heſperiis Æthiopibus *apud cunctos Geographos notius.* Alit & flumen & minora quidem eius modi tamen generis animalia.] *Aldus & brevius & minus corruptè:* Alter purum & minora, &c. *Scribendum reor* Aluntur minora quidem, &c. *& paulò antè,* Nuchul ab incolis dicitur.] *Hermolaus in Plinianis Caſtigationibus libro quinto,* Nuluch *in Põponio legit, non* Nuchul.

Aliis omnibus in Oceanum vergentibus.] *Videtur deeſſe coniunctio, que, legendumq́; cum maiore littera:* Aliiſque omnibus in Oceanum vergẽtibus. *Poteſt etiam legi* amnibus *non* omnibus *: ſicq́; habent Aldi exemplaria. Vitruuij verba libro octauo, quoniam mirè cum his Pomponij congruunt, ſubieci:* Ex Mauritania autem caput Nili fluere ex eo maximè cognoſcitur, quod ex altera parte montis Atlantis ſunt alia capita itẽ profluentia ad Occidẽtis Oceanum: Ibique naſcuntur ichneumones, crocodili, & aliç ſimiles beſtiarum, piſciũq; naturæ, præter Hippopotamos. *& paulò antè:* Deinde ex lacu Heptabolo ſub mõtes deſertos ſubterfluens per meridiana loca manat & influit in paludem quæ appellatur Coloe. Iterum ſe vbi ad eoa proceſſerit. [*Aldus:* iterum ſe vbi ad ea poſſit. *fortè,* iterum ſe vbi adiri poſſit. Verùm graue & pergrande caput.] *Lego,* verùm prægraue caput. *reliqua ſuperfluunt ex Plinio, & Solino.* Contra eoſdem ſunt inſulæ Gorgones.] *Mariangelus* Gorgades *magis probat, cui vt ſubſcribam ſunt cauſæ, quod in Plinio ſcripto totiens citato* Gorgades *legitur, & in Pomponio antè correctores,* Dorcades *ſcriptum erat vero propius. Martianus* Gorgones *nominat, ſed error eſt, vt puto, librarij, non auctoris.* Cui Heſperu ceras nomen eſt.] *Scribendum videtur,* cui Heſperion ceras nomen eſt, *ex Plinio, Solino, Marciano, Philoſtrato in vita Apollonij.* Sunt, *inquit, Marcianus,* Gorgones inſulæ aduerſæ promontorio quod vocatur Heſperion ceras. *Ptolemæus* Heſperiu ceras *appellat, vt ſubintelligatur* ſinus. *Nam* Heſperius ſinus *eſt etiam Ptolemæo. Cæterùm in Pomponio nihil mutandum cenſeo, quia Plinius in quinto, promontorium hoc* Heſperu *etiam nominat, etſi in Plinianis exemplaribus tam ſcriptis, quàm impreſſis* Heſperum *falſo legatur, & Anno in Periplo, magnum ſinum* Heſperu ceras *vocat, ſicuti & alterũ* Notu ceras, *cuius Ptolemæus, vt ſuper. cap. dixi, meminit.*

EX ATLANTICI MARIS INSVLIS.

In arenis mons eſt ſatis, &c. *Scribendum puto,* in arenis mons eſt Atlas. *Nam omni ratione, caret, Melam, cum aliis montibus non ita celebribus nomina reddiderit, innominatum reliquiſſe montem totius Occidentis clariſſimum, fabulis memorandum,*

morandum, quique Oceano occidentali nomen dederit, deniq; ab omnibus decantatissimum. De Atlante autem loqui hic Melam euidentius est, quàm vt mõstrari egeat.

De se consurgens.] Scribo, dense consurgens, sicq; habent Aldi exemplaria. Confirmat hanc lectionem Herodotus, qui Atlantem densum esse pressumq;, hoc est, succinctum & minimè in lacinias, ramentáue diffusum scribit. Hinc iam lætiores agri amœnique saltus. Terotæ & Berini ebore abundant.] Turpis etiam hæc est, & impudẽs verborum deprauatio. Nemo enim è toto Geographorũ Historicorumve cœtu auctorem dabit, qui referat non modo populos Terotas & Berinos, sed ne tenuè quidem illorum similitudinem aut vestigium aliquod. Quapropter sic corrigendum censeo: Hinc iam lętiores amœniq; saltus Terebintho arbore abundant. Nam præter Syriam & alia loca, in quibus nascitur Terebinthus arbor, nasci etiam in Africa Dioscorides auctor est libro primo. Item amœnam esse arborem, nec frondiperdam idem Dioscorides prodit. Plinius quoque inter arbores enumerat quæ montes amant, quibusq; folia nunquam decidant: quæ qualitas præcipua est amœnitatis arborum causa. Et vbique quæ tinxere clarissima.] Hæc verba puto falso esse adiecta: Tum quod non videantur necessaria, quia statim antè dixit, efficacissimis ad tingendum; tum etiam quod Plinius libro nono capite trigesimo sexto vbi Getulicæ purpuræ meminit, nõ tribuit ei hanc palmam. Et adeo fertilis etiam.] Verbum etiam redundat, præcessit enim mox antè, cæterum solo etiam ditior.

Sed quædam profundat etiam nata.] Scribo, sed quædam profundat sponte nata. vt non multò antè: Contra fortunatæ insulæ abundant sponte sua genitis. Et lignum quod fabulæ clarum prorsus ostenditur.] Aut verbum quod superfluum est, aut legendum quoddã. Et donec effossa repleantur eueniunt.] Melius deueniũt, vt de Imera Siciliæ fluuio: alio ore in Libycũ, alio in Thuscum deuenit. Procul à mari Gildano, Dulbritania.] Scribendum fortasse Silda, Volubilis, Prisciana. ex Ptolemæo & Plinio. Et Lyxo flumini Lunxo proxima.] Lynxo ciuitas in recto & cum y. in prima nominatur Artemidoro, referente Stephano; Lynx ipsi Stephano est etiam cum y, à Barbaris Strabone auctore appellata Tinga. Artemidoro, eodem teste, Linga dicitur. Eratosthenі Lexon cum e. longo, modo Strabonis exemplar non sit vitiosum. Plinio Lixos nominatur & vrbs, & fluuius tam scriptæ, quàm impressæ lectionis. Romana etiam exemplaria nõ aliter legunt. A Ptolemæo Lix appellatur fluuius, ciuitas autem Lixa.

Colonia & fluuius Gna.] Legendum, Colonia & fluuius Zilia, euidentissimè ex Plinio libro quinto, Ptolemæo quarto, & Strabone vltimo. Plinius Zili vocat, Strabo Zelin e. longo, Ptolemæus Ziliam. Plinij vetus exemplar Zulil habet; Romana impressio Zubil. Habetur tamen fluuius Agna, sed procul ab hoc tractu à Ptolemæo redditus, & à castigatoribus tum corruptus, tum imprudenter huc tralatus. 1*
Cæterum antequam finis opusculo imponeretur; admonere lectorẽ libuit, in eo quod libro 2. in Italia dixi pro Fanestris colonia legi posse, Fanũ Fortunæ ex Strabone, Ptolemæo, Plinio, sic eam nominantibus: magisq; ex Analogia fieri à fano Fanensis quam Fanestris, addubitare me nunc an prior lectio mutanda sit. Tum quod eodem

iure quo à campus campestris & multa huiusmodi, eodem & à fano deduci possit fanestris, & fanensis, magis esse gentile nomẽ, quam possessiuum videatur. Tum etiam quod Plinius in tertio Fanum coloniam esse tradat, & coloniæ Iuliæ Fanestris mentio habeatur à Vitruuio libro quinto. Itaque rem in medium relinquo.

Hæc sunt, humanissime lector, quæ mihi homini duplici professione, & aliis occupationibus, tum publicis, tum domesticis distento, digna visa sunt, quæ in Pomponium, eiusdem mecum nationis scriptorem, annotarem. Non tantum mihi assumo, vt putem auctorem, præter cæteros qui ad tempora nostra descenderunt, miserabiliter deprauatum, pristino statui reposuisse: Nec enim opus vndique absolutum, & vt dici solet, sartum tectum promitto. Erunt proculdubio non pauca quæ nos subterfugerint: Ea viri doctrinis excellentes, quorum vbi studia liberalium disciplinarum sunt in honore, magnus est hac tempestate prouentus, in lucem eruẽt. Ego in postremo terrarum orbe propè dixerim relegatus, omnibus litterarum præsidiis destitutus, ocio ad scribendum, copia emendatorum codicum, consuetudine vel mediocriter doctorum, spe omni aut emolumenti aut honoris, aut obscuræ saltem grati animi significationis; multis insuper solicitudinibus & anxietatibus vexatus, quæ mihi ab inuidis, ingratis, perfidis, & sceleratissimis hominibus conflatæ sunt; quod tamen inter tot difficultates mediocri diligentia, ingenio, lectione, consequi potui, ad communem studiosorum vtilitatẽ in medium protuli. Idq́; quam paucissimis verbis fieri potuit. Ne (quod plerique omnes auctorum expositores libenter factitare solent) ego quoque in Pomponium (breuissimum alioqui scriptorem) longas conderem Iliadas. Iam verò genus orationis ad hæc mussitanda placuit neglectum, humile, ac planè rusticanum, ad vulgarem, popularemq́; sensum accommodatum ficos, ficos, & scapham, vt Comicus ait, scapham vocãs: Vel pro materia, Ornari enim res ipsa negat, contenta doceri; vel quod non vt gloriam aliquam aucuparer, susceptus est à me hic labor; sed eo duntaxat animo, vt quod patriæ, pietati, officium deberem, quoquo possem modo dissoluerem. Quam obrem si quam mihi laudem ex emissis operibus comparari posse sperem, aliunde quæsita si contigerit, non erit ingrata: ex præsenti Commentariolo nullam mihi deposco. Sed veniam pro laude peto, laudatus abunde, Non fastiditus si tibi lector ero.

FINIS.